

cliënt:	Mees Ruimte & Milieu
contactpersoon:	Martijn van der Hulst
adres:	Postbus 854 2700 AW Zoetermeer
omschrijving:	Quickscan Wet natuurbescherming Zuidermaatweg 3 te Heemskerk
van:	ir. Linda Dresmé
datum:	5 juni 2017

Geachte meneer Van der Hulst,

Hiermee ontvangt u de briefrapportage van de Quickscan Wet natuurbescherming ter plaatse van het project aan de Zuidermaatweg 3 te Heemskerk. Vanaf 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

Aanleiding

Het projectgebied bestaat uit een vrijstaande vervallen boerderij met tuin. De boerderij zal worden vernieuwd.

Doel

Het doel van de Quickscan Wet natuurbescherming is om te bepalen of het terrein mogelijk geschikt is voor beschermde soorten en of effecten te verwachten zijn op beschermde gebieden.

Onderzoeksmethode

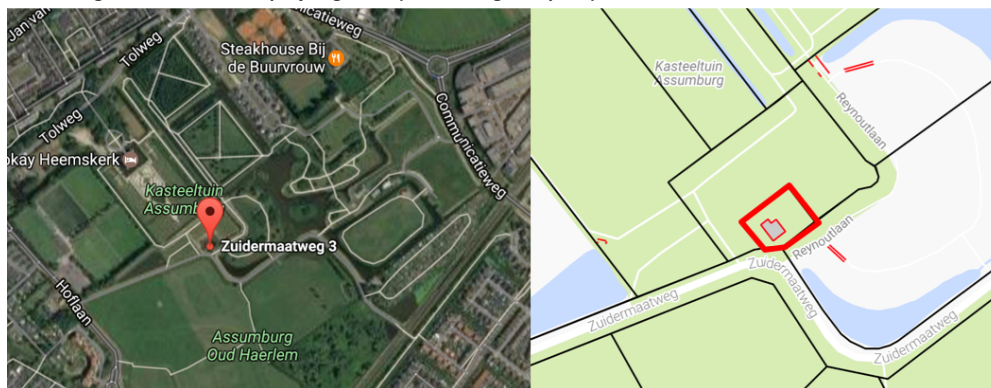
Tijdens het veldbezoek is gelet op broedvogels, beschermde flora, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, reptielen, beschermde insecten en overige diersoorten.

Voorafgaande aan het veldbezoek is een archiefonderzoek uitgevoerd naar bestaande gegevens van beschermde soorten in en rondom het projectgebied. Gebruikte bronnen zijn: verspreidingsatlassen van beschermde soorten, waarneming.nl, telmee.nl en eerder uitgevoerde ecologische onderzoeken in de omgeving van het projectgebied. Het veldbezoek bestaat uit een beoordeling van het projectgebied als geschikt leefgebied van beschermde soorten en is uitgevoerd op 13 mei 2017 door een ter zake kundige, mevrouw ir L. Dresmé, zie bijlage 1. De weersomstandigheden waren gunstig; half bewolkt, 13°C, nauwelijks wind.

Projectgebied

Het projectgebied bestaat uit een vervallen boerderij nabij slot Assumburg in de gemeente Heemskerk, provincie Noord-Holland, zie afbeelding 1.

Afbeelding 1. Locatie van het projectgebied (bron: GoogleMaps.nl)

Projectbeschrijving

De boerderij uit 1910 is een gemeentelijk monument, maar is bouwkundig gezien in slechte staat. De boerderij wordt vernieuwd. De watergang en de oevers blijven behouden, zodat negatieve effecten op vissen en amfibieën kunnen worden uitgesloten. De bestaande bomen blijven behouden.

Beschermde gebieden

Het projectgebied is niet gelegen in of nabij een Natura 2000-gebied, Natuurnetwerk Nederland, een door de provincie aangewezen beschermd gebied (zoals weidevogelgebieden) of gebieden waar subsidiëring van beheer en ontwikkeling van natuur, agrarische natuur- en landschapselementen plaats kan vinden. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied is Noordhollands Duinreservaat op een afstand van 3 kilometer.

Afbeelding 2. Beschermde gebieden in de omgeving van het projectgebied (bron: maps.noord-holland.nl)

Resultaten archiefonderzoek

In gemeente Heemskerk kunnen de beschermde grondgebonden zoogdiersoorten boommarter, wezel, hermelijn en bunzing worden verwacht. In 2014 zijn waarnemingen bekend van roepende rugstreeppadden in een watergang aan de Mozartstraat in het noorden van Heemskerk, op een afstand van ongeveer 2 kilometer.

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, watervleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger verwacht worden in gemeente Heemskerk. Beschermde plantensoorten of vlindersoorten komen niet voor in de nabijheid van het projectgebied.

Resultaten veldbezoek

De boerderij is in slechte staat, het dak is deels ingestort en de vloer en kozijnen zijn verrot. De muren bevatten geen luchtsponw. De binnenzijde van het dak is door middel van foto's (zie afbeelding 3) geïnspecteerd, omdat het betreden van het gebouw niet mogelijk is vanwege instortingsgevaar. Het gebouw is niet geschikt voor vleermuizen, omdat het dak door alle kieren en gaten, te veel tocht bevat en bovendien een luchtsponw als geschikte verblijfplaats ontbreekt. Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden niet verwacht vanwege de vochtige kruipruimte en omdat veel honden worden uitgelaten in de directe omgeving van het projectgebied. Mogelijk is het projectgebied wel onderdeel van een territorium van kleine marterachtigen.

Beschermde plantensoorten of nesten van vogels die jaarrond op het nest verblijven (steenuil en huismus) zijn niet aangetroffen. De platte dakpannen zijn niet geschikt voor broedvogels, omdat een holte ontbreekt. Mogelijk biedt de berm langs de watergang een geschikte broedlocatie voor watervogels zoals meerkoet een eend. Twee essen staan op het perceel en deze zijn gezien de dode twijgen in slechte staat, mogelijk zijn de bomen aangetast door een ziekte. In deze bomen zijn geen holtes aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen maken mogelijk indirect gebruik van het projectgebied als foerageergebied. De mol is niet aangetroffen, maar kan wel worden verwacht.

Afbeelding 3. Het dak aan de buiten- en binnenzijde

Effecten

De ruimtelijke ingreep bestaat uit vernieuwing van de boerderij, waarmee alleen negatieve effecten kunnen worden verwacht op soorten die in of in de directe omgeving van de boerderij een vaste verblijfplaats hebben. Algemene soorten zoals huisspitsmuis zijn niet beschermd en voor algemeen voorkomende soorten zoals gewone pad geldt een zorgplicht bij ruimtelijke ontwikkeling. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen of andere beschermde dieren en planten worden niet verwacht. Omdat de buitenruimte niet of nauwelijks verandert worden geen negatieve effecten op foerageergebieden van vleermuizen verwacht.

Indien ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkeling graafwerkzaamheden worden uitgevoerd kunnen gangen van de mol worden vernield, maar van opzettelijkheid¹ is met de vernieuwing van de boerderij geen sprake. Kort voordat de werkzaamheden starten dient te worden bekeken of molshopen aanwezig zijn op de plek van de aan te leggen fundering. Indien met de graafwerkzaamheden één richting op wordt gewerkt kan worden voorkomen dat algemeen voorkomende diersoorten en mol schade ondervinden.

¹ Met opzet wordt bedoeld: het willens en wetens met aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten.

Door deze soorten de gelegenheid te geven weg te vluchten wordt voldaan aan de bepalingen van zorgvuldig handelen in de wet, omdat met de werkzaamheden geen wezenlijke invloed uitgaat op algemene soorten en de mol.

De berm aan de watergang een geschikte broedplaats voor watervogels zoals meerkoet en eend. Indien vogels aan het broeden zijn, mogen deze niet opzettelijk worden verstoord. Indien werkzaamheden nabij de waterpartij voor het broedseizoen (globaal van 15 maart- 15 juli) worden gestart en werkzaamheden aan de watergang worden uitgevoerd is geen nader onderzoek of nadere maatregelen benodigd.

Conclusie

Op basis van de Quicksan Wet natuurbescherming kunnen als gevolg van de vernieuwing van de boerderij aan de Zuidermaatweg te Heemskerk negatieve effecten op beschermde soorten worden uitgesloten. Behalve mol en broedvogels worden geen beschermde soorten verwacht. Nader onderzoek naar specifieke soortengroepen of een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Indien u naar aanleiding van deze briefrapportage vragen hebt, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Middenduinerweg 81
2082 AA Santpoort-Zuid
06-47570615
Linda@dresmevandervalk.nl

Bijlage 1 Curriculum Vitae

Naam ir. L. Dresmé
Nationaliteit Nederlandse

Persoonlijk profiel

Linda is een deskundig ecooloog en heeft zich gespecialiseerd in het raakvlak tussen bouwprojecten en beschermde flora en fauna.

Opleiding

Afgeronde doctoraal Bosbouw en Bos- en natuurbeheer in Wageningen.
Master Beleid, Communicatie en Organisatie in de eindfase.

Cursussen

Tekenen in ArcMap, en Basisveiligheid VCA (geldig tot 28-9-2019).
Batsound, het opnemen en analyseren van vleermuisgeluiden.

Werkervaring

14 jaar werkervaring bestaande uit:

- 2012-heden, verantwoordelijk ecooloog voor het project A1 Gaasperdammerweg -A6 Havendreef
- 2011-heden, senior ecooloog bij DresmevanderValk
- 2008-2011, bk ruimte & milieu bv als ecooloog.
- 2007, provincie Zuid-Holland (gedetacheerd) als juridisch adviseur groene wetgeving.
- 2003-2007, Envisie BV als projectleider natuurontwikkelingsprojecten.

Algemene kennis en vaardigheden

Nederlands en Engels vloeiend in woord en geschrift, Frans redelijk in woord, goed in geschrift.

Soortenkennis

- Vleermuizen: sinds 8 jaar ca 20-30 vleermuisonderzoeken in stedelijk gebied per jaar; kennis en ervaring opgedaan uit de praktijk en door kennisoverdracht in het veld door lokale andere vleermuisdeskundigen. Bij twijfel over de soort wordt altijd een second opinion gedaan door een andere deskundige, waardoor kennis steeds wordt vergroot.
- Soorten van Laag Nederland: diversen veldonderzoeken naar o.a. rugstreeppad, noordse woelmuis, waterspitsmuis, kleine modderkruiper, bittervoorn en ringslang.
- Ontheffingen aangevraagd voor de Flora- en faunawet: FF/75C/2011/0046; FF/75C/2012/012, FF/75C/2011/0322; FF/75C/2010/0465; FF/75C/2010/1045; FF/75C/2013/0133; FF/75C/2015/0514; FF/75C/2016/0354; FF/75C/2016/0357; FF/75C/2016/0346

Bureau voor Archeologie Rapport 504

Zuidermaatweg 3, Heemskerk, gemeente Heemskerk: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de karterende fase

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 504. Zuidermaatweg 3,
Heemskerk, gemeente Heemskerk: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de
karterende fase

auteur: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 8 maart 2018

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2017030201
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Heemskerk
Plaats	Heemskerk
Toponiem	Zuidermaatweg 3
Centrum locatie (m RD)	107.520; 501.970 (x; y)
Omvang plangebied	1.190 m ²
Kadastrale gegevens	Heemskerk, sectie C, perceel 2473
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4586937100; 4586945100
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen
Opdrachtgever	Santisi, Heemskerk
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	19C
Periode van uitvoering	Januari en februari 2018
Bevoegd gezag	Gemeente Heemskerk
Deskundige namens bevoegde overheid	NMF Erfgoedadvies
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	6
1	Inleiding.....	7
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	7
2	Bureauonderzoek.....	9
	2.1 Methode.....	9
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	9
	2.3 Aardkunde.....	9
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	11
	2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	12
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	17
	2.7 Gespecificeerde verwachting.....	18
3	Booronderzoek.....	20
	3.1 Methode.....	20
	3.2 Resultaten.....	21
	3.3 Interpretatie.....	21
4	Waardstelling en Selectieadvies.....	23
5	Conclusie.....	24
6	Advies.....	26
7	Literatuur.....	27
	Figuren.....	29
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	51

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	3
Figuur 2: Beleidskaart van de gemeente Heemskerk (Alders, Roefstra, en Boom 2009).....	29
Figuur 3: Het plangebied.....	30
Figuur 4: Luchtfoto (boven) en straataanzicht van de stolp (onder).....	31
Figuur 5: Bestaande (boven) en nieuwe (onder) situatie.....	32
Figuur 6: Plattegrond kelder incl. 2 opties voor zwembad.....	33
Figuur 7: Profiel met dieptematen ten opzichte van peil. Peil is de kruin van de weg op +0,43 m NAP. De vloer van de kelder komt dus op -2,57 m NAP. De vloer van het zwembad komt op -4,12 m NAP.....	33
Figuur 8: Geologische kaart (Westerhoff e.a. 1987).....	34
Figuur 9: Geologisch profiel in het perceel (appelboor).....	35
Figuur 10: Bodemkaart (Wagenaar e.a. 1987).....	36
Figuur 11: Geomorfologische kaart (Alterra 2004; Kleinsman, De Lange, en Ten Cate 1979).....	37
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart op basis van het AHN (Kadaster - PDOK 2014). Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.....	38
Figuur 13: Projectie van de geomorfologische kaart op het AHN.....	39
Figuur 14: Vroeg 18e eeuw (Visscher 1726). Het noorden is linksboven.....	40
Figuur 15: 1745 (Douw 1745). Het noorden is linksboven.....	40
Figuur 16: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1811).....	41
Figuur 17: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1877.....	42
Figuur 18: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1913.....	42
Figuur 19: RAF luchtfoto, 1944, 30 november, vlucht 99, loop 5, foto 3097 (RAF 1940).....	43
Figuur 20: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1951.....	44
Figuur 21: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1961.....	44
Figuur 22: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1971.....	45
Figuur 23: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1983.....	45
Figuur 24: Archeologische terreinen (rood), waarnemingen (geel) en onderzoeken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017).....	46
Figuur 25: Fragment boorpuntenkaart onderzoek 2012 (Hoogendijk en Sonders 2012).....	47
Figuur 26: Fragment boorpuntenkaart (Soonius 2000).....	48
Figuur 27: Boorpuntenkaart.....	49
Figuur 28: Getekende boorprofielen in schematische doorsnede.....	50

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	11
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 250 m van het plangebied.....	17

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Zuidermaatweg 3 te Heemskerk.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied wordt een stolp gesloopt en worden een onderkelderde stolp met woonschuur teruggebouwd. In de kelder onder de stolp wordt een zwembad gerealiseerd.

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'. De ondergrond bestaat uit zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk). Het natuurlijke bodemprofiel bestaat uit mariene afzettingen. Het booronderzoek bevestigt de aanwezigheid van wadplaat- en beddingafzettingen. Vermoedelijk kunnen deze tot de Oer-IJ afzettingen worden gerekend (Bronstijd tot en met Romeinse tijd). De top van de natuurlijke afzettingen ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-162 en -91 cm NAP). Hierop ligt geroerde grond ontstaan door bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het boerenerf uit de 20^e eeuw op deze locatie.

Op grond van de landschappelijke ligging kunnen resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruigen aanwezig zijn. Bij het booronderzoek zijn hiervoor echter geen aanwijzingen voor gevonden.

Op grond van historische gegevens kunnen resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg aanwezig zijn. Deze resten kunnen alleen uit sporen of funderingen bestaan en kunnen met boringen niet worden opgespoord. Indien deze resten aanwezig zijn, zullen deze worden vergraven. Echter, de kans dat bij graafwerkzaamheden dergelijke resten worden aangetroffen is, naar oordeel van Bureau voor Archeologie, klein.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Heemskerk.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de bouw van een woning aan de Zuidermaatweg 3 te Heemskerk. Voor de beoogde ontwikkeling moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd.

In het gebied geldt een vastgesteld archeologisch beleid.¹ Op de archeologische beleidskaart ligt het plangebied in zone “(Beoogde) gemeentelijk archeologisch monument dan wel archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie of na nader overleg vaststellen hoe bij het betreffende project te handelen”. In het plangebied is sprake van terrein A48 (resten van tuinaanleg gerelateerd aan buitenplaats Assumburg).

Het archeologisch beleid is in het geldende bestemmingsplan verwerkt. In het bestemmingsplan heeft het plangebied de aanduiding “Waarde - Archeologie – 1” Dit betekent dat bij bodemingrepen rekening gehouden moet worden met archeologische waarden.

Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 1.190 m². De beoogde ontwikkeling leidt tot een bodemverstoring tot maximaal 350 cm onder het maaiveld.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 250 m om de ontwikkeling heen.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,² in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en had de verkennende en/of karterende vorm. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

¹ (Alders, Roefstra, en Boom 2009)

² <http://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*
- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.0, protocol 4002.³

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.⁴ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente Heemskerk bij de gelijknamige plaats. De locatie ligt aan het adres Zuidermaatweg 3, ten zuiden van buitenplaats Assumburg.

Het plangebied ligt op kadastraal perceel 2473 (sectie C, gemeente Heemskerk). Op het plangebied staat een stolpboerderij. Deze stolp bevindt zich in slechte bouwkundige staat (uitgebrand). De gerestaureerde tuinen van de buitenplaats grenzen aan de noordwestzijde van het plangebied. Langs de zuidzijde loopt de Zuidermaatweg. De huidige stolp is niet onderkelderd.

Het voornemen bestaat de stolp te slopen. Op het perceel worden een stolp met woonschuur teruggebouwd. De nieuwe stolp komt ongeveer op de plaats van de huidige (fig. 5). De nieuwbouw wordt volledig onderkelderd. Het te bebouwen vlak inclusief toerit naar de kelder (garage) heeft een omvang van circa 410 m².

Onder de stolp wordt in de kelder een zwembad van 32 m² gerealiseerd (4 m x 8 m). De bovenzijde van de keldervloer komt te liggen op -2,57 m NAP. De bovenzijde van de vloer van zwembad komt te liggen op -4,12 m NAP. Het maaiveld ligt nu tussen ca. -0,3 en -0,7 m NAP. Rekening houdend met 30 cm extra marge voor de dikte van de vloer, is de diepte van de graafwerkzaamheden dus maximaal 2,6 m -mv bij de kelder en -4,1 m -mv bij het zwembad.

Het plangebied heeft een omvang van 1.190 m².

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

³ (SIKB 2016)

⁴ (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services)

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'.⁵ De top van de Pleistocene afzettingen ligt diep, circa -22 m NAP. Hierop liggen zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk).

Na 3500 BP komt de monding van het Oer-IJ in het kaartblad te liggen. De betekenis van het zeegat neemt na de sluiting van het zeegat van Bergen toe. Vanuit het Oer-IJ dringen een aantal geulen het veengebied van de Polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek binnen. De afzettingen die dan worden gevormd worden als Oer-IJ afzettingen aangeduid. Deze afzettingen staan op de geologische kaart als Duinkerke I en III afzettingen (fig. 8).

Door de uitbouw van de kust tussen Beverwijk en Heemskerk wordt kort voor het begin van de jaartelling het zeegat van het Oer-IJ afgesloten door de in noordelijke richting uitbouwende strandwal-tongen.

Na de sluiting van het Oer-IJ-estuarium kan het water niet meer zeewaarts afgevoerd worden en ontstaat mogelijk veengroei. Dit Hollandveen groeit door tot in de Late Middeleeuwen, als men het veen grootschalig gaat ontginnen. Hierdoor treedt bodemdaling op waardoor het gebied deels wordt overstroomd. In de vlaktes achter de duinen wordt in de Late Middeleeuwen vanuit het zuidelijk gelegen voormalige IJ-boezem een dunne laag (0,5 tot 1 m) zware klei afgezet, de IJe afzettingen. Deze afzettingen vallen op de geologische kaart onder Duinkerke III afzettingen, net zoals de jongste Oer-IJ afzettingen (fig. 8).

Bij de laatste overstromingen is het veen (als dat aanwezig was) grotendeels verdwenen. Resten van een soort laklaag of een zwart gevlekte laag onder de laatmiddeleeuwse kleilaag (Afzettingen van Duinkerke III) kunnen worden geïnterpreteerd als restanten hiervan. Vooral de zwart gevlekte laag zou op de resten van een oud oppervlak wijzen.⁶

Het geologische model GeoTop geeft aan dat in het plangebied binnen de te vergraven diepte (ca. 4 m -mv) hoofdzakelijk zandige klei, leem of kleilig fijn zand en fijn zand aanwezig is van het Laagpakket van Walcheren (fig. 9).

Langs de randen van het plangebied is in 2012 archeologisch booronderzoek verricht in het kader van de aanleg van een greppel.⁷ De bodemopbouw binnen de onderzochte diepte (ca. 1,2 m -mv) wordt als volgt beschreven: "De bodem bestond uit zand en klei met grind en humusrijke brokken. Onder de bovenste meter was de natuurlijke bodem intact. De natuurlijke ondergrond bestond uit grijze klei met ijzervlekken (B2-B6) die tot de binnendelta van het Oer-IJ behoort. In de eerste boring zat onder het geroerde pakket zandige klei met riet. Dit is mogelijk een restant van een watergeul. [...] Tijdens de werkzaamheden werd het veldteam door de hovenier van kasteel Assumburg erop geattendeerd dat het plangebied vorig jaar is geroerd in verband met een asbestsanering. Hierbij is de bovenste meter afgevoerd en opnieuw opgehoogd. Dit beeld wordt door de boringen ondersteund".

In het bodemmateriaal hebben zich kalkarme poldervaaggronden ontwikkeld. Deze afzettingen zijn kenmerkend voor zeekleigronden.

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied in de eenheid zee-erosie geul (fig. 11). De zee-erosie geul heeft een noordwest – zuidoost oriëntatie en wordt geflankeerd door "zwakgolvende vlaktes". Dit patroon is op hoogte-reliëfkaarten ter hoogte van het plangebied niet goed herkenbaar (fig. 12). Alleen ten

⁵ (Rensink e.a. 2015)

⁶ (Soonius 2000)

⁷ (Hoogendijk en Sonders 2012)

zuidoosten van de Zuidermaatweg zijn afwisselend langgerekte laagtes en hoogtes aanwezig die corresponderen met de zee-erosie geulen (laag) en zwakgolvende vlaktes (hoog; fig. 13).

<i>Bron</i>	<i>Situatie plangebied, omschrijving</i>
Geologie (fig. 8 en 9)	Geologische overzichtskaart 1 : 650 000: ⁸ • Na3: Zeezand en -klei Geologische kaart 1: 50 000: • D0.3: Afzettingen van Duinkerke III op oudere Afzettingen van Duinkerke.
Bodemkunde (fig. 10)	Kalkarme poldervaaggronden, zware zavel, profielverloop 5 (Mn25C-VI)
Geomorfologie (fig. 11)	Zee-erosiegeul (2R14)
AHN (fig. 12)	In het plangebied en de directe omgeving zijn geen natuurlijke landschapsvormen herkenbaar. Het maaiveld ligt tussen -0,3 en -0,7 m NAP.

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

Vanaf het Laat Neolithicum ontstaat een uitgestrekt strandwallensysteem langs de kust. Mogelijk ligt in deze periode ook in het plangebied een strandwal.⁹ De strandwallen ontwikkelen zich en groeien naar het westen. Op de strandwallen ontstaan duinen waarop bewoning mogelijk is. De strandwal van Heemskerk is zeker sinds de prehistorie bewoond geweest.

Vanaf het moment dat het Oer-IJ aan het begin van de jaartelling sluit, wordt de actieve sedimentatie lange tijd beëindigd. Dan is ook bewoning mogelijk op de zeekleigronden, met name de hoog opgeslibte kwelders. Dit zijn mogelijk de gebieden die aangeduid zijn als zwakgolvende vlaktes tussen de zee-erosiegeulen (fig. 11).

In de Late Middeleeuwen wordt het gebied ontgonnen. De Zuidermaatweg is een onderdeel van de Sint Aagtendijk uit de late 12^e eeuw.¹⁰ De dijk beschermt de hoge gronden tussen Heemskerk en Beverwijk tegen de invloed van de zee vanuit het IJ. Alhoewel een concreet bewijs voor deze loop van de eerste St. Aagtendijk ontbreekt, wordt vermoed dat de Zuidermaatweg door zijn indrukwekkende talud als waterkering heeft gefunctioneerd. Rond 1290 wordt de Sint Aagtendijk naar het noorden verlegd. Het gebied ten noorden van de Zuidermaatweg komt dan buiten de invloed van het IJ.

In de Late Middeleeuwen worden twee versterkte huizen gebouwd vlak bij het plangebied: Assumburg en Oud Haerlem.

Assumburg dateert waarschijnlijk uit de 13^e eeuw, en is halverwege de 16^e eeuw (1546) verbouwd. Om het slot lagen siertuinen en vijvers. Door de jaren heen waren drie families eigenaar van het slot tot het in 1911 bezit werd van het Rijk. In 2009 zijn de siertuinen opnieuw aangelegd en vanaf 2011 zijn deze gereconstrueerde tuinen vrij toegankelijk voor publiek.

Oud Haerlem is vermoedelijk gebouwd rond 1248. Wellicht is het kasteel gebouwd op de plek van een voorganger. Oud Haerlem is waarschijnlijk, in

⁸ (De Mulder 2003)

⁹ (Vos en Weerts 2011)

¹⁰ (Soonius 2000; Westenberg 1974)

opdracht van Willem II, gebouwd als onderdeel van de verdedigingslinie tegen de Friezen. Het kasteel heette destijds 'het huys tot Heemskerck'. Tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten in 1351 werd het kasteel verwoest. De naam 'Oud Haerlem' is waarschijnlijk aan het terrein toegekend na de verwoesting als herinnering aan de oorspronkelijke eigenaar, Simon van Haerlem.¹¹

Op begin 18^e eeuwse kaarten van Visscher (fig. 14) en van Douw (fig. 15) is de ligging van Oud Haerlem en Assumburg aangeduid. De huidige Zuidermaatweg wordt aangeduid als 'Zuydt Maat' weg. Op de kaart van Visscher ligt het plangebied binnen de tuinen, op de kaart van Douw er net buiten.

De kadastrale minuut is goed op de actuele topografie te plaatsen (fig. 16). In deze periode (begin 19^e eeuw) is het plangebied onbebouwd. Het grondgebruik is 'bos'.

Tot begin 20e eeuw verandert de situatie niet (Bonnebladen 1877 in fig. 17 en 1913 in fig. 18).

De stolp in het plangebied is volgens het Basisregister Adressen en Gebouwen (BAG) gebouwd in 1925.¹² Op de RAF luchtfoto uit de Tweede Wereldoorlog lijkt inderdaad bebouwing te staan omringd één of enkele bomen (fig. 19).

Topografische kaarten uit de twintigste eeuw staan afgebeeld in fig. 20 tot en met 23. Hieruit blijkt dat in 1971 en 1983 bij de stolp een schuur is gebouwd. Deze is inmiddels weer afgebroken (fig. 3).

2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied staan weergegeven in fig. 24 en staan toegelicht in tabel 2. Een uitsnede uit de archeologische beleidskaart van de gemeente staat weergegeven in fig. 2. De belangrijkste gegevens worden in de lopende tekst benoemd.

Ten noordwesten van het plangebied, op 225 m afstand, ligt het terrein van zeer hoge archeologische waarde van kasteel Assumburg (monument 1.887). Op het land tussen het kasteelterrein en het plangebied, en mogelijk inclusief het plangebied, lagen de siertuinen van dit kasteel (gemeentelijk terrein 48A). De ouderdom van de siertuinen is niet gedocumenteerd. Waarschijnlijk moet de aanleg van de tuinen in de 17^e of 18^e eeuw worden geplaatst.

De Zuidermaatweg ligt vermoedelijk op de laatmiddeleeuwse Sint Aagtendijk (terrein 13.986). Direct ten zuiden van deze dijk ligt een wettelijk beschermd archeologisch terrein van zeer hoge waarde. Het betreft terrein waarin aanleg en overblijfselen van kasteel Oud-Haerlem met bijbehorende belegeringswerken, bestaande uit een stelsel van wallen en grachten (terrein 1.392).

In het plangebied heeft niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden, en er zijn geen archeologische waarnemingen geregistreerd. Wel is de greppel rondom het perceel in 2012 onderzocht door middel van handboringen (onderzoek 2.371.504.100). Bij het onderzoek is vastgesteld dat de eerste meter van het bodemprofiel geroerd is. Onder het geroerde pakket is ijzerrijke klei van de binnendelta van het Oer-IJ aangetroffen.

¹¹ (Hoogendijk en Sonders 2012)

¹² (Kadaster 2013)

In 2000 is een grootschalige inventarisatie uitgevoerd in de omgeving van Assumburg en Oud Haerlem. Daarbij zijn boringen geplaatst in een 40 x 50 m grid en zijn molshopen geïnspecteerd (onderzoek 2.081.849.100). Er zijn bij dat onderzoek geen nieuwe vindplaatsen aangetroffen. Vlak bij het plangebied (ten noorden, zie fig. 26) zijn in een molshoop fragmenten IJzertijd / Romeinse tijd en Middeleeuwen / Nieuwe tijd aangetroffen. De onderzoeker geeft echter aan dat door de tuinaanleg bij Assumburg de bovengrond is geroerd, en eventuele oudere resten in dit perceel in geroerde context moeten liggen.

In het plangebied staan geen geregistreerde (ondergrondse) bouwhistorische waarden.

Er zijn geen bekende militaire erfgoedwaarden in het plangebied aanwezig.¹³

Bron	Omschrijving
Archeologische terreinen	1.392 - Heemskerk - Hoflaan/Zuidermaatweg; Oud-Haerlem - Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd Betreft terrein waarin aanleg en overblijfselen van kasteel Oud-Haerlem met bijbehorende belegeringswerken, bestaande uit een stelsel van wallen en grachten. Het kasteel stamt uit de middeleeuwen. Het monument is gesitueerd in voormalig kweldergebied, in kleiig zand. Nadat in 1359 door aanhangers van de Kabeljauwen de overgave werd afgedwongen, is het kasteel vermoedelijk kort daarna met de grond gelijk gemaakt. Alleen de hoogten en laagten herinneren nog aan het kasteel en het beleg ervan. Muurwerk is nergens meer zichtbaar. In 1960 is op het kasteelterrein onderzoek verricht door de ROB. Aan de hand van uitbraaksleuven kon het verloop van de buitenmuur van de voorburcht worden geconstrueerd. Van de binnenbebouwing werden geen sporen waargenomen. Het terrein is zonder meer uniek en is beschermd op grond van de Monumentenwet. Blijvend behoud staat voorop. Enerzijds om in de toekomst door oudheidkundig onderzoek verdere gegevens te verzamelen, anderzijds vanwege de cultuurhistorische waarde. 1.887 - Heemskerk - Tolweg; Assumburg - Terrein van zeer hoge archeologische waarde Terrein met sporen van een versterkt huis. Op de plaats van het huidige kasteel stond in de tweede helft van de 13^e eeuw een versterkt huis in het bezit van Willem van Velsen. De naam Assumburg verschijnt voor het eerst in 1454. Het kasteel dateert uit de laatste jaren van de 15^e eeuw en het begin van de 16^e eeuw. In oorspronkelijke vorm had het kasteel ook een voorburcht, ten zuidoosten van het hoofdgebouw. Later is hier de oranjerie gebouwd. De huidige vorm dateert uit 1546. Daarna hebben enige verbouwingen plaatsgevonden. De twee zuidelijke torens dateren mogelijk uit eind 15^e eeuw. De rest uit de 16^e eeuw. Binnen dit terrein bevinden zich goed geconserveerde resten van funderingen alsmede sporen van bewoning uit de Late IJzertijd / Romeinse tijd. Het terrein levert zowel in wetenschappelijk als cultuurhistorisch opzicht een belangrijke bijdrage aan de bewoningsgeschiedenis van het gebied en dient derhalve behouden te blijven. 13.986 - Heemskerk - Zuidermaatweg - Terrein van archeologische waarde Terrein met de resten van een dijk. De Zuidermaatweg maakte in de eerste fase van de Sint Aagtendijk deel uit van deze dijk. De dijk levert zowel in wetenschappelijk-, cultuurhistorisch- als cultuurlandschappelijk opzicht een bijdrage aan de bewonings- en ontginningsgeschiedenis van het gebied. Stadium II (laat 12^e eeuw) volgens Westenberg.
Waarnemingen	1.044.561: Heemskerk, Kasteel Assumburg, Hoogwerf - Aardewerk, Late IJzertijd tot Romeinse Tijd. - Aardewerk, Late Middeleeuwen B tot Nieuwe Tijd Midden.

13 ("Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)")

Bron	Omschrijving
	• Botmateriaal 1.055.462: Heemskerk, Assumburg Tijdens graafwerk voor een elektrische leiding gevonden: • baksteen, Nieuwe tijd 1.071.673: Heemskerk, Assumburg Tijdens archeologische begeleiding gevonden: • hout/houtskool, Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. restanten van beschoeiing 1.071.675: Heemskerk, Assumburg Tijdens proefsleuvenonderzoek gevonden: • Cultuurlaag, Late Middeleeuwen tot Late Middeleeuwen. restanten middeleeuwse (ophogings)laag, verder geen vondsten 1.073.647: Heemskerk, Zuidermaatweg Vondsten uit booronderzoek. Op dit perceel ten zuiden van de Zuidermaatweg zijn de meeste archeologische indicatoren aangetroffen; ook hier is sprake van een geërodeerd oppervlak van de Duinkerke I afzettingen. De noordwest-zuidoostlopende rug is verstoord door een gasleiding. Mogelijk is deze rug te smal geweest voor bewoning. Dit sluit gebruik van de rug voor andere doeleinden niet uit. Het vondstmateriaal is na determinatie zoekgeraakt. • aardewerk roodbakkend geglazuurd aardewerk, Nieuwe Tijd • aardewerk, kogelpot, Late Middeleeuwen A tot Late Middeleeuwen B. • aardewerk, handgevormd, Late IJzertijd tot Romeinse Tijd. <i>Zie ook onderzoeksmelding: 2.081.849.100</i> 1.074.259: Heemskerk, Oud-Haerlem Vondsten uit booronderzoek. Boring 146- t/m 148 en 157 liggen binnen de begrenzing van het CMA-terrein behorende bij het kasteel Oud-Haerlem. In deze boringen zijn geen sporen aangetroffen van wallen of grachten behorende bij het kasteel Oud-Haerlem. Deze zijn (in tegenstelling tot het aangrenzende perceel buiten het onderzoeksgebied) in dit perceel ook niet zichtbaar. In de bouwvoor van boring 146 is wat puin aangetroffen en rond boring 147 is aardewerk uit de Late IJzertijd en/of Romeinse tijd aangetroffen in molshopen. Het aardewerk is na determinatie zoekgeraakt. • aardewerk, handgevormd, Late IJzertijd tot Vroeg Romeinse Tijd. 1.074.260: Heemskerk, Tuinen Van Assumburg Vondsten uit booronderzoek. Het perceel ten zuidoosten van Assumburg heeft een vrij verstoord karakter. Er is in veel boringen sprake van sporen van een sloot of greppel en dit heeft ongetwijfeld te maken met de tuinaanleg van Assumburg, zoals die op luchtfoto's herkenbaar is. Waarschijnlijk als gevolg van recente verstoringen was het niet mogelijk een beter inzicht te verkrijgen in de op de luchtfoto zichtbare sporen van de tuinaanleg. De vijver die in deze tuin lag, is volgende de pachter dichtgestort met chemisch afval. • aardewerk: roodbakkend geglazuurd aardewerk, Nieuwe Tijd • aardewerk, handgevormd, Late IJzertijd tot Romeinse Tijd. • aardewerk, kogelpot, Late Middeleeuwen B 1.074.570: Heemskerk, Vondsten van booronderzoek. Op dit perceel ten zuiden van de sportvelden zijn twee relatief hooggelegen zandige ruggen zichtbaar. In zes boringen boringen is hier een zwartgeklepte laag aangetroffen op een diepte variërend van 20 tot 40 cm -mv. Het kalkrijke deel van het bodemprofiel begint in vier boringen op dezelfde hoogte als de top van de Afzettingen van Duinkerke I, hetgeen waarschijnlijk op een

Bron	Omschrijving
	geërodeerd oppervlak wijst. Op enkele geglazuurde scherven uit molshopen en puin in de bouwvoor na zijn hier geen vondsten • aardewerk: roodbakend geglazuurd Late Middeleeuwen B tot Nieuwe Tijd Vroeg. 1.078.656: Heemskerk, Oud Haerlem Tijdens een bezoek aan het terrein werden twee sleuven aangetroffen. De sleuven waren 20 cm breed en 20/30 cm diep. De sleuven hebben veel vondsten opgeleverd zoals: bakstenen, bot, mortel, fragmenten plavuizen, leisteen, fragmenten van bouwmaterialen, aardewerk enz. Tevens zijn er resten van funderingen aangetroffen. 1.078.658: Heemskerk, Assumburg Het betreft het onderzoek (opgraving) op het perceel ten noordwesten van slot Assumburg; zie verder het opgravingsverslag in het PDB Noord-Holland te Wormer. - NB: het perceel betreft het Rozenperk. - Nauwkeurigheid melding: 10 m. 1.111.880: Heemskerk, Assumburg CAA bevat meldingsformulier aangaande genoemde 3 zaken. De mobilia ("losse vondsten") werden ten zuidwesten van de ZW-toren van Assumburg gevonden. Omschreven als "zwarte fundering van (nog) onbekend gebouw".
Onderzoeksmeldingen	2.015.306.100: Heemskerk, Oud-Haerlem: geofysisch onderzoek Weerstand- en booronderzoek op het terrein van kasteel Oud-Haerlem. Onderzocht is waar op het terrein nog sporen van bewoning of muurresten aanwezig zijn. Omdat het een beschermd monument betreft, is gekozen voor een non-destructieve onderzoeksmethode.¹⁴ 2.036.950.100: Heemskerk, Assumburch, opgraving Op 18 oktober werd met behulp van een rupskraan met een twee meter brede bak een verkenningssleuf ter hoogte van de recent geplaatste duiker aangelegd. Het vlak strekte zich uit over een oppervlak van 30 m. bij 4 m, overeenkomstig het geplande sloottalud. Al snel werd duidelijk dat het een verstoorde zone betrof. Bij de graafwerkzaamheden kwam subrecent puin en afval te voorschijn, waarmee een oudere sloot gedempt bleek te zijn. Oud materiaal zoals geglazuurd rood aardewerk lag in een nieuwe context, vermengd met onder andere blikjes van kattenvoer. Aan de westzijde van het vlak bleek over slechts een breedte van 1 m. een houten beschoeiing van een 19^e eeuwse sloot, behorende tot het kasteelterrein, bewaard gebleven. De beschoeiing bestond uit planken van grove den waaronder zich restanten van een vlechtwerkbeschoeiing bevonden. De staken waartussen het vlechtwerk is gevlochten zijn van essenhout, het vlechtmateriaal zijn takken van els. De palen waar de plankenbeschoeiing aan was bevestigd zijn van eikenhout.¹⁵ 2.036.959.100: Heemskerk, Assumburg de Molen, archeologische begeleiding Tijdens de aanleg van het onderzoeksvlak werd duidelijk, dat de grond – vooral in werkput 1 zwaar verstoord is. Van de oorspronkelijke stratigrafische opbouw bleek tot op het niveau van de geulafzettingen van het Oer-IJ estuarium (circa 1,50 meter onder het maaiveld) nauwelijks iets over te zijn.¹⁶ 2.081.849.100: Heemskerk, Zuidermaatweg, booronderzoek De AAI in het plangebied Assumburg/Oud Haerlem bestond uit een bureau- en een veldonderzoek en heeft geen nieuwe archeologisch waardevolle vindplaatsen opgeleverd. Er is in molshopen en in boringen aardewerk aangetroffen uit zowel de Late IJzertijd/Romeinse tijd als de Late Middeleeuwen. Binnen het onderzoeks- gebied zijn geen

14 (Anderson 1989)

15 (Lange, Flamman, en Van Londen 2001)

16 (Lange 2003)

Bron	Omschrijving
	(waardevolle) nederzettingen uit de Late IJzertijd en of Romeinse tijd aangetroffen. Aanwijzingen voor nederzettingen uit eerdere perioden zijn evenmin aangetroffen en gezien het zandige (dus erosieve) karakter van de Afzettingen van Duinkerke I is het voorkomen daarvan ook niet waarschijnlijk. In de Late Middeleeuwen is het oude oppervlak in vrijwel het gehele onderzoeksgebied geërodeerd en afgedekt door een laag Duinkerke III-klei. Er zijn geen archeologische lagen in de boringen aangetroffen. Sporen in de vorm van bijv. percelering kunnen echter wel verspreid in het gehele gebied worden aangetroffen, maar zijn m.b.v. booronderzoek niet nader te duiden. De aanwezige archeologische sporen zijn deels geërodeerd. Op basis van het karterend booronderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van een goed geconserveerd aaneengesloten nederzettingsterrein, zoals bijv. in de Broekpolder is aangetroffen. De aanleg van de St. Aagtendijk in de late 12e eeuw zorgde ervoor dat het gebied ten zuiden van de Zuidermaatweg niet verder kon eroderen. Aan het einde van de 13e eeuw was het overige deel van het plangebied ook veilig door verlegging van de St. Aagtendijk. De tuinaanleg ten zuidoosten van Kasteel Assumburg heeft een groot deel van de ondergrond verstoord. Resten van de tuinaanleg bevinden zich nog in de ondergrond, zoals goed op de luchtfoto van Kasteel Assumburg is te zien (figuur 3). Het hier aangetroffen vondstmateriaal dient te worden gezien als uit context geraakt materiaal (losse vondsten). Op het perceel met de naam 'Molenkamp' zijn mogelijk de resten van een molen te verwachten. Puin in molshopen en de ligging langs een voormalige restgeul lijken dit te bevestigen. Zekerheid hieromtrent is in het kader van het karterend booronderzoek niet verkregen. Bestudering van oude kaarten kan hier wellicht duidelijkheid over verschaffen.¹⁷ 2.287.321.100: Heemskerk, bureauonderzoek In het kader van een herinrichtingsplan voor Park Assumburg heeft Oranjewoud in opdracht van H.N.S. Landschapsarchitecten een bureauonderzoek uitgevoerd ter plaatse van het plangebied. Vooral het monument, de kasteel ruïne Oud Haerlem staat centraal in het bureauonderzoek.¹⁸ 2.328.672.100: Heemskerk, Crossbaan, booronderzoek De bodemopbouw binnen het plangebied kenmerkt zich door de plaatselijk aanwezigheid van een ophogingslaag. Ook zijn er aanwijzingen dat plaatselijk het bodemprofiel is afgegraven ten behoeve van deze ophogingslaag. Het zandige pakket dat aan het oppervlak ter plaatse van boringen 002, 003, 004, 005, en mogelijk ook boringen 006 en 009 is aangetroffen, betreft mogelijk ook een ophoging. Het is echter niet uitgesloten dat het plaatselijk gaat om verstoorde duin- en/of strandafzettingen. Onder dit verstoorde pakket bevinden zich in delen van het plangebied (deels verstoorde) kleiige Duinkerke III afzettingen. In de ondergrond bevindt zich schelpenhoudend zeer fijn zand (C-horizont), dat mogelijk geïnterpreteerd kan worden als zandige Duinkerke-afzettingen, mariene Oer-IJ afzettingen (Laagpakket van Walcheren, voorheen Duinkerke I) of zelfs strandafzettingen. Gezien de (plaatselijke) aanwezigheid van kleiige Duinkerke III afzettingen, wordt deze laatste optie niet heel waarschijnlijk geacht. De waargenomen bodemverstoring is sterk afhankelijk van de dikte van de aangetroffen ophogingslaag, maar varieert van 0,25 cm - mv in boring 010 tot 1,90 m - mv in boring 014. Een eenduidiger beeld ontstaat als gekeken wordt naar de diepte ten opzichte van NAP waarop de intacte ondergrond aanwezig is; deze varieert van 0,3 m - NAP in boring 006 tot 1,95 m - NAP in boring 009. Hoe dan ook, geconcludeerd kan worden dat de bodem veelal tot in de onderliggende Duinkerke III afzettingen dan wel de C-horizont is verstoord (zie tabellen 1 – 4). De boordata lenen zich niet om één op één te worden vertaald in een contourenlijn voor de af te graven grond. Wel kunnen bij de graafwerkzaamheden de relatief

17 (Soonius 2000)

18 (Spoelstra en Koopmanschap 2011)

Bron	Omschrijving
	eenvoudig te herkennen kleiige Duinkerke III- afzettingen c.q. humeuze lagen als indicatie worden gebruikt voor de top van het oude maaiveld. Het kan hierbij zinvol zijn de eerste dag van de graafwerkzaamheden een archeoloog mee te laten kijken om samen met de kraanmachinist(en) te bepalen tot welk niveau kan worden afgegraven.¹⁹ 2.368.321.100: Heemskerk, Park Assumburg/Oud Haerlem, archeologisch: proefputten/proefsleuven Geen gegevens beschikbaar. Uitvoerder: Hollandia Archeologie BV 2.371.504.100: Heemskerk, Zuidermaatweg 3, booronderzoek In opdracht van de gemeente Heemskerk is een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd voor een perceel rond Boerderij Schoehuis te Heemskerk. Voor de afvoer van regenwater zal op deze locatie een ontwateringsgreppel worden gegraven. Deze zal tot een maximale diepte van 0,78 m onder het maaiveld worden aangelegd. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat binnen het plangebied archeologische resten uit de late ijzertijd tot en met nieuwe tijd kunnen worden verwacht. Deze verwachting is getoetst door middel van een inventariserend veldonderzoek. Totaal zijn er zes boringen gezet met een minimale diepte van 1 m onder het maaiveld. Uit het booronderzoek bleek dat het plangebied tot 1 m recentelijk is geroerd. Onder het geroerde pakket lag ijzerrijke klei van de binnendelta van het Oer-IJ. Op basis van het booronderzoek wordt er geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. De werkzaamheden zullen niet dieper gaan dan de al reeds geroerde bovenlaag, waardoor deze werkzaamheden geen archeologische resten bedreigen.²⁰ N.B. het onderzoeksvlak is onjuist in ARCHIS ingevoerd. Het juiste onderzochte vlak kan worden afgeleid van de boorpuntenkaart in fig. 25. 2.467.563.100: Heemskerk, bureauonderzoek Geen gegevens beschikbaar. Uitvoerder: Diachron.
Gemeentelijke kaart	(Beoogde) gemeentelijk archeologisch monument dan wel archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie of Na nader overleg vaststellen hoe bij het betreffende project te handelen". In het plangebied is sprake van terrein "HEEM A48", mogelijk resten van tuinaanleg gerelateerd aan Assumburg.
Bouwhistorische waarden	In het plangebied zijn geen geregistreerde bouwhistorische waarden aanwezig.

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 250 m van het plangebied.

2.6 Mogelijke verstoringen

In het plangebied heeft een schuur gestaan. Deze is op onbekende datum gesloopt. De bouw en sloop kan tot bodemverstoring hebben geleid.

In het plangebied heeft volgens Hoogendijk en Sonders (2012) een sanering plaatsgevonden waarbij de bovenste ca. 1 m grond is vervangen.²¹ De melding correspondeert met een melding in Bodemloket.²²

¹⁹ (Teekens 2011)

²⁰ (Hoogendijk en Sonders 2012)

²¹ (Hoogendijk en Sonders 2012)

²² (Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu) (Rapport NH039600442 Zuidermaatweg 3)

2.7 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'.²³ De top van de Pleistocene afzettingen ligt diep, circa -22 m NAP. Hierop liggen zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk). Binnen de vergravingsdiepte (onderzijde bodem zwembad) bevinden zich alleen zeezand- en klei. Het natuurlijke bodemprofiel bestaat tot circa 4 m onder maaiveld (de diepte van de graafwerkzaamheden) uit Oer-IJ afzettingen (Bronstijd tot en met Romeinse tijd), afgedekt door 0,5 tot 1 m pakket IJe afzettingen (Middeleeuwen). Mogelijk heeft op de Oer-IJ afzettingen een pakket veen gelegen, maar in reeds uitgevoerd booronderzoek in de directe omgeving is dit veen niet aangetroffen.

De top van de Oer-IJ afzettingen zijn mogelijk bewoonbaar geweest. Daarnaast kan, als sprake is geweest van wisselende afzettingssomstandigheden, ook binnen het pakket Oer-IJ afzettingen sprake zijn van potentiële archeologische niveaus. Het plangebied ligt volgens de geomorfologische kaart in een zee-erosiegeul; als dat correct is, is de kans op bewoningsniveaus onder de top van de Oer-IJ afzettingen gering.

In de Nieuwe tijd (waarschijnlijk 17^e en 18^e eeuw) zijn tuinen aangelegd ten zuidoosten van Assumburg. De tuinen hebben doorgelopen tot in het plangebied.

Er worden daarom twee archeologische niveaus onderscheiden, van diep naar ondiep:

In en in de top van de Oer-IJ afzettingen:

1. Datering: Bronstijd – Romeinse tijd.
2. Complextype: Resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruggen.
3. Omvang: De omvang van eventuele resten is nog onbekend. Huisplaatsen kunnen een omvang hebben van 500 tot 2000 m².
4. Diepteligging: Onder een kleidek van IJe afzettingen tot enkele meters onder maaiveld (Laagpakket van Walcheren).
5. Gaafheid, conservering: De conservering van eventuele archeologische resten is onbekend.
6. Verstoringen: Door bouw- en sloopactiviteiten van en bij de huidige stolp kunnen archeologische resten zijn vergraven. Tevens kan de top zijn vergraven bij een sanering in het plangebied.
7. Locatie: Hele plangebied.
8. Uiterlijke kenmerken: Eventuele archeologische resten bestaan uit verkleuringen (sporen) in de oorspronkelijke sedimenten, en als resten van artefacten zoals fragmenten van bouw materiaal, gebruiks aardwerk, botafval.

Prospectie kenmerken: Archeologische resten kenmerken zich door de aanwezigheid van een archeologische laag. Dit is een doorwerkte laag bestaande uit het oorspronkelijke sediment dat is vermengd met archeologische indicatoren zoals bot-, houtskool- en aardewerkfragmenten.

In en in de top van het bodemprofiel:

²³ (Rensink e.a. 2015)

1. Datering: Nieuwe tijd.
2. Complextype: Resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg.
3. Omvang: Het hele perceel is vermoedelijk onderdeel geweest van de tuin (1.190 m²).
4. Diepteligging: Direct onder het oppervlak.
5. Gaafheid, conservering: De conservering van eventuele archeologische resten is onbekend.
6. Verstoringen: Door bouw- en sloopactiviteiten van en bij de huidige stolp kunnen archeologische resten zijn vergraven. Tevens kan de top zijn vergraven bij een sanering in het plangebied.
7. Locatie: Hele plangebied.
8. Uiterlijke kenmerken: Eventuele archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit greppels, sloten, en (delen van) artefacten die gebruikt zijn bij de inrichting van de tuinen.

Prospectie kenmerken: Archeologische resten van de tuinaanleg kenmerken zich door de aanwezigheid van een sporen niveau en losse vondsten.

Strategie om deze verwachting te toetsen in overeenstemming met stroomdiagram van protocol 4003

Om de verwachting op de aanwezigheid van resten in de IJe afzettingen te toetsen kan gebruik worden gemaakt van methode D1 van de SIKB Leidraad Karterend booronderzoek (archeologische laag).

Om de verwachting op de aanwezigheid van resten van tuinaanleg te toetsen moet worden gekarteerd op de aanwezigheid van sporen. Dit kan door middel van proefsleuvenonderzoek worden gedaan. Een booronderzoek heeft voor dit complextype alleen een verkennende waarde.

3 Booronderzoek

3.1 Methode

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.0,²⁴ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig".

Het veldonderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek (specificatie VS03), karterende fase.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische waarden te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen. Een belangrijke nuance is dat resten van tuinaanleg niet met booronderzoek kunnen worden opgespoord. Voor dat archeologisch niveau is het onderzoek alleen verkennend van aard.

De kartering is opgezet uitgaande van de Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode D1.²⁵

- Prospectie type: Archeologische laag.
- Datering: Bronstijd – Middeleeuwen.
- Complextype: Huisplaats(en).
- Omvang: 500- 2000 m² (1200 m²).
- Boorgrid: 30 x 35 m.
- Boordiameter: 3 cm guts.
- Waarnemingstechniek: Boormes.

Operationalisering

In dit onderzoek zijn vijf boringen geplaatst op een oppervlak van 1.190 m². Het grid was onregelmatig in verband met de aanwezige bebouwing, begroeiing, verhardingen en sloop en brandafval.

De boringen zijn gezet met een 7 cm Edelmanboor en 3 cm guts tot op minimaal 2,6 m -mv. Eén boring bij de stolp, ongeveer op de plek waar het zwembad gaat komen, is gezet tot 4,1 m -mv.

De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Alle uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd. De opgeboorde grond is onderzocht door deze te versnijden en te verbrokkelen. De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens ASB 1.1 van het NITG-TNO. In de ASB wordt onder meer de standaardclassificatie van bodemonsters volgens NEN 5104 gehanteerd.²⁶ De gegevens in het veld zijn digitaal geregistreerd. De X en Y

²⁴ (SIKB 2016)

²⁵ (Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012)

²⁶ (Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989)

coördinaten van de boringen zijn bepaald ten opzichte van de lokale topografie met een meetlint (nabij de bebouwing, boorpunten 1, 2 en 3) en door middel van een GPS met WAAS en GLONASS correctie met een nauwkeurigheid van 3 m (boringen 4 en 5).

Het veldwerk is uitgevoerd op woensdag 28 februari 2019 door A. de Boer (KNA Senior Prospector) en F. Roodenburg (junior archeoloog). Voorafgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld en voorgelegd aan de gemeente ter toetsing. Het plan van aanpak is door de gemeente goedgekeurd en in ARCHIS3 geregistreerd.

3.2 Resultaten

De locaties van de boringen staan in fig. 27 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt en weergegeven in fig. 28.

In het bodemprofiel kunnen op basis van textuur, kleur en bijmengingen de volgende pakketten worden onderscheiden van diep naar ondiep:

- Pakket 1: Matig fijn zwak siltig zand. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 4 en 5 en vormt daar het onderste pakket. De top van het pakket ligt tussen 190 en 230 cm -mv (-261 en -244 cm NAP).
- Pakket 2: Uiterst siltige en zwak tot sterk zandige klei, grijs, blauwgrijs, donker grijs, licht grijs en licht bruingrijs. Het pakket is 130 tot 300 cm dik. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen. De top van het pakket ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-162 en -91 cm NAP). In het pakket bevinden zich roestvlekken.
- Pakket 3: Zwak tot sterk zandige klei, met veel verschillende kleuren. Het pakket is 60 tot 110 cm dik. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen. De top van het pakket ligt aan het maaiveld (-54 en -31 cm NAP). In het pakket bevinden zich bakstenen, takjes, grind, vlekken. In boorprofiel 3 bevinden zich onderin dit pakket groene vlekken.

Er zijn geen vondsten verzameld.

De grondwaterstand tijdens het onderzoek bevond zich op ongeveer 100 cm onder maaiveld.

3.3 Interpretatie

Het zandpakket (pakket 1) wordt op grond van de textuur en landschappelijke ligging geïnterpreteerd als afzettingen die zijn gevormd in stromend water. Het zijn beddingafzettingen van een geul in een waddegebied. De aanwezigheid hiervan correspondeert met de aanduiding “zee erosiegeul” op de geomorfologische kaart (fig. 11).

Het kleipakket hierop (pakket 2) wordt op grond van de textuur, landschappelijke ligging en stratigrafische ligging op pakket 1, geïnterpreteerd als wad(plaat) afzettingen. De afzettingen zijn gevormd in een intergetijden milieu nadat de geul waarin pakket 1 is gevormd niet meer actief is.

Het bovenste pakket (pakket 3) wordt op grond van de heterogene samenstelling en ligging in de top van het bodemprofiel geïnterpreteerd als omgewerkte grond. Het pakket is ontstaan door bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het

boerenerf uit de 20^e eeuw op deze locatie, alsmede een sanering in de 21^e eeuw. De fosfaatvlekken zijn te verklaren uit de aanwezigheid en het houden van vee op het terrein in deze periode, en wijzen niet noodzakelijker wijs op een archeologische vindplaats.

Waarschijnlijk moeten de marine afzettingen (pakketten 1 en 2) worden gerekend tot de Oer-IJ afzettingen (Bronstijd tot en met Romeinse tijd), aangezien het pakket doorloopt tot circa vier meter diep. Een afdekkend pakket IJe afzettingen is niet herkend.

Uit het booronderzoek volgt dat resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruggen waarschijnlijk ontbreken.

Het booronderzoek levert evenmin aanwijzingen op dat in de ondergrond resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg aanwezig zijn. Van kaartmateriaal is bekend dat de tuinen doorliepen tot aan de Zuidermaatweg en omvatten dus het huidige perceel. Met boringen kunnen resten die alleen uit sporen of funderingen bestaan niet worden opgespoord.

4 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 4.0 vormt een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Er zijn echter geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

5 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

In het plangebied wordt een stolp gesloopt en een onderkelderde stolp met woonschuur teruggebouwd. In de kelder onder de stolp wordt een zwembad gerealiseerd.

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'. De ondergrond bestaat uit zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk). Het natuurlijke bodemprofiel bestaat uit mariene afzettingen. Het booronderzoek bevestigt de aanwezigheid van wadplaat en beddingafzettingen. Vermoedelijk kunnen deze tot de Oer-IJ afzettingen worden gerekend.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

De top van de natuurlijke afzettingen ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-162 en -91 cm NAP). Hierop ligt geroerde grond ontstaan door bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het boerenerv van uit de 20e eeuw op deze locatie.

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

Op grond van de landschappelijke ligging kunnen resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruigen aanwezig zijn (Bronstijd tot en met Romeinse tijd). Op grond van historische gegevens kunnen resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg aanwezig zijn (Nieuwe tijd).

Uit het booronderzoek volgt dat vindplaatsen uit de Bronstijd tot en met de Romeinse tijd waarschijnlijk afwezig zijn.

Het is niet uit te sluiten dat resten gerelateerd aan tuinaanleg van Assumburg aanwezig zijn, aangezien deze uit alleen sporen of funderingen kunnen bestaan. Deze kunnen met boringen niet worden opgespoord.

- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Indien resten gerelateerd aan de tuinaanleg van Assumburg aanwezig zijn, zullen deze worden vergraven.

- *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Het perceel bevindt zich in de uiterste zuidhoek van de tuinen van Assumburg in de 18^e eeuw (fig. 14), en is waarschijnlijk extensief gebruikt. De bovengrond in het perceel is recent gesaneerd en nu geroerd tot dieptes van 60 tot 110 cm diep. De kans dat bij graafwerkzaamheden resten gerelateerd aan tuinaanleg worden

aangetroffen is, naar oordeel van Bureau voor Archeologie. daarom klein. Nader archeologisch onderzoek is daarom niet noodzakelijk.

6 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Heemskerk.

7 Literatuur

- Alders, G.P., J. Roefstra, en L. Boom den. 2009. "*Beleidsnota Archeologie gemeente Heemskerk*". Cultuurhistorisch Erfgoed Noord-Holland 129.
- Alterra. 2004. "*Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand*". Wageningen.
- Anderson, K. 1989. "*Weerstandsonderzoek kasteel 'Oud-Haerlem' te Heemskerk*". RAAP notitie 22. Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
- Bosch, J.H.A. 2008. "*Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2*". 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Douw, Johannes. 1745. "*'t Hoogh-Heemraetschap vande Uytwaterende Sluysen in Kennemerlandt ende West-Vrieslandt*".
<https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=136&miaet=14&micode=0354-01&minr=1322525&miview=ldt>.
- Hoogendijk, T., en M. Sonders. 2012. "*Inventariserend veldonderzoek door middel van boringen Boerderij Schoehuis te Heemskerk*". Hollandia reeks 425. Zaandijk: Hollandia.
- "*Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)*". <http://www.ikme.nl>.
- Kadaster. 1811. "*Kadastrale Minuten*". 1832. <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- . 2013. "*BAG-Viewer*". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster - PDOK. 2014. *AHN2 - Kadaster*.
<http://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search#|fff9d7cf-9929-4dde-98b8-06ceda7e5610>.
- Kleinsman, W.B., G.W. de Lange, en J.A.M. ten Cate. 1979. "*Geomorfologische kaart van Nederland: schaal 1:50.000: 19 Alkmaar - 20 Lelystad (gedeeltelijk)*". Wageningen [etc.]: Stichting voor Bodemkartering [etc.].
- Lange, S. 2003. "*Inventariserend Veldonderzoek op het noordoostelijke deel van het perceel 'Het molenkamp', Assumburg-Oud Haerlem, Gemeente Heemskerk*". AAC publicaties 16. Amsterdam: AAC.
<https://doi.org/10.17026/dans-xus-pbpm>.
- Lange, S., J. Flamman, en H. van Londen. 2001. "*Archeologische begeleiding van een waterpartij op het terrein van kasteel Assumburg, gemeente Heemskerk*". AAC publicaties 2. Amsterdam: AAC.
<https://doi.org/10.17026/dans-285-3wmg>.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- RAF. 1940. "*Wageningen UR GeoPortal: RAF aerial photographs*". 1945.
<http://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf>.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015. "*Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld*". Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2017. "*Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*". <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "*e-depot voor de Nederlandse archeologie*". <http://www.edna.nl>.
- Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu. "*Bodemloket*".

- <http://www.bodemloket.nl/>.
- SIKB. 2016. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.0".
- Soonius, C.M. 2000. "Assumburg/Oud Haerlem, Gemeente Heemskerk. Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1)". RAAP rapport 515. Amsterdam: RAAP. <https://doi.org/10.17026/dans-xhv-fy8g>.
- Spoelstra, A, en H. Koopmanschap. 2011. "Bureauonderzoek ten behoeve van het herinrichtingsplan van Park Assumburg/Oud Haerlem te Heemskerk, gemeente Heemskerk (Noord-Holland)". Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/76. Heerenveen: Oranjewoud B.V. <https://doi.org/10.17026/dans-xgy-jcw5>.
- Teekens, P.C. 2011. "Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen binnen deelgebied crossbaan ten behoeve van het inrichtingsplan Park Assumburg/Oud Haerlem te Heemskerk". Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/68. Heerenveen: Oranjewoud B.V. <https://doi.org/10.17026/dans-ztz-exm8>.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek". SIKB.
- Visscher, Nicolaes. 1726. "Nieuwe Kaart van t'Baljuwschap van Kennemerland".
- Vos, Peter, en Henk Weerts, red. 2011. *Atlas van Nederland in het Holoceen: landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Wagenaar, K., C. van Wallenburg, G.G.L. Steur, W. Heijink, H. de Bakker, O.H. Boersma, en C. Hamming. 1987. "Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50.000 : toelichting bij de kaartbladen 19 oost Alkmaar en 20 west Lelystad (Noordhollands gedeelte)". Wageningen: Stiboka. <http://edepot.wur.nl/117839>.
- Westenberg, J. 1974. "Kennemer Dijkgeschiedenis". *Verhandelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, afd. Natuurkunde*. 27 (2). Eerste reeks.
- Westerhoff, W.E., E.F.J. de Mulder, W. de Gans, en Rijks Geologische Dienst. 1987. *Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands: Blad Alkmaar West (19W) en blad Alkmaar Oost (19O)*. Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands. Haarlem: Rijks Geologische Dienst.

Figuren

Figuur 2: Beleidskaart van de gemeente Heemskerk (Alders, Roefstra, en Boom 2009).

Archeologiegebieden

- Beschermd Rijksmonument - ministriële monumentenvergunning (zie ook Monumentenkaart)
- (Beoogd) gemeentelijk archeologisch monument dan wel archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie of Na nader overleg vaststellen hoe bij het betreffende project te handelen
- Archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie - alle bodemroering
- Archeologisch waardevol gebied van de tweede categorie - plan groter dan 60 m² en dieper dan 40 cm
- Archeologisch waardevol gebied van de derde categorie - plan groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm
- Archeologisch waardevol gebied van de vierde categorie - plan groter dan 2500 m² en dieper dan 40 cm
- Archeologievrij gebied

Het plangebied ligt in terrein 48A: "tuinaanleg Assumburg".

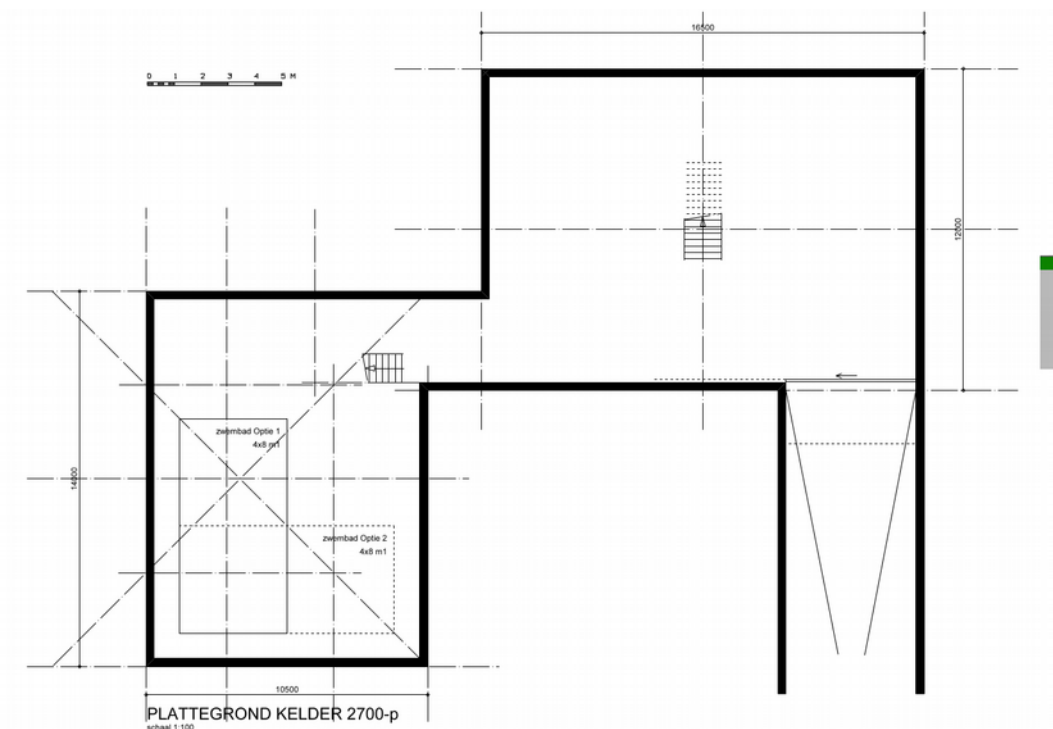
Figuur 3: Het plangebied.

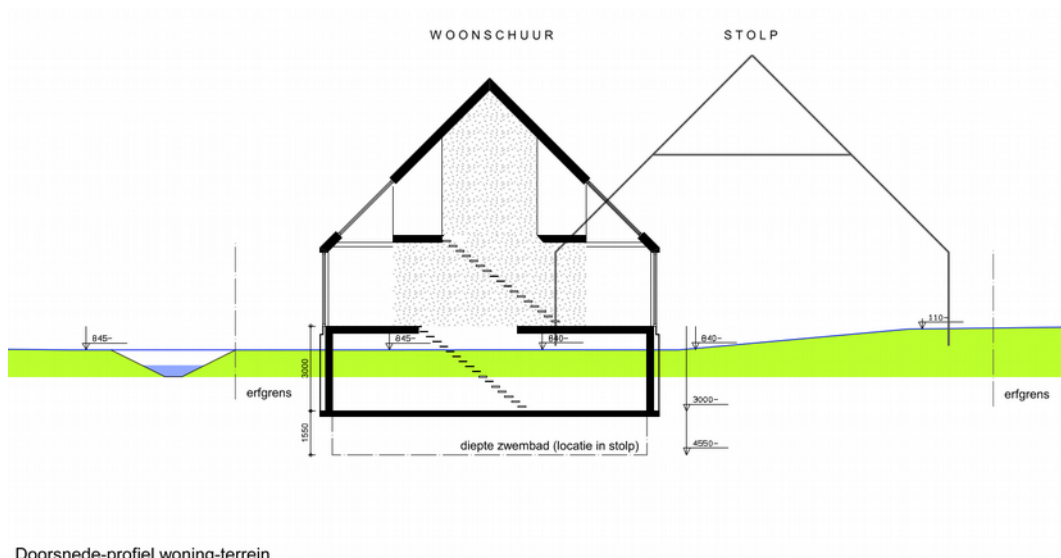
Figuur 4: Luchtfoto (boven) en straataanzicht van de stolp (onder).

Figuur 5: Bestaande (boven) en nieuwe (onder) situatie.

Figuur 6: Plattegrond kelder incl. 2 opties voor zwembad.

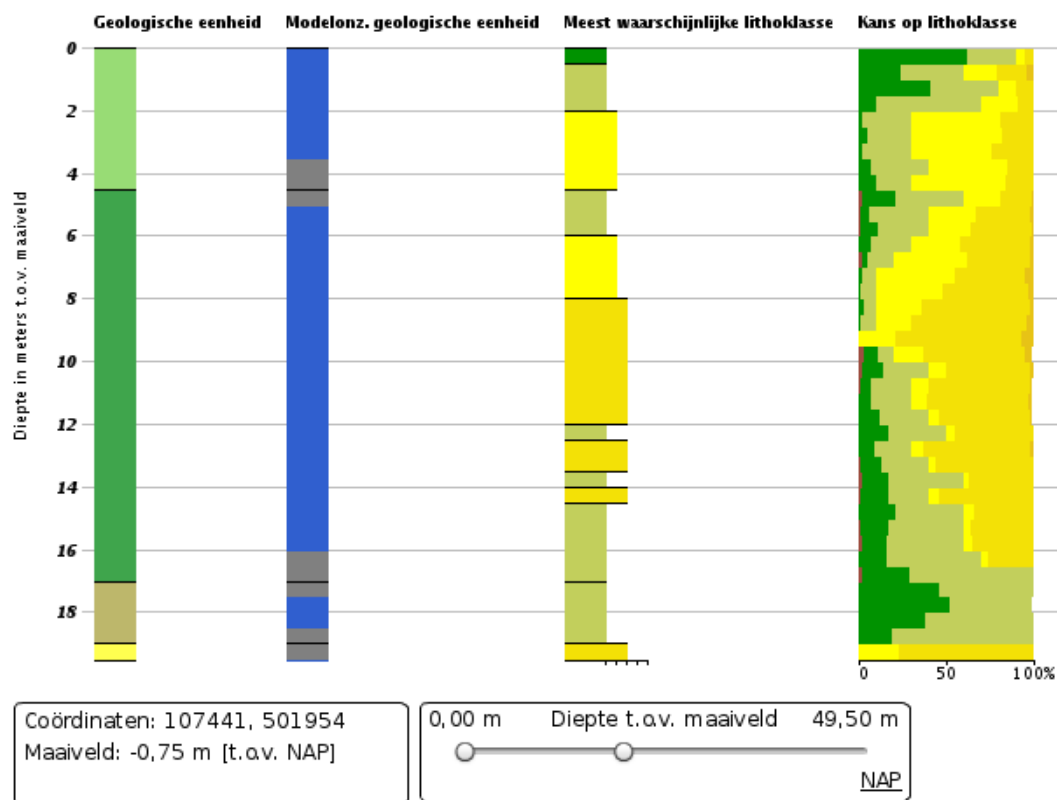
Doorsnede-profiel woning-terrein

Figuur 7: Profiel met dieptematen ten opzichte van peil. Peil is de kruin van de weg op +0,43 m NAP. De vloer van de kelder komt dus op -2,57 m NAP. De vloer van het zwembad komt op -4,12 m NAP.

Figuur 8: Geologische kaart (Westerhoff e.a. 1987).

Appelboor GeoTOP v1.3

Geologische eenheid ▼

- NAWA
- NAWO
- NAWOVE
- BXWISIKO

Lithoklasse ▼

- Antropogeen
- Organisch materiaal (veen)
- Klei
- Zandige klei, leem of kleiig fijn zand
- Zand fijn
- Zand matig grof
- Zand grof
- Grind
- Schelpen

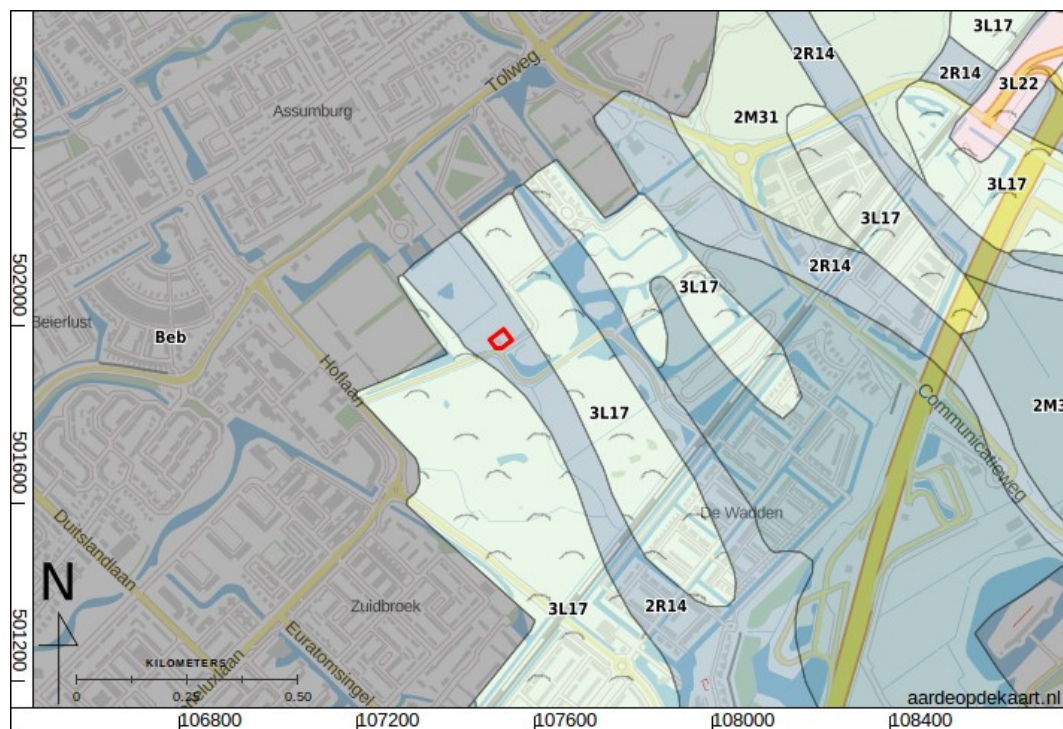
Figuur 9: Geologisch profiel in het perceel (appelboor).

NAWA: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
NAWO: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
NAWOVE: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer, Laag van Velsen
BXWISIKO: Formatie van Boxtel, Laagpakketten van Wierden, Singraven en Kootwijk

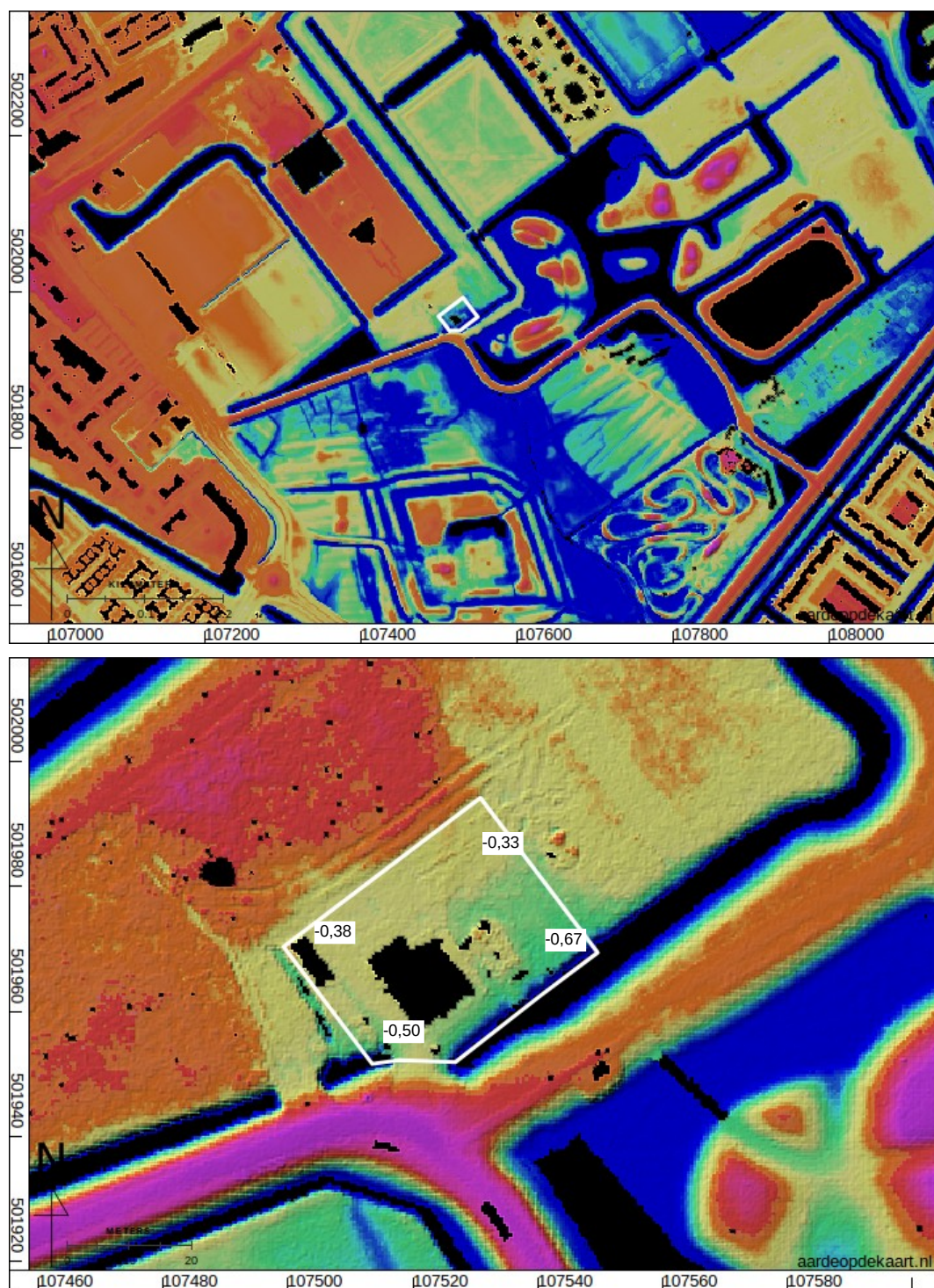
Mn25C: kalkarme poldervaaggronden, zware zavel, profielverloop 5
 gMn83C knippige poldervaaggronden (kalkarm), klei, profielverloop 3

Figuur 10: Bodemkaart (Wagenaar e.a. 1987).

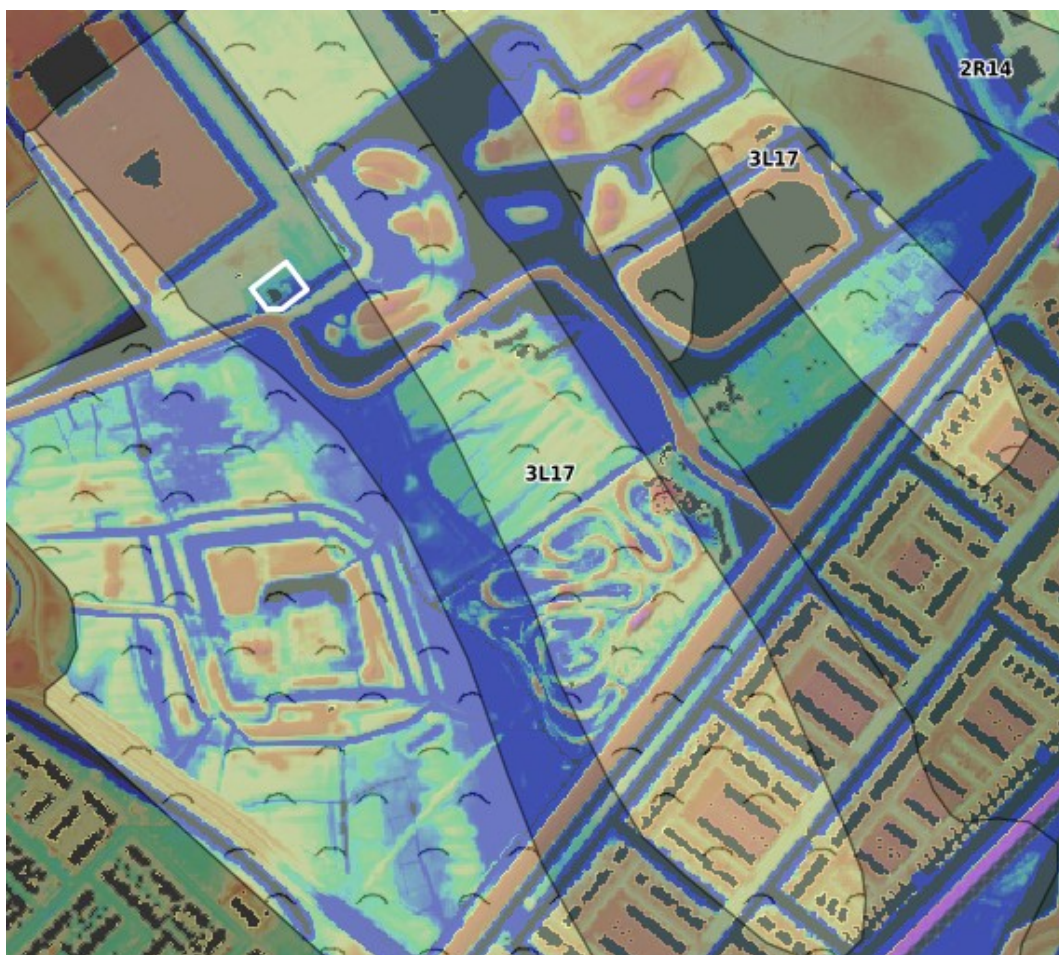

- 3L17: Binnendelta, bedekt met klei of duinzand, zwak golvend
 3M31: Binnendeltavlake, bedekt met klei of duinzand
 2R14: Zee-erosie geul

Figuur 11: Geomorfologische kaart (Alterra 2004; Kleinsman, De Lange, en Ten Cate 1979).

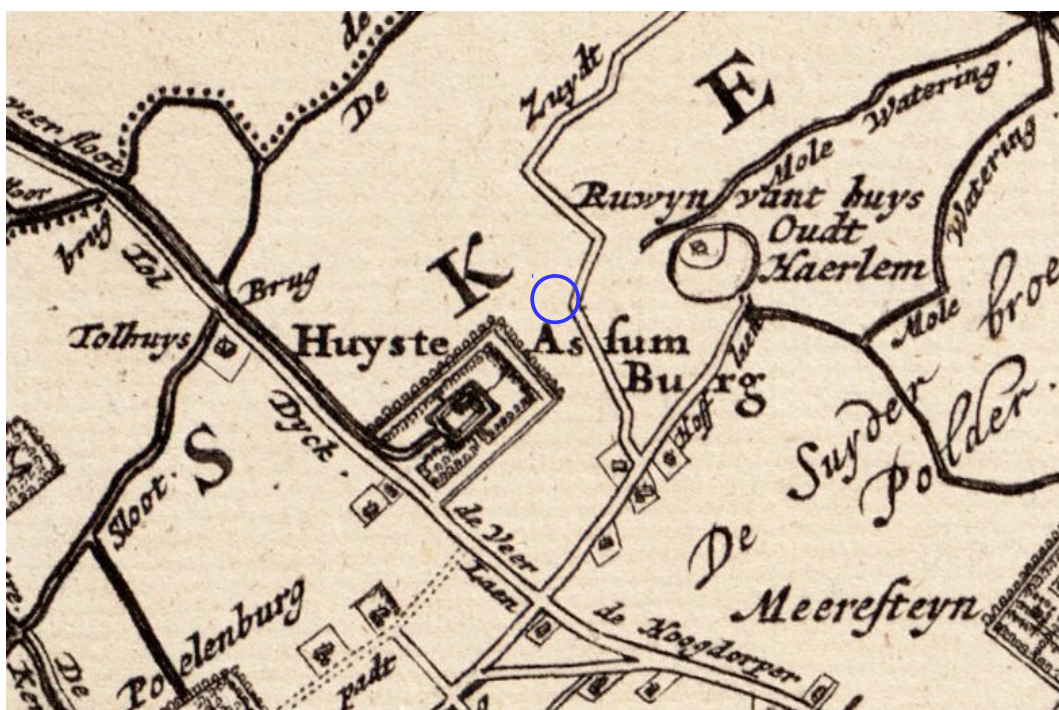
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart op basis van het AHN (Kadaster - PDOK 2014).
Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

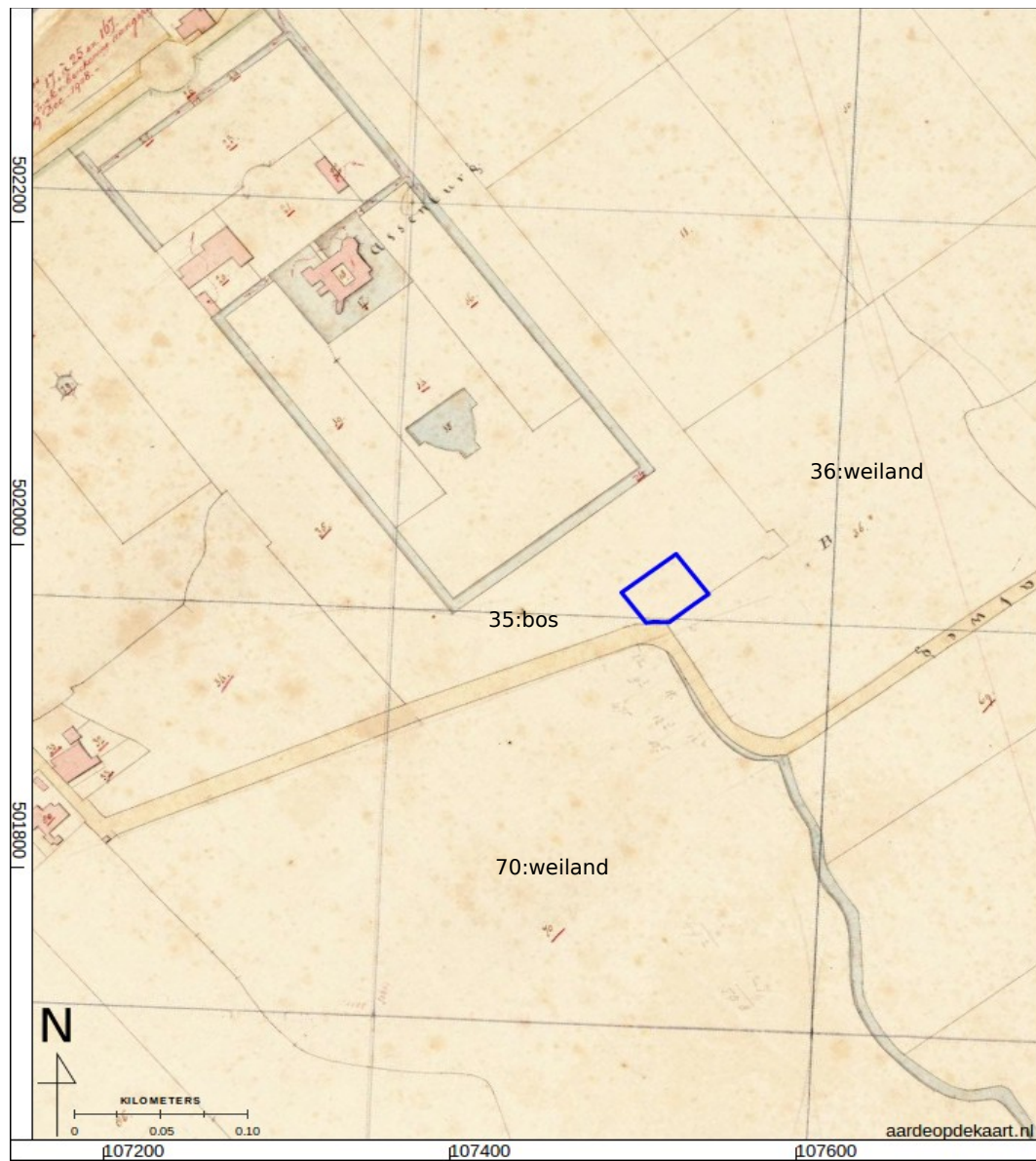
Figuur 13: Projectie van de geomorfologische kaart op het AHN.

Figuur 14: Vroeg 18^e eeuw (Visscher 1726). Het noorden is linksboven.

Figuur 15: 1745 (Douw 1745). Het noorden is linksboven.

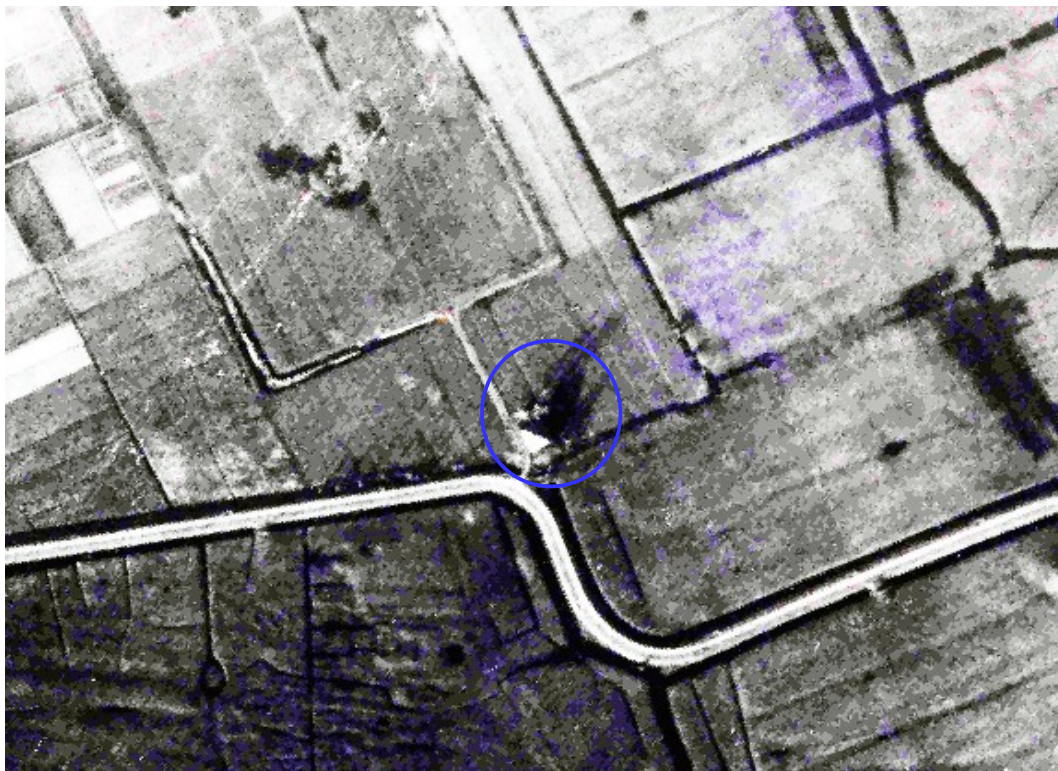
Figuur 16: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1811).

Figuur 17: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1877.

Figuur 18: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1913.

Figuur 19: RAF luchtfoto, 1944, 30 november, vlucht 99, loop 5, foto 3097 (RAF 1940).

Figuur 20: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1951.

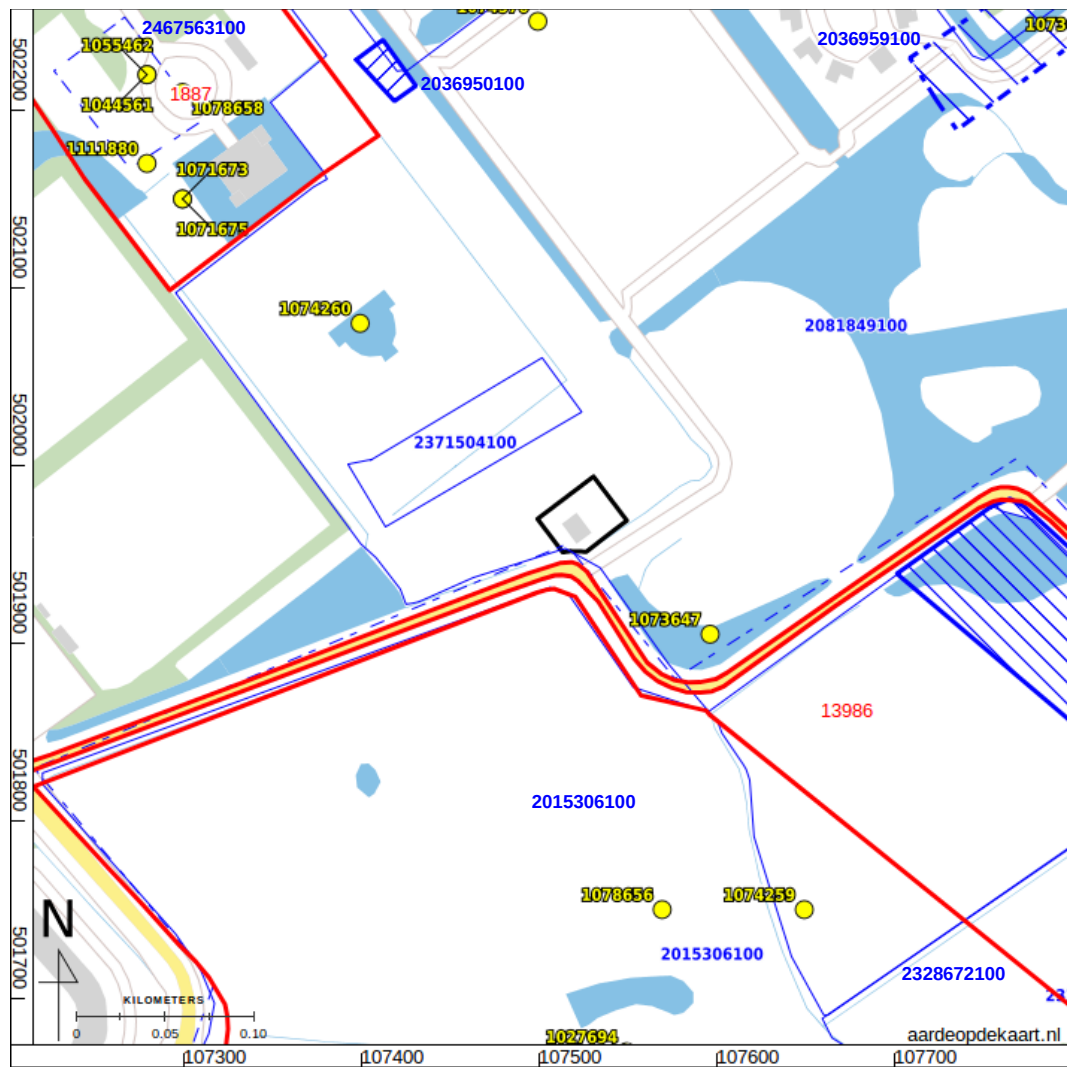
Figuur 21: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1961.

Figuur 22: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1971.

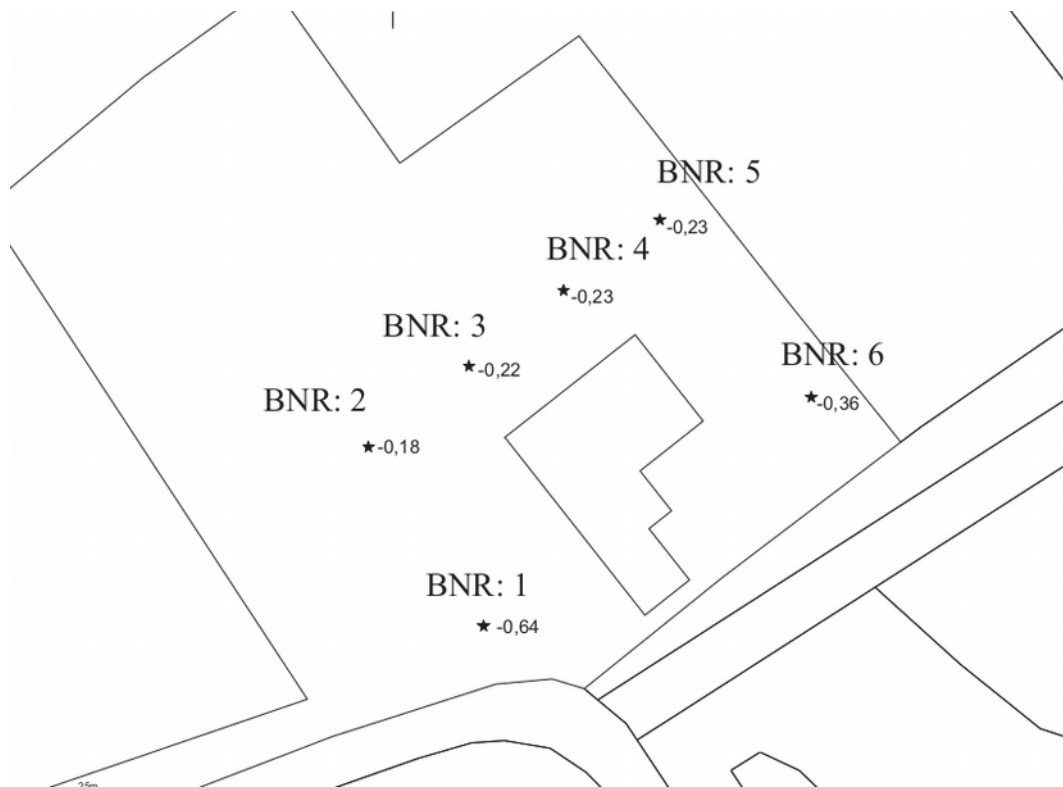
Figuur 23: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1983.

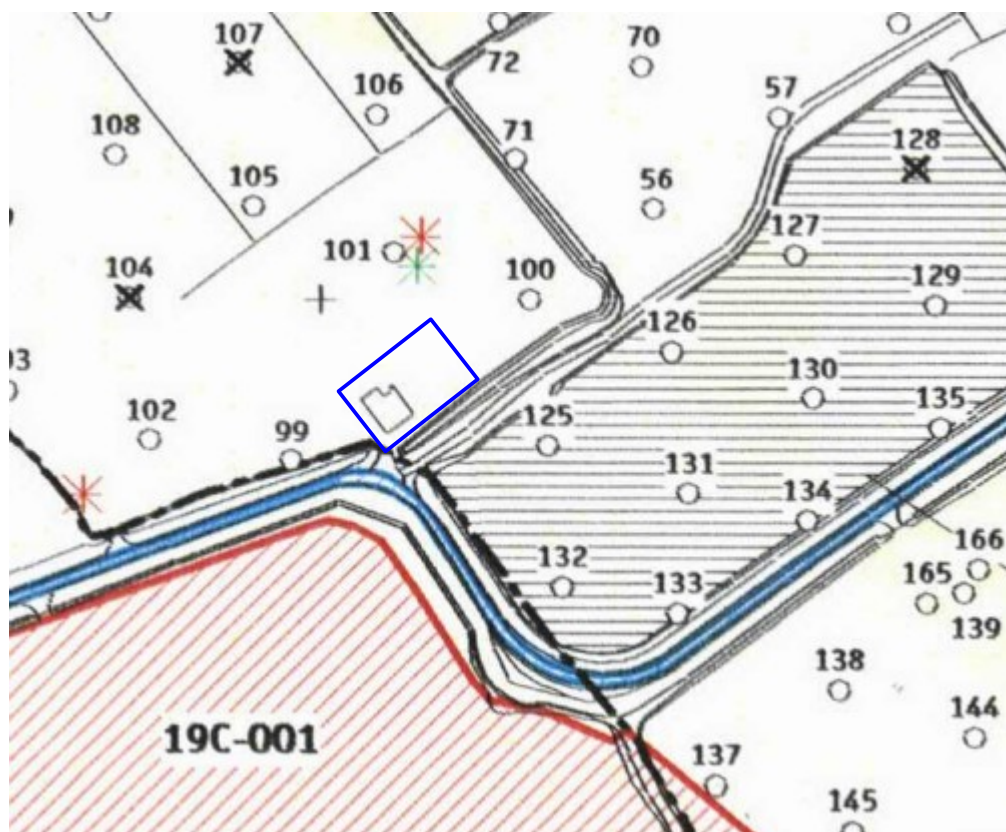
Figuur 24: Archeologische terreinen (rood), waarnemingen (geel) en onderzoeken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017).

De typen onderzoeksmeldingen zijn als volgt te onderscheiden:

- bureauonderzoek
- begeleiding
- proefsleuven
- opgraving
- overig

Figuur 25: Fragment boorpuntenkaart onderzoek 2012 (Hoogendijk en Sonders 2012).

vondstmateriaal in molshopen

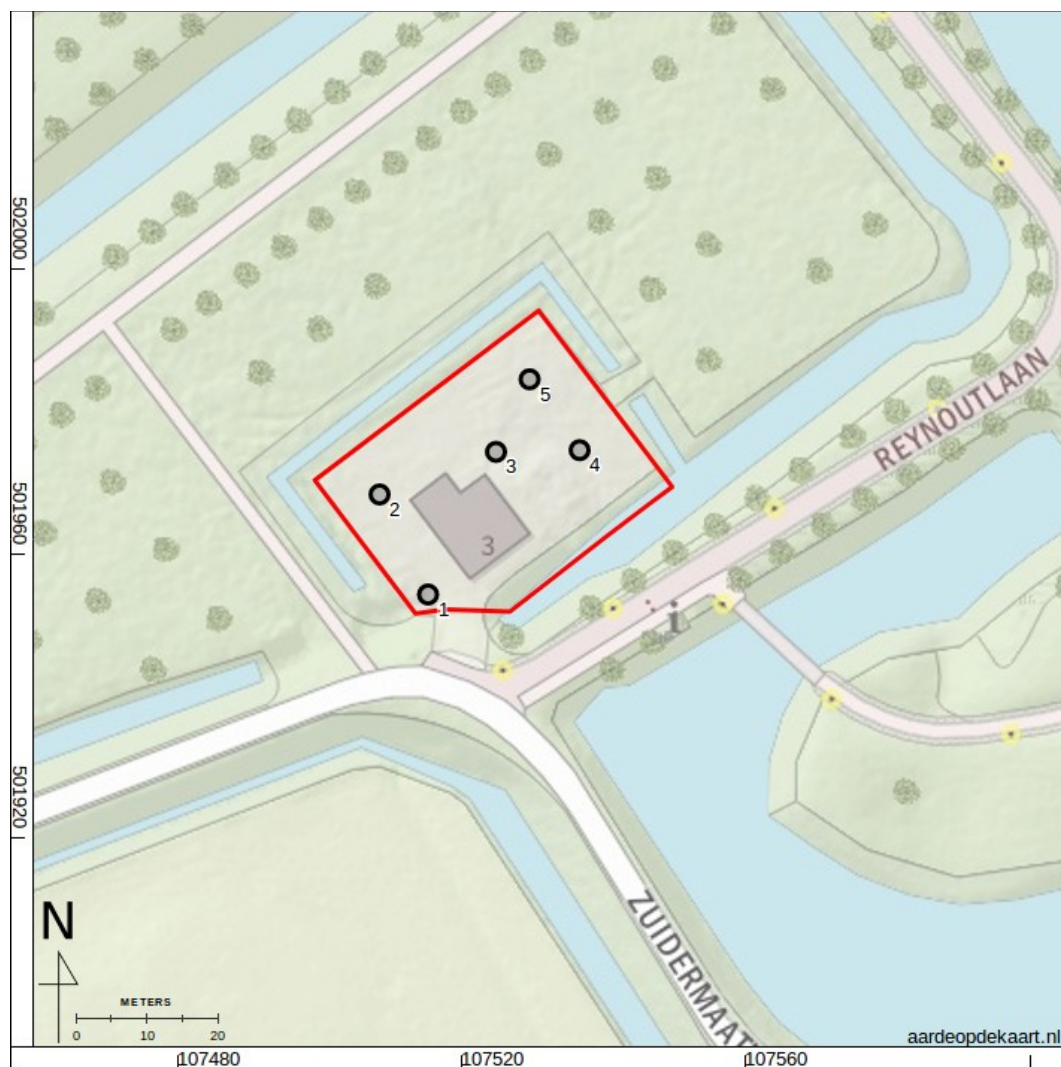

aardewerk Late IJzertijd / Romeinse tijd

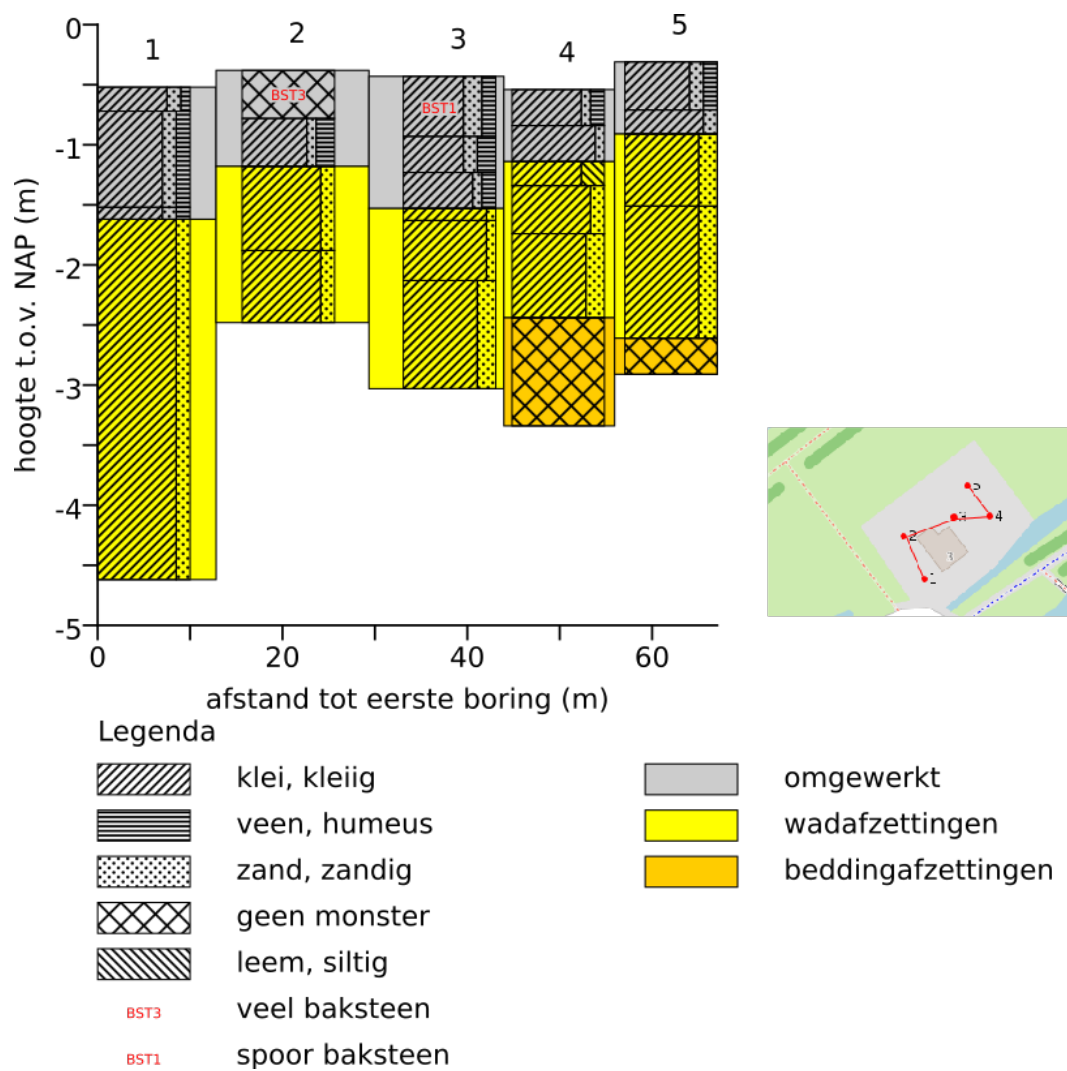

aardewerk Late Middeleeuwen / Nieuwe tijd

Figuur 26: Fragment boorpuntenkaart (Soonius 2000).

Figuur 27: Boorpuntenkaart.

Figuur 28: Getekende boorprofielen in schematische doorsnede.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens (cm - mv) grond		bijmenging	mediaan	kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	boortype	overig
	boven	onder							
1									grondwaterstand tijdens boring: 100 (cm - mv) opmerking algemeen: ivm puin verplaatst naar west, 7m uit gevel
	0	20	klei	matig zandig; zwak humeus	donker-grijs-bruin	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis scherp; heterogeen; omgewerkte grond; weinig plantenresten
	20	100	klei	matig zandig; matig humeus	donker-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; vage groene vlekken; spoor zandbrokjes
	100	110	klei	matig zandig; matig humeus	donker-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	3cm- Guts;	basis geleidelijk; vage groene vlekken; spoor zandbrokjes
	110	410	klei	matig zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	millimeter gelaagdheid, in top zwarte vlekken; zandlagen
2									opmerking algemeen: verplaatst, 5m uit westgevel, 4m uit noordgevel, geboord in profielputje
	0	40	niet beschreven						gegraven; puin; veel baksteen
	40	80	klei	zwak zandig; sterk humeus	donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis scherp; ijzerdraad; omgewerkte grond
	80	150	klei	matig zandig	blauw-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; weinig schelpmateriaal; spoor zwarte vlekken
	150	210	klei	matig zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	millimeter gelaagdheid
3									
	0	50	klei	sterk zandig; matig humeus	donker-grijs-bruin	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; omgewerkte grond; spoor baksteen
	50	80	klei	matig zandig; sterk humeus	donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; taksjesfragmenten, fragment grind; omgewerkte grond
	80	110	klei	zwak zandig; matig humeus	donker-groen-grijs	kalkrijk	spoor fosfaatvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis scherp
	110	120	klei	zwak zandig	donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; weinig zwarte vlekken
	120	170	klei	zwak zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	geen gelaagdheid; basis geleidelijk; spoor schelpmateriaal; omgewerkte grond

nr.	grens (cm - mv) grond		bijmenging	mediaan kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	boortype	overig
	boven	onder						
4	170	260 klei	sterk zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	wadkwelde
	0	30 klei	zwak zandig; matig humeus	donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis scherp; bouwvoor
	30	60 klei	zwak zandig	grijs-bruin	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	heterogeen mengsel; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	60	80 klei	uiterst siltig	licht-bruin-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk
	80	120 klei	matig zandig	grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk
	120	190 klei	sterk zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	kleilagen
	190	280 zand						zwak siltig matig fijn zand, guts loopt leeg
5	0	40 klei	matig zandig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; omgewerkte grond
	40	60 klei	matig zandig	bruin-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; omgewerkte grond; weinig grijze vlekken
	60	120 klei	sterk zandig	licht-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk
	120	230 klei	sterk zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	basis geleidelijk
	230	260 zand						zwak siltig matig fijn, guts loopt leeg

Coördinaten van de boringen:

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	107515	501954	-52
2	107509	501968	-38
3	107525	501974	-43
5	107530	501985	-31
4	107537	501975	-54

Bureau voor Archeologie Rapport 504

Zuidermaatweg 3, Heemskerk, gemeente Heemskerk: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de karterende fase

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 504. Zuidermaatweg 3,
Heemskerk, gemeente Heemskerk: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de
karterende fase

auteur: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 8 maart 2018

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2017030201
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Heemskerk
Plaats	Heemskerk
Toponiem	Zuidermaatweg 3
Centrum locatie (m RD)	107.520; 501.970 (x; y)
Omvang plangebied	1.190 m ²
Kadastrale gegevens	Heemskerk, sectie C, perceel 2473
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4586937100; 4586945100
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen
Opdrachtgever	Santisi, Heemskerk
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	19C
Periode van uitvoering	Januari en februari 2018
Bevoegd gezag	Gemeente Heemskerk
Deskundige namens bevoegde overheid	NMF Erfgoedadvies
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	6
1	Inleiding.....	7
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	7
2	Bureauonderzoek.....	9
	2.1 Methode.....	9
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	9
	2.3 Aardkunde.....	9
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	11
	2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	12
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	17
	2.7 Gespecificeerde verwachting.....	18
3	Booronderzoek.....	20
	3.1 Methode.....	20
	3.2 Resultaten.....	21
	3.3 Interpretatie.....	21
4	Waardestelling en Selectieadvies.....	23
5	Conclusie.....	24
6	Advies.....	26
7	Literatuur.....	27
	Figuren.....	29
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	51

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	3
Figuur 2: Beleidskaart van de gemeente Heemskerk (Alders, Roefstra, en Boom 2009).....	29
Figuur 3: Het plangebied.....	30
Figuur 4: Luchtfoto (boven) en straataanzicht van de stolp (onder).....	31
Figuur 5: Bestaande (boven) en nieuwe (onder) situatie.....	32
Figuur 6: Plattegrond kelder incl. 2 opties voor zwembad.....	33
Figuur 7: Profiel met dieptematen ten opzichte van peil. Peil is de kruin van de weg op +0,43 m NAP. De vloer van de kelder komt dus op -2,57 m NAP. De vloer van het zwembad komt op -4,12 m NAP.....	33
Figuur 8: Geologische kaart (Westerhoff e.a. 1987).....	34
Figuur 9: Geologisch profiel in het perceel (appelboor).....	35
Figuur 10: Bodemkaart (Wagenaar e.a. 1987).....	36
Figuur 11: Geomorfologische kaart (Alterra 2004; Kleinsman, De Lange, en Ten Cate 1979).....	37
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart op basis van het AHN (Kadaster - PDOK 2014). Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.....	38
Figuur 13: Projectie van de geomorfologische kaart op het AHN.....	39
Figuur 14: Vroeg 18e eeuw (Visscher 1726). Het noorden is linksboven.....	40
Figuur 15: 1745 (Douw 1745). Het noorden is linksboven.....	40
Figuur 16: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1811).....	41
Figuur 17: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1877.....	42
Figuur 18: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1913.....	42
Figuur 19: RAF luchtfoto, 1944, 30 november, vlucht 99, loop 5, foto 3097 (RAF 1940).....	43
Figuur 20: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1951.....	44
Figuur 21: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1961.....	44
Figuur 22: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1971.....	45
Figuur 23: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1983.....	45
Figuur 24: Archeologische terreinen (rood), waarnemingen (geel) en onderzoeken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017).....	46
Figuur 25: Fragment boorpuntenkaart onderzoek 2012 (Hoogendijk en Sonders 2012).....	47
Figuur 26: Fragment boorpuntenkaart (Soonius 2000).....	48
Figuur 27: Boorpuntenkaart.....	49
Figuur 28: Getekende boorprofielen in schematische doorsnede.....	50

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	11
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 250 m van het plangebied.....	17

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Zuidermaatweg 3 te Heemskerk.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied wordt een stolp gesloopt en worden een onderkelderde stolp met woonschuur teruggebouwd. In de kelder onder de stolp wordt een zwembad gerealiseerd.

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'. De ondergrond bestaat uit zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk). Het natuurlijke bodemprofiel bestaat uit mariene afzettingen. Het booronderzoek bevestigt de aanwezigheid van wadplaat- en beddingafzettingen. Vermoedelijk kunnen deze tot de Oer-IJ afzettingen worden gerekend (Bronstijd tot en met Romeinse tijd). De top van de natuurlijke afzettingen ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-162 en -91 cm NAP). Hierop ligt geroerde grond ontstaan door bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het boerenerf uit de 20^e eeuw op deze locatie.

Op grond van de landschappelijke ligging kunnen resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruigen aanwezig zijn. Bij het booronderzoek zijn hiervoor echter geen aanwijzingen voor gevonden.

Op grond van historische gegevens kunnen resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg aanwezig zijn. Deze resten kunnen alleen uit sporen of funderingen bestaan en kunnen met boringen niet worden opgespoord. Indien deze resten aanwezig zijn, zullen deze worden vergraven. Echter, de kans dat bij graafwerkzaamheden dergelijke resten worden aangetroffen is, naar oordeel van Bureau voor Archeologie, klein.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Heemskerk.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de bouw van een woning aan de Zuidermaatweg 3 te Heemskerk. Voor de beoogde ontwikkeling moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd.

In het gebied geldt een vastgesteld archeologisch beleid.¹ Op de archeologische beleidskaart ligt het plangebied in zone “(Beoogde) gemeentelijk archeologisch monument dan wel archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie of na nader overleg vaststellen hoe bij het betreffende project te handelen”. In het plangebied is sprake van terrein A48 (resten van tuinaanleg gerelateerd aan buitenplaats Assumburg).

Het archeologisch beleid is in het geldende bestemmingsplan verwerkt. In het bestemmingsplan heeft het plangebied de aanduiding “Waarde - Archeologie – 1” Dit betekent dat bij bodemingrepen rekening gehouden moet worden met archeologische waarden.

Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 1.190 m². De beoogde ontwikkeling leidt tot een bodemverstoring tot maximaal 350 cm onder het maaiveld.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 250 m om de ontwikkeling heen.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,² in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en had de verkennende en/of karterende vorm. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

¹ (Alders, Roefstra, en Boom 2009)

² <http://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*
- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.0, protocol 4002.³

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.⁴ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente Heemskerk bij de gelijknamige plaats. De locatie ligt aan het adres Zuidermaatweg 3, ten zuiden van buitenplaats Assumburg.

Het plangebied ligt op kadastraal perceel 2473 (sectie C, gemeente Heemskerk). Op het plangebied staat een stolpboerderij. Deze stolp bevindt zich in slechte bouwkundige staat (uitgebrand). De gerestaureerde tuinen van de buitenplaats grenzen aan de noordwestzijde van het plangebied. Langs de zuidzijde loopt de Zuidermaatweg. De huidige stolp is niet onderkelderd.

Het voornemen bestaat de stolp te slopen. Op het perceel worden een stolp met woonschuur teruggebouwd. De nieuwe stolp komt ongeveer op de plaats van de huidige (fig. 5). De nieuwbouw wordt volledig onderkelderd. Het te bebouwen vlak inclusief toerit naar de kelder (garage) heeft een omvang van circa 410 m².

Onder de stolp wordt in de kelder een zwembad van 32 m² gerealiseerd (4 m x 8 m). De bovenzijde van de keldervloer komt te liggen op -2,57 m NAP. De bovenzijde van de vloer van zwembad komt te liggen op -4,12 m NAP. Het maaiveld ligt nu tussen ca. -0,3 en -0,7 m NAP. Rekening houdend met 30 cm extra marge voor de dikte van de vloer, is de diepte van de graafwerkzaamheden dus maximaal 2,6 m -mv bij de kelder en -4,1 m -mv bij het zwembad.

Het plangebied heeft een omvang van 1.190 m².

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

³ (SIKB 2016)

⁴ (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services)

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'.⁵ De top van de Pleistocene afzettingen ligt diep, circa -22 m NAP. Hierop liggen zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk).

Na 3500 BP komt de monding van het Oer-IJ in het kaartblad te liggen. De betekenis van het zeegat neemt na de sluiting van het zeegat van Bergen toe. Vanuit het Oer-IJ dringen een aantal geulen het veengebied van de Polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek binnen. De afzettingen die dan worden gevormd worden als Oer-IJ afzettingen aangeduid. Deze afzettingen staan op de geologische kaart als Duinkerke I en III afzettingen (fig. 8).

Door de uitbouw van de kust tussen Beverwijk en Heemskerk wordt kort voor het begin van de jaartelling het zeegat van het Oer-IJ afgesloten door de in noordelijke richting uitbouwende strandwal-tongen.

Na de sluiting van het Oer-IJ-estuarium kan het water niet meer zeewaarts afgevoerd worden en ontstaat mogelijk veengroei. Dit Hollandveen groeit door tot in de Late Middeleeuwen, als men het veen grootschalig gaat ontginnen. Hierdoor treedt bodemdaling op waardoor het gebied deels wordt overstroomd. In de vlaktes achter de duinen wordt in de Late Middeleeuwen vanuit het zuidelijk gelegen voormalige IJ-boezem een dunne laag (0,5 tot 1 m) zware klei afgezet, de IJ-afzettingen. Deze afzettingen vallen op de geologische kaart onder Duinkerke III afzettingen, net zoals de jongste Oer-IJ afzettingen (fig. 8).

Bij de laatste overstromingen is het veen (als dat aanwezig was) grotendeels verdwenen. Resten van een soort laklaag of een zwart gevlekte laag onder de laatmiddeleeuwse kleilaag (Afzettingen van Duinkerke III) kunnen worden geïnterpreteerd als restanten hiervan. Vooral de zwart gevlekte laag zou op de resten van een oud oppervlak wijzen.⁶

Het geologische model GeoTop geeft aan dat in het plangebied binnen de te vergraven diepte (ca. 4 m -mv) hoofdzakelijk zandige klei, leem of kleilig fijn zand en fijn zand aanwezig is van het Laagpakket van Walcheren (fig. 9).

Langs de randen van het plangebied is in 2012 archeologisch booronderzoek verricht in het kader van de aanleg van een greppel.⁷ De bodemopbouw binnen de onderzochte diepte (ca. 1,2 m -mv) wordt als volgt beschreven: "De bodem bestond uit zand en klei met grind en humusrijke brokken. Onder de bovenste meter was de natuurlijke bodem intact. De natuurlijke ondergrond bestond uit grijze klei met ijzervlekken (B2-B6) die tot de binnendelta van het Oer-IJ behoort. In de eerste boring zat onder het geroerde pakket zandige klei met riet. Dit is mogelijk een restant van een watergeul. [...] Tijdens de werkzaamheden werd het veldteam door de hovenier van kasteel Assumburg erop geattendeerd dat het plangebied vorig jaar is geroerd in verband met een asbestsanering. Hierbij is de bovenste meter afgevoerd en opnieuw opgehoogd. Dit beeld wordt door de boringen ondersteund".

In het bodemmateriaal hebben zich kalkarme poldervaaggronden ontwikkeld. Deze afzettingen zijn kenmerkend voor zeekleigronden.

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied in de eenheid zee-erosie geul (fig. 11). De zee-erosie geul heeft een noordwest – zuidoost oriëntatie en wordt geflankeerd door "zwakgolvende vlaktes". Dit patroon is op hoogte-reliëfkaarten ter hoogte van het plangebied niet goed herkenbaar (fig. 12). Alleen ten

⁵ (Rensink e.a. 2015)

⁶ (Soonius 2000)

⁷ (Hoogendijk en Sonders 2012)

zuidoosten van de Zuidermaatweg zijn afwisselend langgerekte laagtes en hoogtes aanwezig die corresponderen met de zee-erosie geulen (laag) en zwakgolvende vlaktes (hoog; fig. 13).

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie (fig. 8 en 9)	Geologische overzichtskaart 1 : 650 000: ⁸ • Na3: Zeezand en -klei Geologische kaart 1: 50 000: • D0.3: Afzettingen van Duinkerke III op oudere Afzettingen van Duinkerke.
Bodemkunde (fig. 10)	Kalkarme poldervaaggronden, zware zavel, profielverloop 5 (Mn25C-VI)
Geomorfologie (fig. 11)	Zee-erosiegeul (2R14)
AHN (fig. 12)	In het plangebied en de directe omgeving zijn geen natuurlijke landschapsvormen herkenbaar. Het maaiveld ligt tussen -0,3 en -0,7 m NAP.

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

Vanaf het Laat Neolithicum ontstaat een uitgestrekt strandwallensysteem langs de kust. Mogelijk ligt in deze periode ook in het plangebied een strandwal.⁹ De strandwallen ontwikkelen zich en groeien naar het westen. Op de strandwallen ontstaan duinen waarop bewoning mogelijk is. De strandwal van Heemskerk is zeker sinds de prehistorie bewoond geweest.

Vanaf het moment dat het Oer-IJ aan het begin van de jaartelling sluit, wordt de actieve sedimentatie lange tijd beëindigd. Dan is ook bewoning mogelijk op de zeekleigronden, met name de hoog opgeslibte kwelders. Dit zijn mogelijk de gebieden die aangeduid zijn als zwakgolvende vlaktes tussen de zee-erosiegeulen (fig. 11).

In de Late Middeleeuwen wordt het gebied ontgonnen. De Zuidermaatweg is een onderdeel van de Sint Aagtendijk uit de late 12^e eeuw.¹⁰ De dijk beschermt de hoge gronden tussen Heemskerk en Beverwijk tegen de invloed van de zee vanuit het IJ. Alhoewel een concreet bewijs voor deze loop van de eerste St. Aagtendijk ontbreekt, wordt vermoed dat de Zuidermaatweg door zijn indrukwekkende talud als waterkering heeft gefunctioneerd. Rond 1290 wordt de Sint Aagtendijk naar het noorden verlegd. Het gebied ten noorden van de Zuidermaatweg komt dan buiten de invloed van het IJ.

In de Late Middeleeuwen worden twee versterkte huizen gebouwd vlak bij het plangebied: Assumburg en Oud Haerlem.

Assumburg dateert waarschijnlijk uit de 13^e eeuw, en is halverwege de 16^e eeuw (1546) verbouwd. Om het slot lagen siertuinen en vijvers. Door de jaren heen waren drie families eigenaar van het slot tot het in 1911 bezit werd van het Rijk. In 2009 zijn de siertuinen opnieuw aangelegd en vanaf 2011 zijn deze gereconstrueerde tuinen vrij toegankelijk voor publiek.

Oud Haerlem is vermoedelijk gebouwd rond 1248. Wellicht is het kasteel gebouwd op de plek van een voorganger. Oud Haerlem is waarschijnlijk, in

⁸ (De Mulder 2003)

⁹ (Vos en Weerts 2011)

¹⁰ (Soonius 2000; Westenberg 1974)

opdracht van Willem II, gebouwd als onderdeel van de verdedigingslinie tegen de Friezen. Het kasteel heette destijds 'het huys tot Heemskerck'. Tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten in 1351 werd het kasteel verwoest. De naam 'Oud Haerlem' is waarschijnlijk aan het terrein toegekend na de verwoesting als herinnering aan de oorspronkelijke eigenaar, Simon van Haerlem.¹¹

Op begin 18^e eeuwse kaarten van Visscher (fig. 14) en van Douw (fig. 15) is de ligging van Oud Haerlem en Assumburg aangeduid. De huidige Zuidermaatweg wordt aangeduid als 'Zuydt Maat' weg. Op de kaart van Visscher ligt het plangebied binnen de tuinen, op de kaart van Douw er net buiten.

De kadastrale minuut is goed op de actuele topografie te plaatsen (fig. 16). In deze periode (begin 19^e eeuw) is het plangebied onbebouwd. Het grondgebruik is 'bos'.

Tot begin 20e eeuw verandert de situatie niet (Bonnebladen 1877 in fig. 17 en 1913 in fig. 18).

De stolp in het plangebied is volgens het Basisregister Adressen en Gebouwen (BAG) gebouwd in 1925.¹² Op de RAF luchtfoto uit de Tweede Wereldoorlog lijkt inderdaad bebouwing te staan omringd één of enkele bomen (fig. 19).

Topografische kaarten uit de twintigste eeuw staan afgebeeld in fig. 20 tot en met 23. Hieruit blijkt dat in 1971 en 1983 bij de stolp een schuur is gebouwd. Deze is inmiddels weer afgebroken (fig. 3).

2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied staan weergegeven in fig. 24 en staan toegelicht in tabel 2. Een uitsnede uit de archeologische beleidskaart van de gemeente staat weergegeven in fig. 2. De belangrijkste gegevens worden in de lopende tekst benoemd.

Ten noordwesten van het plangebied, op 225 m afstand, ligt het terrein van zeer hoge archeologische waarde van kasteel Assumburg (monument 1.887). Op het land tussen het kasteelterrein en het plangebied, en mogelijk inclusief het plangebied, lagen de siertuinen van dit kasteel (gemeentelijk terrein 48A). De ouderdom van de siertuinen is niet gedocumenteerd. Waarschijnlijk moet de aanleg van de tuinen in de 17^e of 18^e eeuw worden geplaatst.

De Zuidermaatweg ligt vermoedelijk op de laatmiddeleeuwse Sint Aagtendijk (terrein 13.986). Direct ten zuiden van deze dijk ligt een wettelijk beschermd archeologisch terrein van zeer hoge waarde. Het betreft terrein waarin aanleg en overblijfselen van kasteel Oud-Haerlem met bijbehorende belegeringswerken, bestaande uit een stelsel van wallen en grachten (terrein 1.392).

In het plangebied heeft niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden, en er zijn geen archeologische waarnemingen geregistreerd. Wel is de greppel rondom het perceel in 2012 onderzocht door middel van handboringen (onderzoek 2.371.504.100). Bij het onderzoek is vastgesteld dat de eerste meter van het bodemprofiel geroerd is. Onder het geroerde pakket is ijzerrijke klei van de binnendelta van het Oer-IJ aangetroffen.

¹¹ (Hoogendijk en Sonders 2012)

¹² (Kadaster 2013)

In 2000 is een grootschalige inventarisatie uitgevoerd in de omgeving van Assumburg en Oud Haerlem. Daarbij zijn boringen geplaatst in een 40 x 50 m grid en zijn molshopen geïnspecteerd (onderzoek 2.081.849.100). Er zijn bij dat onderzoek geen nieuwe vindplaatsen aangetroffen. Vlak bij het plangebied (ten noorden, zie fig. 26) zijn in een molshoop fragmenten IJzertijd / Romeinse tijd en Middeleeuwen / Nieuwe tijd aangetroffen. De onderzoeker geeft echter aan dat door de tuinaanleg bij Assumburg de bovengrond is geroerd, en eventuele oudere resten in dit perceel in geroerde context moeten liggen.

In het plangebied staan geen geregistreerde (ondergrondse) bouwhistorische waarden.

Er zijn geen bekende militaire erfgoedwaarden in het plangebied aanwezig.¹³

Bron	Omschrijving
Archeologische terreinen	1.392 - Heemskerk - Hoflaan/Zuidermaatweg; Oud-Haerlem - Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd Betreft terrein waarin aanleg en overblijfselen van kasteel Oud-Haerlem met bijbehorende belegeringswerken, bestaande uit een stelsel van wallen en grachten. Het kasteel stamt uit de middeleeuwen. Het monument is gesitueerd in voormalig kweldergebied, in kleiig zand. Nadat in 1359 door aanhangers van de Kabeljauwen de overgave werd afgedwongen, is het kasteel vermoedelijk kort daarna met de grond gelijk gemaakt. Alleen de hoogten en laagten herinneren nog aan het kasteel en het beleg ervan. Muurwerk is nergens meer zichtbaar. In 1960 is op het kasteelterrein onderzoek verricht door de ROB. Aan de hand van uitbraaksleuven kon het verloop van de buitenmuur van de voorburcht worden geconstrueerd. Van de binnenbebouwing werden geen sporen waargenomen. Het terrein is zonder meer uniek en is beschermd op grond van de Monumentenwet. Blijvend behoud staat voorop. Enerzijds om in de toekomst door oudheidkundig onderzoek verdere gegevens te verzamelen, anderzijds vanwege de cultuurhistorische waarde. 1.887 - Heemskerk - Tolweg; Assumburg - Terrein van zeer hoge archeologische waarde Terrein met sporen van een versterkt huis. Op de plaats van het huidige kasteel stond in de tweede helft van de 13^e eeuw een versterkt huis in het bezit van Willem van Velsen. De naam Assumburg verschijnt voor het eerst in 1454. Het kasteel dateert uit de laatste jaren van de 15^e eeuw en het begin van de 16^e eeuw. In oorspronkelijke vorm had het kasteel ook een voorburcht, ten zuidoosten van het hoofdgebouw. Later is hier de oranjerie gebouwd. De huidige vorm dateert uit 1546. Daarna hebben enige verbouwingen plaatsgevonden. De twee zuidelijke torens dateren mogelijk uit eind 15^e eeuw. De rest uit de 16^e eeuw. Binnen dit terrein bevinden zich goed geconserveerde resten van funderingen alsmede sporen van bewoning uit de Late IJzertijd / Romeinse tijd. Het terrein levert zowel in wetenschappelijk als cultuurhistorisch opzicht een belangrijke bijdrage aan de bewoningsgeschiedenis van het gebied en dient derhalve behouden te blijven. 13.986 - Heemskerk - Zuidermaatweg - Terrein van archeologische waarde Terrein met de resten van een dijk. De Zuidermaatweg maakte in de eerste fase van de Sint Aagtendijk deel uit van deze dijk. De dijk levert zowel in wetenschappelijk-, cultuurhistorisch- als cultuurlandschappelijk opzicht een bijdrage aan de bewonings- en ontginningsgeschiedenis van het gebied. Stadium II (laat 12^e eeuw) volgens Westenberg.
Waarnemingen	1.044.561: Heemskerk, Kasteel Assumburg, Hoogwerf - Aardewerk, Late IJzertijd tot Romeinse Tijd. - Aardewerk, Late Middeleeuwen B tot Nieuwe Tijd Midden.

13 ("Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)")

Bron	Omschrijving
	• Botmateriaal 1.055.462: Heemskerk, Assumburg Tijdens graafwerk voor een elektrische leiding gevonden: • baksteen, Nieuwe tijd 1.071.673: Heemskerk, Assumburg Tijdens archeologische begeleiding gevonden: • hout/houtskool, Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. restanten van beschoeiing 1.071.675: Heemskerk, Assumburg Tijdens proefsleuvenonderzoek gevonden: • Cultuurlaag, Late Middeleeuwen tot Late Middeleeuwen. restanten middeleeuwse (ophogings)laag, verder geen vondsten 1.073.647: Heemskerk, Zuidermaatweg Vondsten uit booronderzoek. Op dit perceel ten zuiden van de Zuidermaatweg zijn de meeste archeologische indicatoren aangetroffen; ook hier is sprake van een geërodeerd oppervlak van de Duinkerke I afzettingen. De noordwest-zuidoostlopende rug is verstoord door een gasleiding. Mogelijk is deze rug te smal geweest voor bewoning. Dit sluit gebruik van de rug voor andere doeleinden niet uit. Het vondstmateriaal is na determinatie zoekgeraakt. • aardewerk roodbakkend geglazuurd aardewerk, Nieuwe Tijd • aardewerk, kogelpot, Late Middeleeuwen A tot Late Middeleeuwen B. • aardewerk, handgevormd, Late IJzertijd tot Romeinse Tijd. <i>Zie ook onderzoeksmelding: 2.081.849.100</i> 1.074.259: Heemskerk, Oud-Haerlem Vondsten uit booronderzoek. Boring 146- t/m 148 en 157 liggen binnen de begrenzing van het CMA-terrein behorende bij het kasteel Oud-Haerlem. In deze boringen zijn geen sporen aangetroffen van wallen of grachten behorende bij het kasteel Oud-Haerlem. Deze zijn (in tegenstelling tot het aangrenzende perceel buiten het onderzoeksgebied) in dit perceel ook niet zichtbaar. In de bouwvoor van boring 146 is wat puin aangetroffen en rond boring 147 is aardewerk uit de Late IJzertijd en/of Romeinse tijd aangetroffen in molshopen. Het aardewerk is na determinatie zoekgeraakt. • aardewerk, handgevormd, Late IJzertijd tot Vroeg Romeinse Tijd. 1.074.260: Heemskerk, Tuinen Van Assumburg Vondsten uit booronderzoek. Het perceel ten zuidoosten van Assumburg heeft een vrij verstoord karakter. Er is in veel boringen sprake van sporen van een sloot of greppel en dit heeft ongetwijfeld te maken met de tuinaanleg van Assumburg, zoals die op luchtfoto's herkenbaar is. Waarschijnlijk als gevolg van recente verstoringen was het niet mogelijk een beter inzicht te verkrijgen in de op de luchtfoto zichtbare sporen van de tuinaanleg. De vijver die in deze tuin lag, is volgende de pachter dichtgestort met chemisch afval. • aardewerk: roodbakkend geglazuurd aardewerk, Nieuwe Tijd • aardewerk, handgevormd, Late IJzertijd tot Romeinse Tijd. • aardewerk, kogelpot, Late Middeleeuwen B 1.074.570: Heemskerk, Vondsten van booronderzoek. Op dit perceel ten zuiden van de sportvelden zijn twee relatief hooggelegen zandige ruggen zichtbaar. In zes boringen boringen is hier een zwartgeklepte laag aangetroffen op een diepte variërend van 20 tot 40 cm -mv. Het kalkrijke deel van het bodemprofiel begint in vier boringen op dezelfde hoogte als de top van de Afzettingen van Duinkerke I, hetgeen waarschijnlijk op een

Bron	Omschrijving
	geërodeerd oppervlak wijst. Op enkele geglazuurde scherven uit molshopen en puin in de bouwvoor na zijn hier geen vondsten • aardewerk: roodbakend geglazuurd Late Middeleeuwen B tot Nieuwe Tijd Vroeg. 1.078.656: Heemskerk, Oud Haerlem Tijdens een bezoek aan het terrein werden twee sleuven aangetroffen. De sleuven waren 20 cm breed en 20/30 cm diep. De sleuven hebben veel vondsten opgeleverd zoals: bakstenen, bot, mortel, fragmenten plavuizen, leisteen, fragmenten van bouwmaterialen, aardewerk enz. Tevens zijn er resten van funderingen aangetroffen. 1.078.658: Heemskerk, Assumburg Het betreft het onderzoek (opgraving) op het perceel ten noordwesten van slot Assumburg; zie verder het opgravingsverslag in het PDB Noord-Holland te Wormer. - NB: het perceel betreft het Rozenperk. - Nauwkeurigheid melding: 10 m. 1.111.880: Heemskerk, Assumburg CAA bevat meldingsformulier aangaande genoemde 3 zaken. De mobilia ("losse vondsten") werden ten zuidwesten van de ZW-toren van Assumburg gevonden. Omschreven als "zwarte fundering van (nog) onbekend gebouw".
Onderzoeksmeldingen	2.015.306.100: Heemskerk, Oud-Haerlem: geofysisch onderzoek Weerstand- en booronderzoek op het terrein van kasteel Oud-Haerlem. Onderzocht is waar op het terrein nog sporen van bewoning of muurresten aanwezig zijn. Omdat het een beschermd monument betreft, is gekozen voor een non-destructieve onderzoeksmethode.¹⁴ 2.036.950.100: Heemskerk, Assumburch, opgraving Op 18 oktober werd met behulp van een rupskraan met een twee meter brede bak een verkenningssleuf ter hoogte van de recent geplaatste duiker aangelegd. Het vlak strekte zich uit over een oppervlak van 30 m. bij 4 m, overeenkomstig het geplande sloottalud. Al snel werd duidelijk dat het een verstoorde zone betrof. Bij de graafwerkzaamheden kwam subrecent puin en afval te voorschijn, waarmee een oudere sloot gedempt bleek te zijn. Oud materiaal zoals geglazuurd rood aardewerk lag in een nieuwe context, vermengd met onder andere blikjes van kattenvoer. Aan de westzijde van het vlak bleek over slechts een breedte van 1 m. een houten beschoeiing van een 19^e eeuwse sloot, behorende tot het kasteelterrein, bewaard gebleven. De beschoeiing bestond uit planken van grove den waaronder zich restanten van een vlechtwerkbeschoeiing bevonden. De staken waartussen het vlechtwerk is gevlochten zijn van essenhout, het vlechtmateriaal zijn takken van els. De palen waar de plankenbeschoeiing aan was bevestigd zijn van eikenhout.¹⁵ 2.036.959.100: Heemskerk, Assumburg de Molen, archeologische begeleiding Tijdens de aanleg van het onderzoeksvlak werd duidelijk, dat de grond – vooral in werkput 1 zwaar verstoord is. Van de oorspronkelijke stratigrafische opbouw bleek tot op het niveau van de geulafzettingen van het Oer-IJ estuarium (circa 1,50 meter onder het maaiveld) nauwelijks iets over te zijn.¹⁶ 2.081.849.100: Heemskerk, Zuidermaatweg, booronderzoek De AAI in het plangebied Assumburg/Oud Haerlem bestond uit een bureau- en een veldonderzoek en heeft geen nieuwe archeologisch waardevolle vindplaatsen opgeleverd. Er is in molshopen en in boringen aardewerk aangetroffen uit zowel de Late IJzertijd/Romeinse tijd als de Late Middeleeuwen. Binnen het onderzoeks- gebied zijn geen

14 (Anderson 1989)

15 (Lange, Flamman, en Van Londen 2001)

16 (Lange 2003)

Bron	Omschrijving
	(waardevolle) nederzettingen uit de Late IJzertijd en of Romeinse tijd aangetroffen. Aanwijzingen voor nederzettingen uit eerdere perioden zijn evenmin aangetroffen en gezien het zandige (dus erosieve) karakter van de Afzettingen van Duinkerke I is het voorkomen daarvan ook niet waarschijnlijk. In de Late Middeleeuwen is het oude oppervlak in vrijwel het gehele onderzoeksgebied geërodeerd en afgedekt door een laag Duinkerke III-klei. Er zijn geen archeologische lagen in de boringen aangetroffen. Sporen in de vorm van bijv. percelering kunnen echter wel verspreid in het gehele gebied worden aangetroffen, maar zijn m.b.v. booronderzoek niet nader te duiden. De aanwezige archeologische sporen zijn deels geërodeerd. Op basis van het karterend booronderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van een goed geconserveerd aaneengesloten nederzettingsterrein, zoals bijv. in de Broekpolder is aangetroffen. De aanleg van de St. Aagtendijk in de late 12e eeuw zorgde ervoor dat het gebied ten zuiden van de Zuidermaatweg niet verder kon eroderen. Aan het einde van de 13e eeuw was het overige deel van het plangebied ook veilig door verlegging van de St. Aagtendijk. De tuinaanleg ten zuidoosten van Kasteel Assumburg heeft een groot deel van de ondergrond verstoord. Resten van de tuinaanleg bevinden zich nog in de ondergrond, zoals goed op de luchtfoto van Kasteel Assumburg is te zien (figuur 3). Het hier aangetroffen vondstmateriaal dient te worden gezien als uit context geraakt materiaal (losse vondsten). Op het perceel met de naam 'Molenkamp' zijn mogelijk de resten van een molen te verwachten. Puin in molshopen en de ligging langs een voormalige restgeul lijken dit te bevestigen. Zekerheid hieromtrent is in het kader van het karterend booronderzoek niet verkregen. Bestudering van oude kaarten kan hier wellicht duidelijkheid over verschaffen.¹⁷ 2.287.321.100: Heemskerk, bureauonderzoek In het kader van een herinrichtingsplan voor Park Assumburg heeft Oranjewoud in opdracht van H.N.S. Landschapsarchitecten een bureauonderzoek uitgevoerd ter plaatse van het plangebied. Vooral het monument, de kasteel ruïne Oud Haerlem staat centraal in het bureauonderzoek.¹⁸ 2.328.672.100: Heemskerk, Crossbaan, booronderzoek De bodemopbouw binnen het plangebied kenmerkt zich door de plaatselijk aanwezigheid van een ophogingslaag. Ook zijn er aanwijzingen dat plaatselijk het bodemprofiel is afgegraven ten behoeve van deze ophogingslaag. Het zandige pakket dat aan het oppervlak ter plaatse van boringen 002, 003, 004, 005, en mogelijk ook boringen 006 en 009 is aangetroffen, betreft mogelijk ook een ophoging. Het is echter niet uitgesloten dat het plaatselijk gaat om verstoorde duin- en/of strandafzettingen. Onder dit verstoorde pakket bevinden zich in delen van het plangebied (deels verstoorde) kleiige Duinkerke III afzettingen. In de ondergrond bevindt zich schelpenhoudend zeer fijn zand (C-horizont), dat mogelijk geïnterpreteerd kan worden als zandige Duinkerke-afzettingen, mariene Oer-IJ afzettingen (Laagpakket van Walcheren, voorheen Duinkerke I) of zelfs strandafzettingen. Gezien de (plaatselijke) aanwezigheid van kleiige Duinkerke III afzettingen, wordt deze laatste optie niet heel waarschijnlijk geacht. De waargenomen bodemverstoring is sterk afhankelijk van de dikte van de aangetroffen ophogingslaag, maar varieert van 0,25 cm - mv in boring 010 tot 1,90 m - mv in boring 014. Een eenduidiger beeld ontstaat als gekeken wordt naar de diepte ten opzichte van NAP waarop de intacte ondergrond aanwezig is; deze varieert van 0,3 m - NAP in boring 006 tot 1,95 m - NAP in boring 009. Hoe dan ook, geconcludeerd kan worden dat de bodem veelal tot in de onderliggende Duinkerke III afzettingen dan wel de C-horizont is verstoord (zie tabellen 1 – 4). De boordata lenen zich niet om één op één te worden vertaald in een contourenlijn voor de af te graven grond. Wel kunnen bij de graafwerkzaamheden de relatief

17 (Soonius 2000)

18 (Spoelstra en Koopmanschap 2011)

Bron	Omschrijving
	eenvoudig te herkennen kleiige Duinkerke III- afzettingen c.q. humeuze lagen als indicatie worden gebruikt voor de top van het oude maaiveld. Het kan hierbij zinvol zijn de eerste dag van de graafwerkzaamheden een archeoloog mee te laten kijken om samen met de kraanmachinist(en) te bepalen tot welk niveau kan worden afgegraven.¹⁹ 2.368.321.100: Heemskerk, Park Assumburg/Oud Haerlem, archeologisch: proefputten/proefsleuven Geen gegevens beschikbaar. Uitvoerder: Hollandia Archeologie BV 2.371.504.100: Heemskerk, Zuidermaatweg 3, booronderzoek In opdracht van de gemeente Heemskerk is een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd voor een perceel rond Boerderij Schoehuis te Heemskerk. Voor de afvoer van regenwater zal op deze locatie een ontwateringsgreppel worden gegraven. Deze zal tot een maximale diepte van 0,78 m onder het maaiveld worden aangelegd. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat binnen het plangebied archeologische resten uit de late ijzertijd tot en met nieuwe tijd kunnen worden verwacht. Deze verwachting is getoetst door middel van een inventariserend veldonderzoek. Totaal zijn er zes boringen gezet met een minimale diepte van 1 m onder het maaiveld. Uit het booronderzoek bleek dat het plangebied tot 1 m recentelijk is geroerd. Onder het geroerde pakket lag ijzerrijke klei van de binnendelta van het Oer-IJ. Op basis van het booronderzoek wordt er geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. De werkzaamheden zullen niet dieper gaan dan de al reeds geroerde bovenlaag, waardoor deze werkzaamheden geen archeologische resten bedreigen.²⁰ N.B. het onderzoeksvlak is onjuist in ARCHIS ingevoerd. Het juiste onderzochte vlak kan worden afgeleid van de boorpuntenkaart in fig. 25. 2.467.563.100: Heemskerk, bureauonderzoek Geen gegevens beschikbaar. Uitvoerder: Diachron.
Gemeentelijke kaart	(Beoogde) gemeentelijk archeologisch monument dan wel archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie of Na nader overleg vaststellen hoe bij het betreffende project te handelen". In het plangebied is sprake van terrein "HEEM A48", mogelijk resten van tuinaanleg gerelateerd aan Assumburg.
Bouwhistorische waarden	In het plangebied zijn geen geregistreerde bouwhistorische waarden aanwezig.

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 250 m van het plangebied.

2.6 Mogelijke verstoringen

In het plangebied heeft een schuur gestaan. Deze is op onbekende datum gesloopt. De bouw en sloop kan tot bodemverstoring hebben geleid.

In het plangebied heeft volgens Hoogendijk en Sonders (2012) een sanering plaatsgevonden waarbij de bovenste ca. 1 m grond is vervangen.²¹ De melding correspondeert met een melding in Bodemloket.²²

¹⁹ (Teekens 2011)

²⁰ (Hoogendijk en Sonders 2012)

²¹ (Hoogendijk en Sonders 2012)

²² (Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu) (Rapport NH039600442 Zuidermaatweg 3)

2.7 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'.²³ De top van de Pleistocene afzettingen ligt diep, circa -22 m NAP. Hierop liggen zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk). Binnen de vergravingsdiepte (onderzijde bodem zwembad) bevinden zich alleen zeezand- en klei. Het natuurlijke bodemprofiel bestaat tot circa 4 m onder maaiveld (de diepte van de graafwerkzaamheden) uit Oer-IJ afzettingen (Bronstijd tot en met Romeinse tijd), afgedekt door 0,5 tot 1 m pakket IJe afzettingen (Middeleeuwen). Mogelijk heeft op de Oer-IJ afzettingen een pakket veen gelegen, maar in reeds uitgevoerd booronderzoek in de directe omgeving is dit veen niet aangetroffen.

De top van de Oer-IJ afzettingen zijn mogelijk bewoonbaar geweest. Daarnaast kan, als sprake is geweest van wisselende afzettingssomstandigheden, ook binnen het pakket Oer-IJ afzettingen sprake zijn van potentiële archeologische niveaus. Het plangebied ligt volgens de geomorfologische kaart in een zee-erosiegeul; als dat correct is, is de kans op bewoningsniveaus onder de top van de Oer-IJ afzettingen gering.

In de Nieuwe tijd (waarschijnlijk 17^e en 18^e eeuw) zijn tuinen aangelegd ten zuidoosten van Assumburg. De tuinen hebben doorgelopen tot in het plangebied.

Er worden daarom twee archeologische niveaus onderscheiden, van diep naar ondiep:

In en in de top van de Oer-IJ afzettingen:

1. Datering: Bronstijd – Romeinse tijd.
2. Complextype: Resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruggen.
3. Omvang: De omvang van eventuele resten is nog onbekend. Huisplaatsen kunnen een omvang hebben van 500 tot 2000 m².
4. Diepteligging: Onder een kleidek van IJe afzettingen tot enkele meters onder maaiveld (Laagpakket van Walcheren).
5. Gaafheid, conservering: De conservering van eventuele archeologische resten is onbekend.
6. Verstoringen: Door bouw- en sloopactiviteiten van en bij de huidige stolp kunnen archeologische resten zijn vergraven. Tevens kan de top zijn vergraven bij een sanering in het plangebied.
7. Locatie: Hele plangebied.
8. Uiterlijke kenmerken: Eventuele archeologische resten bestaan uit verkleuringen (sporen) in de oorspronkelijke sedimenten, en als resten van artefacten zoals fragmenten van bouw materiaal, gebruiks aardwerk, botafval.

Prospectie kenmerken: Archeologische resten kenmerken zich door de aanwezigheid van een archeologische laag. Dit is een doorwerkte laag bestaande uit het oorspronkelijke sediment dat is vermengd met archeologische indicatoren zoals bot-, houtskool- en aardewerkfragmenten.

In en in de top van het bodemprofiel:

²³ (Rensink e.a. 2015)

1. Datering: Nieuwe tijd.
2. Complextype: Resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg.
3. Omvang: Het hele perceel is vermoedelijk onderdeel geweest van de tuin (1.190 m²).
4. Diepteligging: Direct onder het oppervlak.
5. Gaafheid, conservering: De conservering van eventuele archeologische resten is onbekend.
6. Verstoringen: Door bouw- en sloopactiviteiten van en bij de huidige stolp kunnen archeologische resten zijn vergraven. Tevens kan de top zijn vergraven bij een sanering in het plangebied.
7. Locatie: Hele plangebied.
8. Uiterlijke kenmerken: Eventuele archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit greppels, sloten, en (delen van) artefacten die gebruikt zijn bij de inrichting van de tuinen.

Prospectie kenmerken: Archeologische resten van de tuinaanleg kenmerken zich door de aanwezigheid van een sporen niveau en losse vondsten.

Strategie om deze verwachting te toetsen in overeenstemming met stroomdiagram van protocol 4003

Om de verwachting op de aanwezigheid van resten in de IJe afzettingen te toetsen kan gebruik worden gemaakt van methode D1 van de SIKB Leidraad Karterend booronderzoek (archeologische laag).

Om de verwachting op de aanwezigheid van resten van tuinaanleg te toetsen moet worden gekarteerd op de aanwezigheid van sporen. Dit kan door middel van proefsleuvenonderzoek worden gedaan. Een booronderzoek heeft voor dit complextype alleen een verkennende waarde.

3 Booronderzoek

3.1 Methode

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.0,²⁴ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig".

Het veldonderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek (specificatie VS03), karterende fase.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische waarden te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen. Een belangrijke nuance is dat resten van tuinaanleg niet met booronderzoek kunnen worden opgespoord. Voor dat archeologisch niveau is het onderzoek alleen verkennend van aard.

De kartering is opgezet uitgaande van de Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode D1.²⁵

- Prospectie type: Archeologische laag.
- Datering: Bronstijd – Middeleeuwen.
- Complextype: Huisplaats(en).
- Omvang: 500- 2000 m² (1200 m²).
- Boorgrid: 30 x 35 m.
- Boordiameter: 3 cm guts.
- Waarnemingstechniek: Boormes.

Operationalisering

In dit onderzoek zijn vijf boringen geplaatst op een oppervlak van 1.190 m². Het grid was onregelmatig in verband met de aanwezige bebouwing, begroeiing, verhardingen en sloop en brandafval.

De boringen zijn gezet met een 7 cm Edelmanboor en 3 cm guts tot op minimaal 2,6 m -mv. Eén boring bij de stolp, ongeveer op de plek waar het zwembad gaat komen, is gezet tot 4,1 m -mv.

De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Alle uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd. De opgeboorde grond is onderzocht door deze te versnijden en te verbrokkelen. De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens ASB 1.1 van het NITG-TNO. In de ASB wordt onder meer de standaardclassificatie van bodemonsters volgens NEN 5104 gehanteerd.²⁶ De gegevens in het veld zijn digitaal geregistreerd. De X en Y

²⁴ (SIKB 2016)

²⁵ (Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012)

²⁶ (Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989)

coördinaten van de boringen zijn bepaald ten opzichte van de lokale topografie met een meetlint (nabij de bebouwing, boorpunten 1, 2 en 3) en door middel van een GPS met WAAS en GLONASS correctie met een nauwkeurigheid van 3 m (boringen 4 en 5).

Het veldwerk is uitgevoerd op woensdag 28 februari 2019 door A. de Boer (KNA Senior Prospector) en F. Roodenburg (junior archeoloog). Voorafgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld en voorgelegd aan de gemeente ter toetsing. Het plan van aanpak is door de gemeente goedgekeurd en in ARCHIS3 geregistreerd.

3.2 Resultaten

De locaties van de boringen staan in fig. 27 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt en weergegeven in fig. 28.

In het bodemprofiel kunnen op basis van textuur, kleur en bijmengingen de volgende pakketten worden onderscheiden van diep naar ondiep:

- Pakket 1: Matig fijn zwak siltig zand. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 4 en 5 en vormt daar het onderste pakket. De top van het pakket ligt tussen 190 en 230 cm -mv (-261 en -244 cm NAP).
- Pakket 2: Uiterst siltige en zwak tot sterk zandige klei, grijs, blauwgrijs, donker grijs, licht grijs en licht bruingrijs. Het pakket is 130 tot 300 cm dik. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen. De top van het pakket ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-162 en -91 cm NAP). In het pakket bevinden zich roestvlekken.
- Pakket 3: Zwak tot sterk zandige klei, met veel verschillende kleuren. Het pakket is 60 tot 110 cm dik. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen. De top van het pakket ligt aan het maaiveld (-54 en -31 cm NAP). In het pakket bevinden zich bakstenen, takjes, grind, vlekken. In boorprofiel 3 bevinden zich onderin dit pakket groene vlekken.

Er zijn geen vondsten verzameld.

De grondwaterstand tijdens het onderzoek bevond zich op ongeveer 100 cm onder maaiveld.

3.3 Interpretatie

Het zandpakket (pakket 1) wordt op grond van de textuur en landschappelijke ligging geïnterpreteerd als afzettingen die zijn gevormd in stromend water. Het zijn beddingafzettingen van een geul in een waddegebied. De aanwezigheid hiervan correspondeert met de aanduiding “zee erosiegeul” op de geomorfologische kaart (fig. 11).

Het kleipakket hierop (pakket 2) wordt op grond van de textuur, landschappelijke ligging en stratigrafische ligging op pakket 1, geïnterpreteerd als wad(plaat) afzettingen. De afzettingen zijn gevormd in een intergetijden milieu nadat de geul waarin pakket 1 is gevormd niet meer actief is.

Het bovenste pakket (pakket 3) wordt op grond van de heterogene samenstelling en ligging in de top van het bodemprofiel geïnterpreteerd als omgewerkte grond. Het pakket is ontstaan door bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het

boerenerf uit de 20^e eeuw op deze locatie, alsmede een sanering in de 21^e eeuw. De fosfaatvlekken zijn te verklaren uit de aanwezigheid en het houden van vee op het terrein in deze periode, en wijzen niet noodzakelijker wijs op een archeologische vindplaats.

Waarschijnlijk moeten de marine afzettingen (pakketten 1 en 2) worden gerekend tot de Oer-IJ afzettingen (Bronstijd tot en met Romeinse tijd), aangezien het pakket doorloopt tot circa vier meter diep. Een afdekkend pakket IJe afzettingen is niet herkend.

Uit het booronderzoek volgt dat resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruggen waarschijnlijk ontbreken.

Het booronderzoek levert evenmin aanwijzingen op dat in de ondergrond resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg aanwezig zijn. Van kaartmateriaal is bekend dat de tuinen doorliepen tot aan de Zuidermaatweg en omvatten dus het huidige perceel. Met boringen kunnen resten die alleen uit sporen of funderingen bestaan niet worden opgespoord.

4 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 4.0 vormt een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Er zijn echter geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

5 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

In het plangebied wordt een stolp gesloopt en een onderkelderde stolp met woonschuur teruggebouwd. In de kelder onder de stolp wordt een zwembad gerealiseerd.

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in archeolandschap 'Noord-Hollands kleigebied'. De ondergrond bestaat uit zeezand en -klei (Formatie van Naaldwijk). Het natuurlijke bodemprofiel bestaat uit mariene afzettingen. Het booronderzoek bevestigt de aanwezigheid van wadplaat en beddingafzettingen. Vermoedelijk kunnen deze tot de Oer-IJ afzettingen worden gerekend.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

De top van de natuurlijke afzettingen ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-162 en -91 cm NAP). Hierop ligt geroerde grond ontstaan door bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het boerenerv van uit de 20e eeuw op deze locatie.

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

Op grond van de landschappelijke ligging kunnen resten gerelateerd aan agrarische bewoning op hoog opgeslibte kwelders of hoge kreekruigten aanwezig zijn (Bronstijd tot en met Romeinse tijd). Op grond van historische gegevens kunnen resten gerelateerd aan de tuinaanleg bij Assumburg aanwezig zijn (Nieuwe tijd).

Uit het booronderzoek volgt dat vindplaatsen uit de Bronstijd tot en met de Romeinse tijd waarschijnlijk afwezig zijn.

Het is niet uit te sluiten dat resten gerelateerd aan tuinaanleg van Assumburg aanwezig zijn, aangezien deze uit alleen sporen of funderingen kunnen bestaan. Deze kunnen met boringen niet worden opgespoord.

- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Indien resten gerelateerd aan de tuinaanleg van Assumburg aanwezig zijn, zullen deze worden vergraven.

- *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Het perceel bevindt zich in de uiterste zuidhoek van de tuinen van Assumburg in de 18^e eeuw (fig. 14), en is waarschijnlijk extensief gebruikt. De bovengrond in het perceel is recent gesaneerd en nu geroerd tot dieptes van 60 tot 110 cm diep. De kans dat bij graafwerkzaamheden resten gerelateerd aan tuinaanleg worden

aangetroffen is, naar oordeel van Bureau voor Archeologie. daarom klein. Nader archeologisch onderzoek is daarom niet noodzakelijk.

6 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Heemskerk.

7 Literatuur

- Alders, G.P., J. Roefstra, en L. Boom den. 2009. "*Beleidsnota Archeologie gemeente Heemskerk*". Cultuurhistorisch Erfgoed Noord-Holland 129.
- Alterra. 2004. "*Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand*". Wageningen.
- Anderson, K. 1989. "*Weerstandsonderzoek kasteel 'Oud-Haerlem' te Heemskerk*". RAAP notitie 22. Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
- Bosch, J.H.A. 2008. "*Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2*". 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Douw, Johannes. 1745. "*'t Hoogh-Heemraetschap vande Uytwaterende Sluysen in Kennemerlandt ende West-Vrieslandt*".
<https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=136&miaet=14&micode=0354-01&minr=1322525&miview=ldt>.
- Hoogendijk, T., en M. Sonders. 2012. "*Inventariserend veldonderzoek door middel van boringen Boerderij Schoehuis te Heemskerk*". Hollandia reeks 425. Zaandijk: Hollandia.
- "*Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)*". <http://www.ikme.nl>.
- Kadaster. 1811. "*Kadastrale Minuten*". 1832. <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- . 2013. "*BAG-Viewer*". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster - PDOK. 2014. *AHN2 - Kadaster*.
<http://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search#|fff9d7cf-9929-4dde-98b8-06ceda7e5610>.
- Kleinsman, W.B., G.W. de Lange, en J.A.M. ten Cate. 1979. "*Geomorfologische kaart van Nederland: schaal 1:50.000: 19 Alkmaar - 20 Lelystad (gedeeltelijk)*". Wageningen [etc.]: Stichting voor Bodemkartering [etc.].
- Lange, S. 2003. "*Inventariserend Veldonderzoek op het noordoostelijke deel van het perceel 'Het molenkamp', Assumburg-Oud Haerlem, Gemeente Heemskerk*". AAC publicaties 16. Amsterdam: AAC.
<https://doi.org/10.17026/dans-xus-pbpm>.
- Lange, S., J. Flamman, en H. van Londen. 2001. "*Archeologische begeleiding van een waterpartij op het terrein van kasteel Assumburg, gemeente Heemskerk*". AAC publicaties 2. Amsterdam: AAC.
<https://doi.org/10.17026/dans-285-3wmg>.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- RAF. 1940. "*Wageningen UR GeoPortal: RAF aerial photographs*". 1945.
<http://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf>.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015. "*Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld*". Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2017. "*Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*". <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "*e-depot voor de Nederlandse archeologie*". <http://www.edna.nl>.
- Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu. "*Bodemloket*".

- <http://www.bodemloket.nl/>.
- SIKB. 2016. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.0".
- Soonius, C.M. 2000. "Assumburg/Oud Haerlem, Gemeente Heemskerk. Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1)". RAAP rapport 515. Amsterdam: RAAP. <https://doi.org/10.17026/dans-xhv-fy8g>.
- Spoelstra, A, en H. Koopmanschap. 2011. "Bureauonderzoek ten behoeve van het herinrichtingsplan van Park Assumburg/Oud Haerlem te Heemskerk, gemeente Heemskerk (Noord-Holland)". Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/76. Heerenveen: Oranjewoud B.V. <https://doi.org/10.17026/dans-xgy-jcw5>.
- Teekens, P.C. 2011. "Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen binnen deelgebied crossbaan ten behoeve van het inrichtingsplan Park Assumburg/Oud Haerlem te Heemskerk". Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/68. Heerenveen: Oranjewoud B.V. <https://doi.org/10.17026/dans-ztz-exm8>.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek". SIKB.
- Visscher, Nicolaes. 1726. "Nieuwe Kaart van t'Baljuwschap van Kennemerland".
- Vos, Peter, en Henk Weerts, red. 2011. *Atlas van Nederland in het Holoceen: landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Wagenaar, K., C. van Wallenburg, G.G.L. Steur, W. Heijink, H. de Bakker, O.H. Boersma, en C. Hamming. 1987. "Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50.000 : toelichting bij de kaartbladen 19 oost Alkmaar en 20 west Lelystad (Noordhollands gedeelte)". Wageningen: Stiboka. <http://edepot.wur.nl/117839>.
- Westenberg, J. 1974. "Kennemer Dijkgeschiedenis". *Verhandelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, afd. Natuurkunde*. 27 (2). Eerste reeks.
- Westerhoff, W.E., E.F.J. de Mulder, W. de Gans, en Rijks Geologische Dienst. 1987. *Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands: Blad Alkmaar West (19W) en blad Alkmaar Oost (19O)*. Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands. Haarlem: Rijks Geologische Dienst.

Figuren

Figuur 2: Beleidskaart van de gemeente Heemskerk (Alders, Roefstra, en Boom 2009).

Archeologiegebieden

- Beschermd Rijksmonument - ministriële monumentenvergunning (zie ook Monumentenkaart)
- (Beoogd) gemeentelijk archeologisch monument dan wel archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie of Na nader overleg vaststellen hoe bij het betreffende project te handelen
- Archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie - alle bodemroering
- Archeologisch waardevol gebied van de tweede categorie - plan groter dan 60 m² en dieper dan 40 cm
- Archeologisch waardevol gebied van de derde categorie - plan groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm
- Archeologisch waardevol gebied van de vierde categorie - plan groter dan 2500 m² en dieper dan 40 cm
- Archeologievrij gebied

Het plangebied ligt in terrein 48A: "tuinaanleg Assumburg".

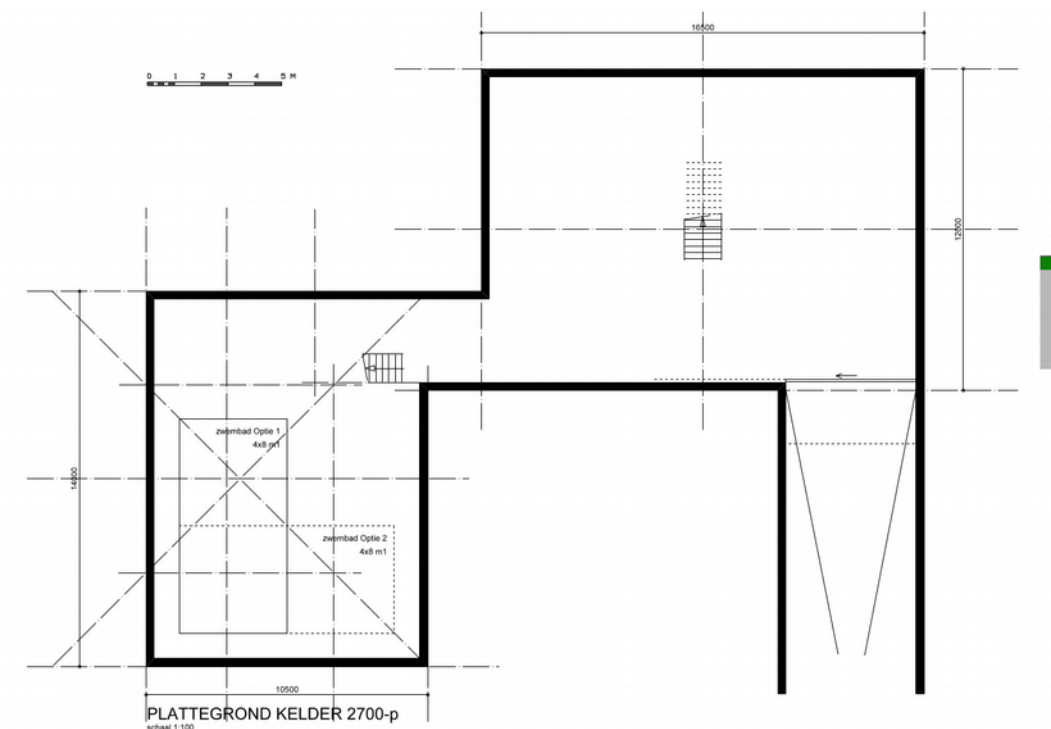
Figuur 3: Het plangebied.

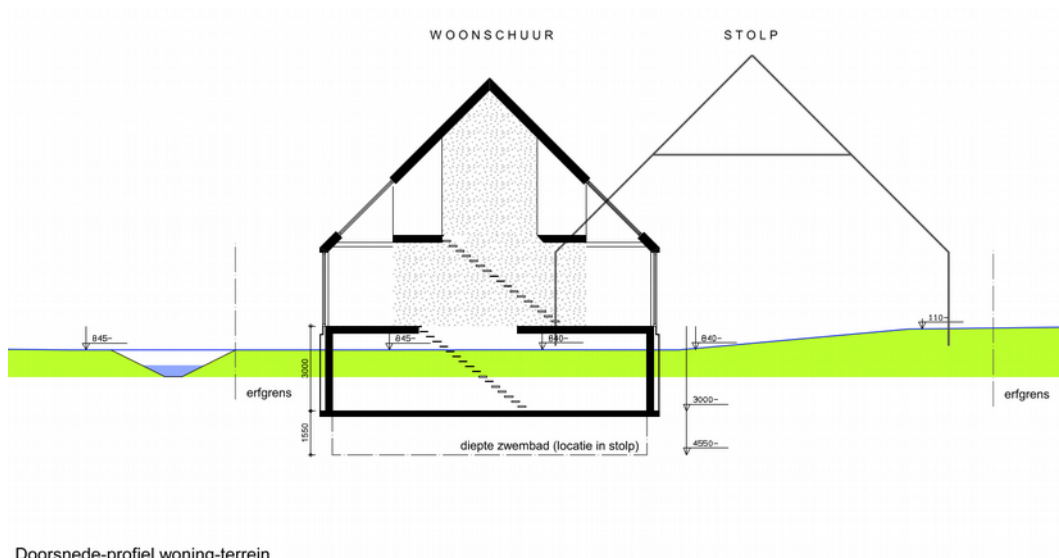
Figuur 4: Luchtfoto (boven) en straataanzicht van de stolp (onder).

Figuur 5: Bestaande (boven) en nieuwe (onder) situatie.

Figuur 6: Plattegrond kelder incl. 2 opties voor zwembad.

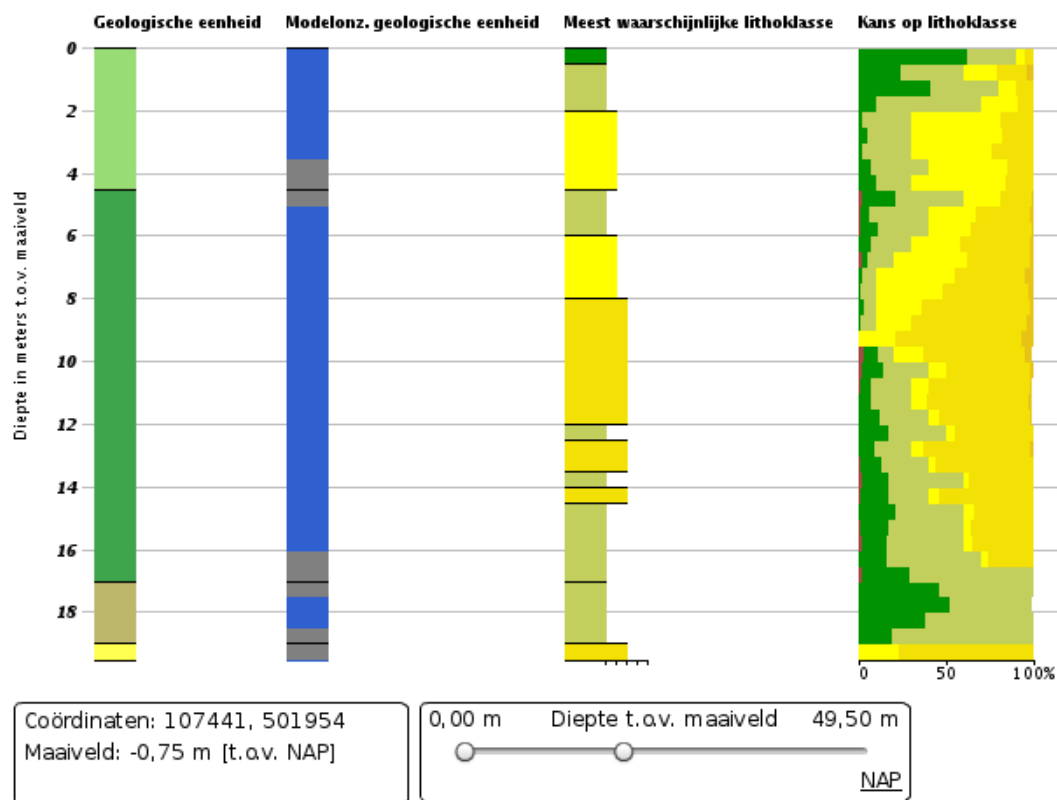
Doorsnede-profiel woning-terrein

Figuur 7: Profiel met dieptematen ten opzichte van peil. Peil is de kruin van de weg op +0,43 m NAP. De vloer van de kelder komt dus op -2,57 m NAP. De vloer van het zwembad komt op -4,12 m NAP.

Figuur 8: Geologische kaart (Westerhoff e.a. 1987).

Appelboor GeoTOP v1.3

Geologische eenheid ▼

- NAWA
- NAWO
- NAWOVE
- BXWISIKO

Lithoklasse ▼

- Antropogeen
- Organisch materiaal (veen)
- Klei
- Zandige klei, leem of kleiig fijn zand
- Zand fijn
- Zand matig grof
- Zand grof
- Grind
- Schelpen

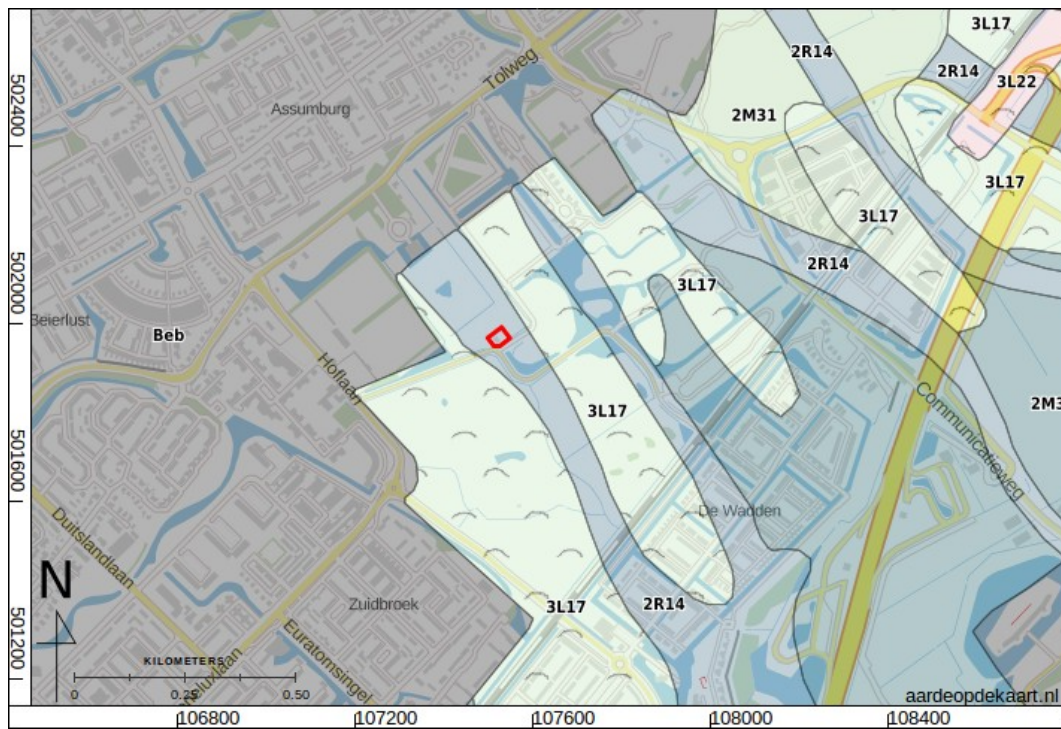
Figuur 9: Geologisch profiel in het perceel (appelboor).

NAWA: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
 NAWO: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
 NAWOVE: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer, Laag van Velsen
 BXWISIKO: Formatie van Boxtel, Laagpakketten van Wierden, Singraven en Kootwijk

Mn25C: kalkarme poldervaaggronden, zware zavel, profielverloop 5
 gMn83C knippige poldervaaggronden (kalkarm), klei, profielverloop 3

Figuur 10: Bodemkaart (Wagenaar e.a. 1987).

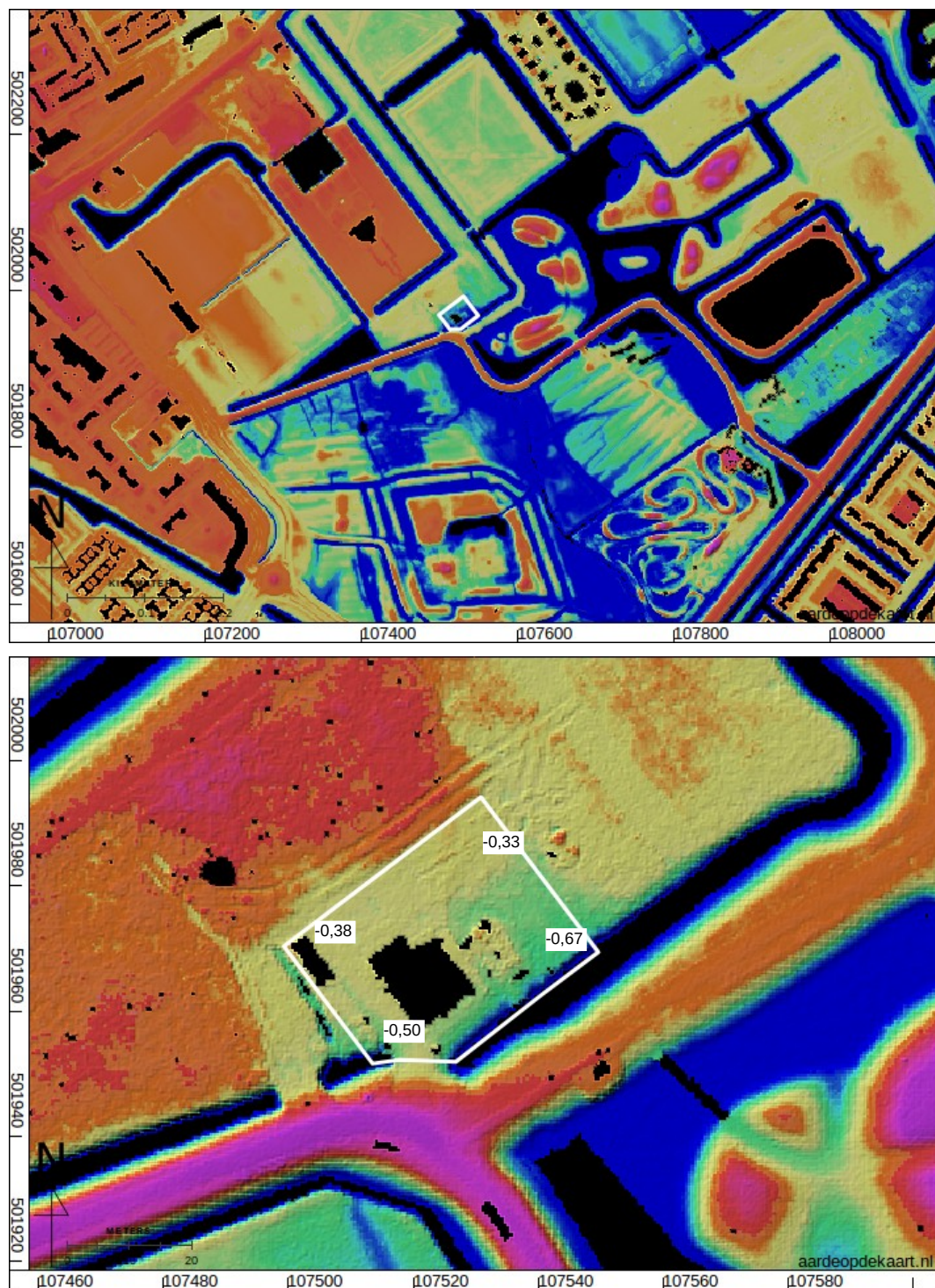

3L17: Binnendelta, bedekt met klei of duinzand, zwak golvend

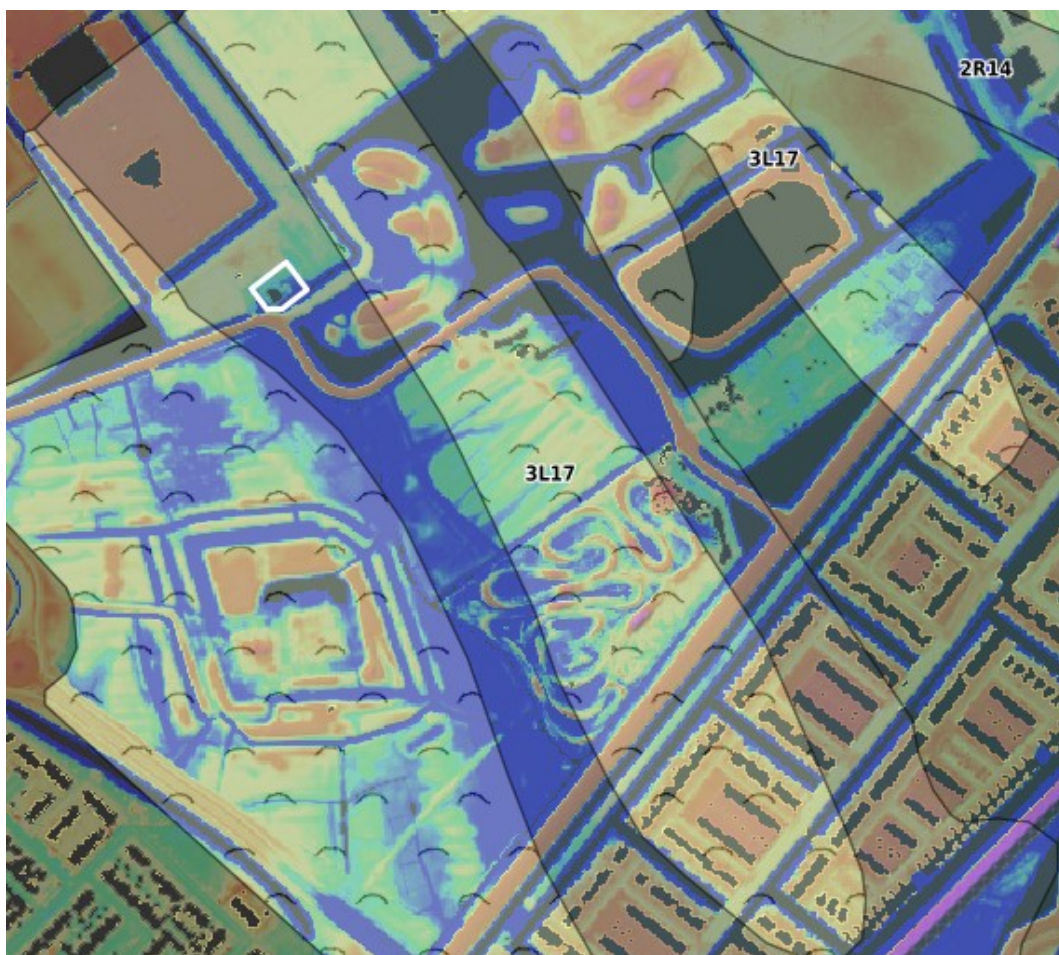
3M31: Binnendeltavlake, bedekt met klei of duinzand

2R14: Zee-erosie geul

Figuur 11: Geomorfologische kaart (Alterra 2004; Kleinsman, De Lange, en Ten Cate 1979).

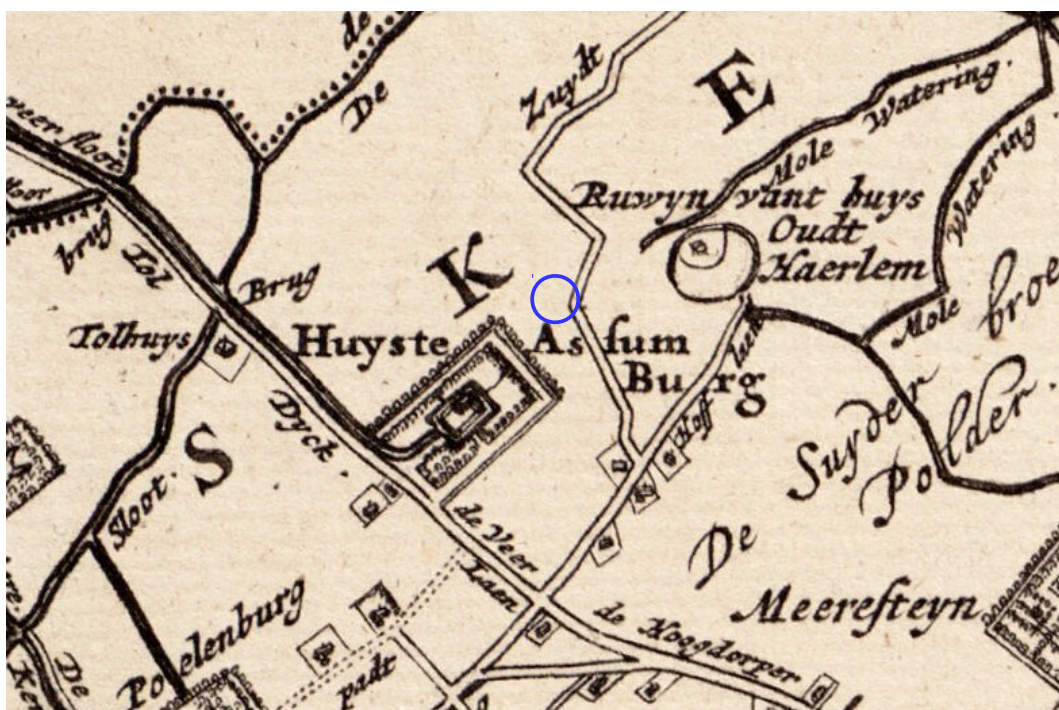
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart op basis van het AHN (Kadaster - PDOK 2014).
Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

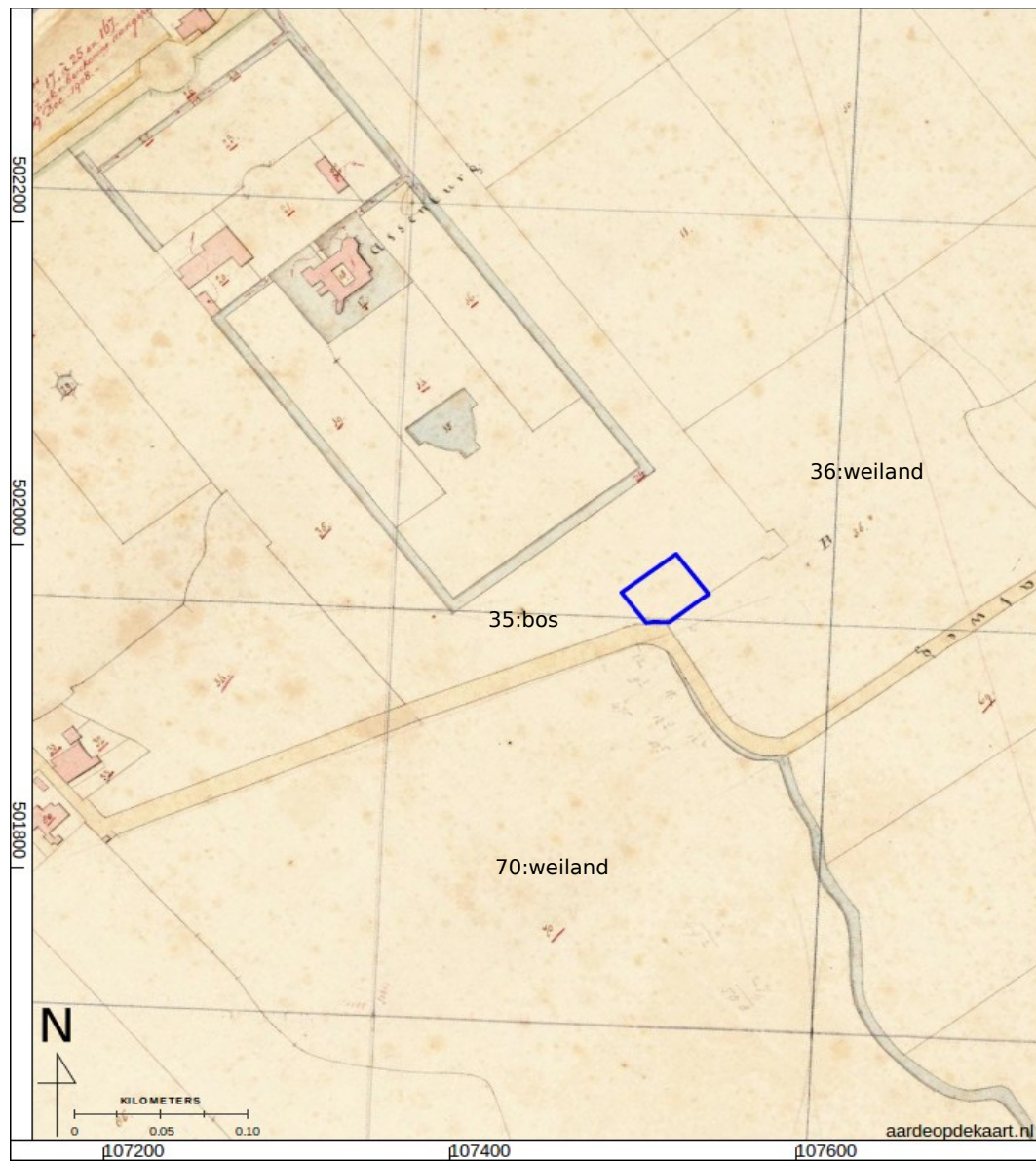
Figuur 13: Projectie van de geomorfologische kaart op het AHN.

Figuur 14: Vroeg 18^e eeuw (Visscher 1726). Het noorden is linksboven.

Figuur 15: 1745 (Douw 1745). Het noorden is linksboven.

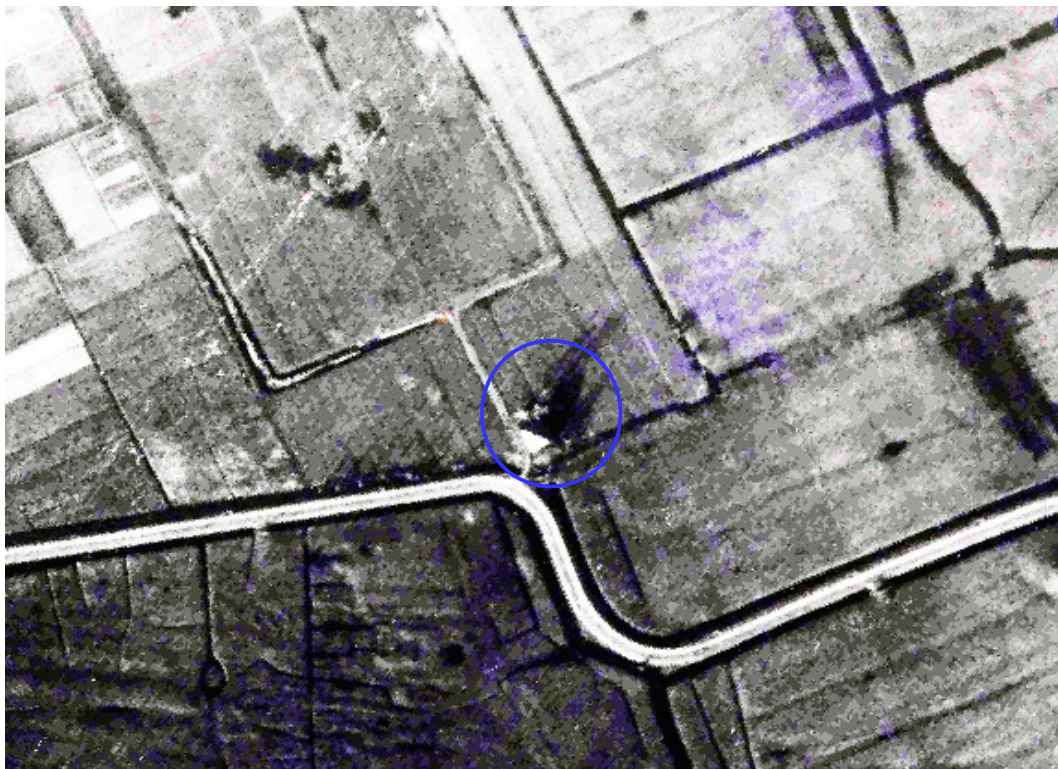
Figuur 16: Kadastrale minuut 1811-1832 (Kadaster 1811).

Figuur 17: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1877.

Figuur 18: Bonneblad 310 Beverwijk, uitgave 1913.

Figuur 19: RAF luchtfoto, 1944, 30 november, vlucht 99, loop 5, foto 3097 (RAF 1940).

Figuur 20: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1951.

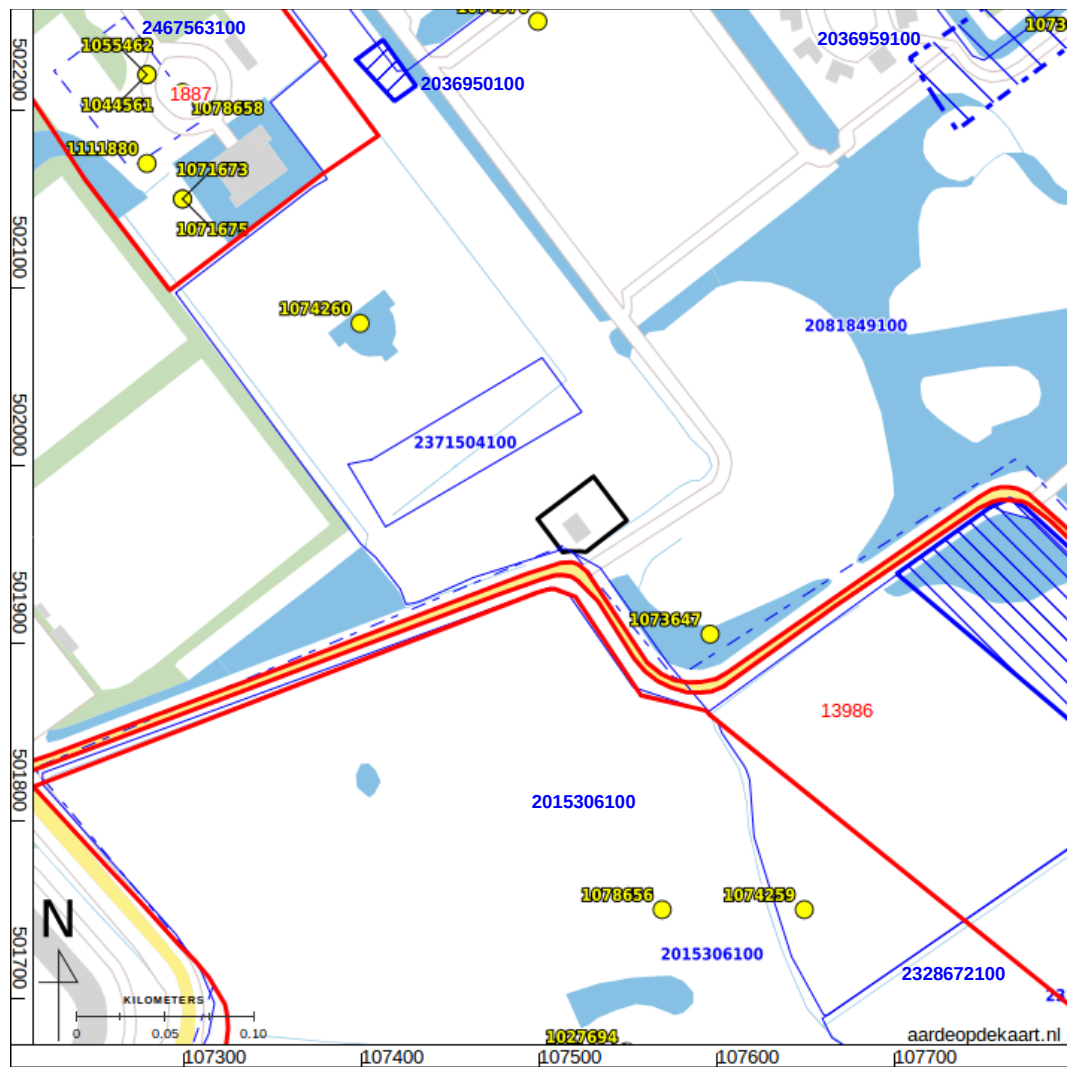
Figuur 21: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1961.

Figuur 22: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1971.

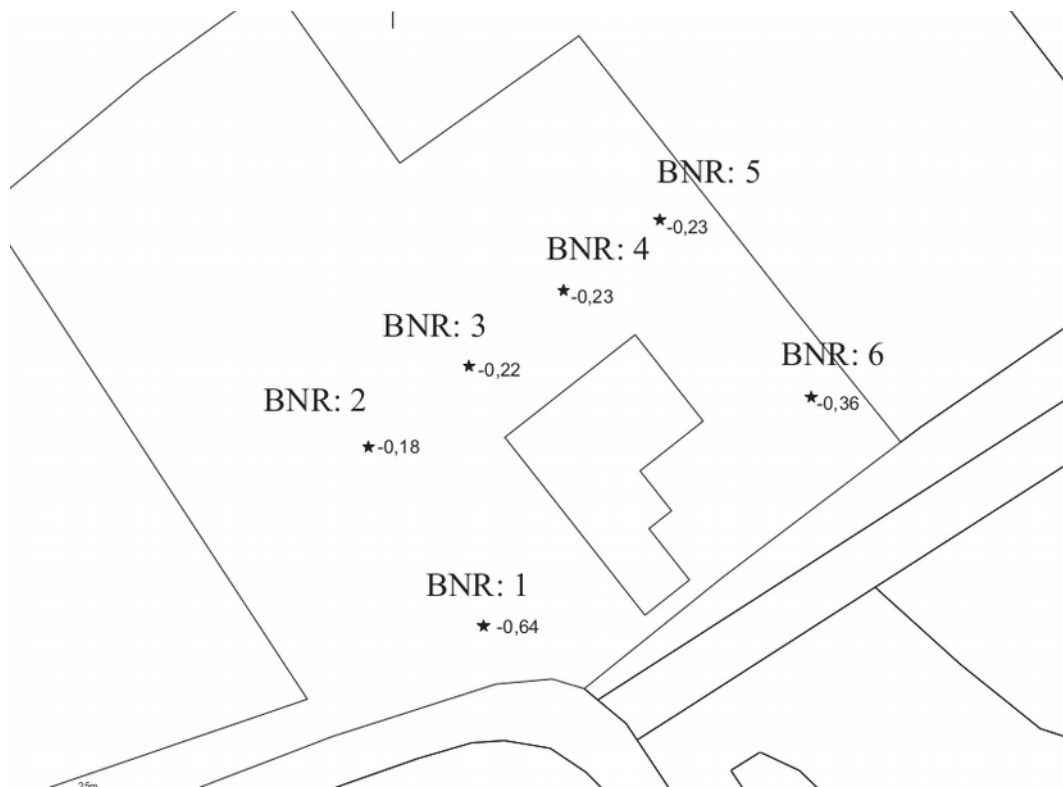
Figuur 23: Topografische kaart 19C Beverwijk, uitgave 1983.

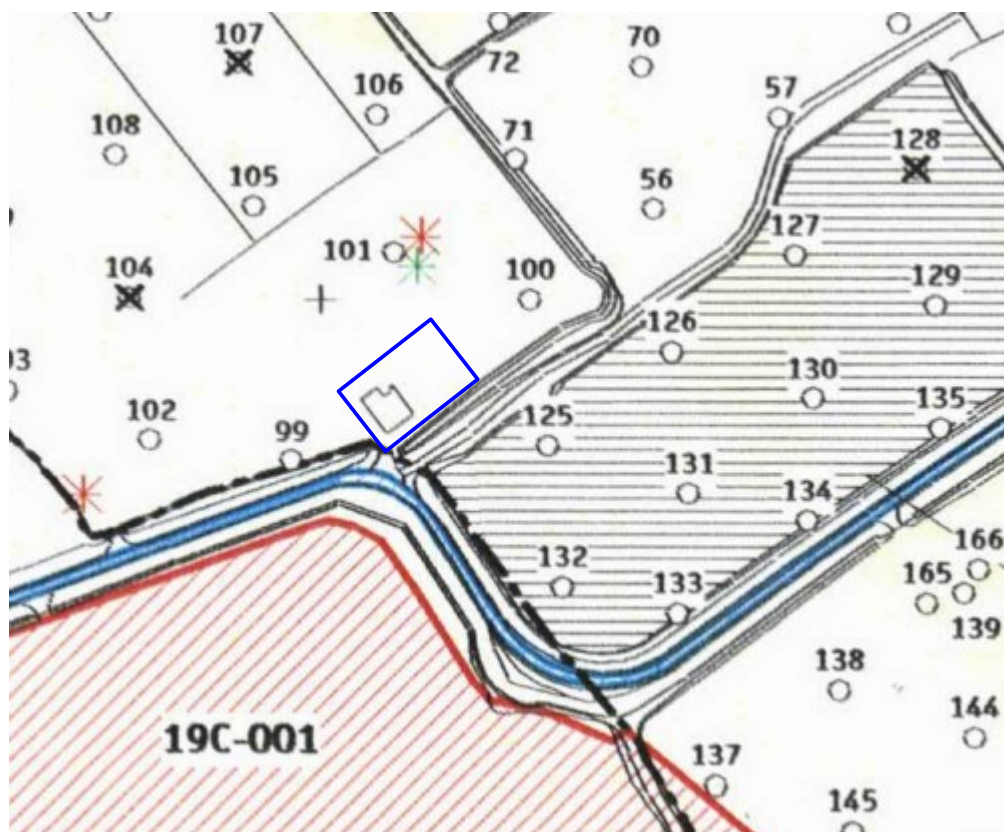
Figuur 24: Archeologische terreinen (rood), waarnemingen (geel) en onderzoeken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017).

De typen onderzoeksmeldingen zijn als volgt te onderscheiden:

- bureauonderzoek
- begeleiding
- proefsleuven
- opgraving
- overig

Figuur 25: Fragment boorpuntenkaart onderzoek 2012 (Hoogendijk en Sonders 2012).

vondstmateriaal in molshopen

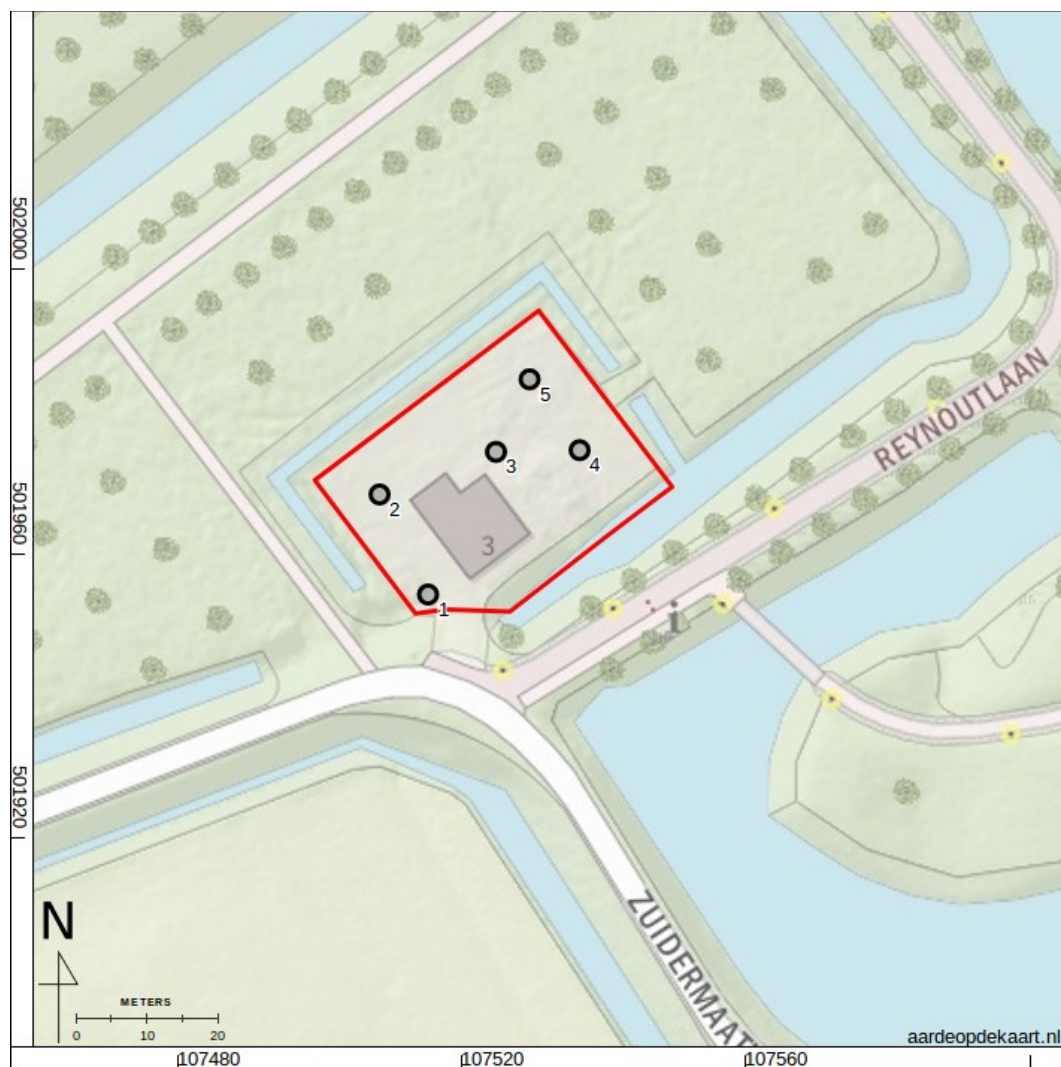

aardewerk Late IJzertijd / Romeinse tijd

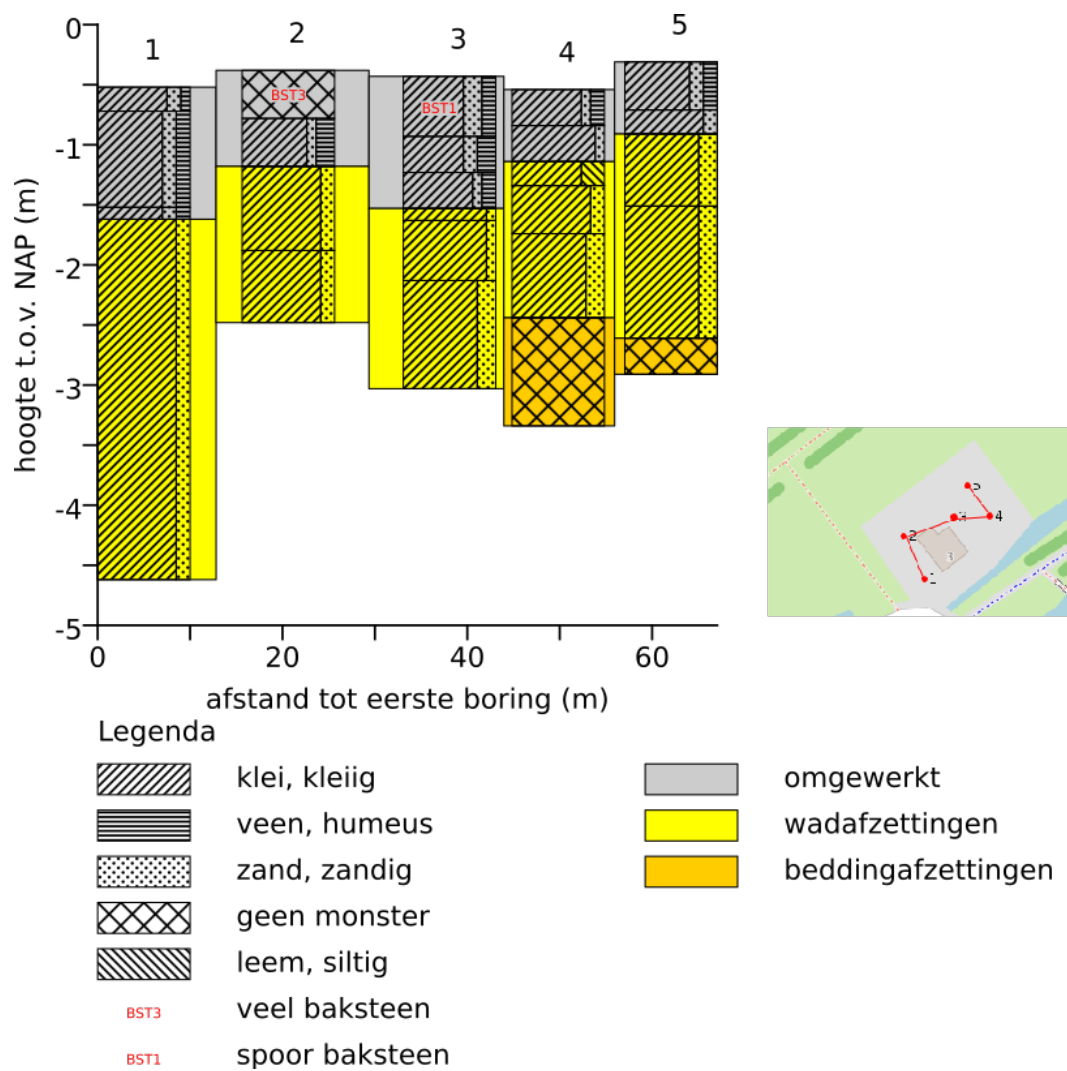

aardewerk Late Middeleeuwen / Nieuwe tijd

Figuur 26: Fragment boorpuntenkaart (Soonius 2000).

Figuur 27: Boorpuntenkaart.

Figuur 28: Getekende boorprofielen in schematische doorsnede.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens (cm - mv)		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	boortype	overig
	boven	onder								
1										grondwaterstand tijdens boring: 100 (cm - mv) opmerking algemeen: ivm puin verplaatst naar west, 7m uit gevel
	0	20	klei	matig zandig; zwak humeus		donker-grijs-bruin	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis scherp; heterogeen; omgewerkte grond; weinig plantenresten
	20	100	klei	matig zandig; matig humeus		donker-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; vage groene vlekken; spoor zandbrokjes
	100	110	klei	matig zandig; matig humeus		donker-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	3cm- Guts;	basis geleidelijk; vage groene vlekken; spoor zandbrokjes
	110	410	klei	matig zandig		grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	millimeter gelaagdheid, in top zwarte vlekken; zandlagen
2										opmerking algemeen: verplaatst, 5m uit westgevel, 4m uit noordgevel, geboord in profielputje
	0	40	niet beschreven							gegraven; puin; veel baksteen
	40	80	klei	zwak zandig; sterk humeus		donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis scherp; ijzerdraad; omgewerkte grond
	80	150	klei	matig zandig		blauw-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; weinig schelpmateriaal; spoor zwarte vlekken
	150	210	klei	matig zandig		grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	millimeter gelaagdheid
3										
	0	50	klei	sterk zandig; matig humeus		donker-grijs-bruin	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; omgewerkte grond; spoor baksteen
	50	80	klei	matig zandig; sterk humeus		donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; taksjesfragmenten, fragment grind; omgewerkte grond
	80	110	klei	zwak zandig; matig humeus		donker-groen-grijs	kalkrijk	spoor fosfaatvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis scherp
	110	120	klei	zwak zandig		donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; weinig zwarte vlekken
	120	170	klei	zwak zandig		grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	geen gelaagdheid; basis geleidelijk; spoor schelpmateriaal; omgewerkte grond

nr.	grens (cm - mv) grond		bijmenging	mediaan kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	boortype	overig
	boven	onder						
4	170	260 klei	sterk zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	wadkwelde
	0	30 klei	zwak zandig; matig humeus	donker-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis scherp; bouwvoor
	30	60 klei	zwak zandig	grijs-bruin	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	heterogeen mengsel; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	60	80 klei	uiterst siltig	licht-bruin-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk
	80	120 klei	matig zandig	grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk
	120	190 klei	sterk zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	kleilagen
	190	280 zand						zwak siltig matig fijn zand, guts loopt leeg
5	0	40 klei	matig zandig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; omgewerkte grond
	40	60 klei	matig zandig	bruin-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk; omgewerkte grond; weinig grijze vlekken
	60	120 klei	sterk zandig	licht-grijs	kalkrijk	spoor roestvlekken	7cm- Edelmanboring;	basis geleidelijk
	120	230 klei	sterk zandig	grijs	kalkrijk		3cm- Guts;	basis geleidelijk
	230	260 zand						zwak siltig matig fijn, guts loopt leeg

Coördinaten van de boringen:

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	107515	501954	-52
2	107509	501968	-38
3	107525	501974	-43
5	107530	501985	-31
4	107537	501975	-54